

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Magistrsko delo

**PRIMERJALNA ANALIZA INSOLVENČNIH
POSTOPKOV KOT NAČIN REŠEVANJA
PODJETIJ IZ KRIZE V SLOVENIJI**

Ivana Lukenda

Ljubljana, december 2014

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

MAGISTRSKO DELO

**PRIMERJALNA ANALIZA INSOLVENČNIH POSTOPKOV KOT
NAČIN REŠEVANJA PODJETIJ IZ KRIZE V SLOVENIJI**

Kandidatka: Ivana Lukenda
Vpisna številka: 04041240
Študijski program: magistrski študijski program Uprava druga stopnja
Mentor: izr. prof. dr. Primož Pevcin

Ljubljana, december 2014

IZJAVA O AVTORSTVU MAGISTRSKEGA DELA

Podpisana Ivana Lukenda, študentka magistrskega študijskega programa Uprava 2. stopnja, z vpisno številko 04041240, sem avtorica magistrskega dela z naslovom: Primerjalna analiza insolvenčnih postopkov kot način reševanja podjetij iz krize v Sloveniji.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela,
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oziroma citirana v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem poskrbela, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni del predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisala v predloženem delu,
- se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oziroma ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Uradni list RS, št. 21/95), kršitev pa se sankcionira tudi z ukrepi po pravilih Univerze v Ljubljani in Fakultete za upravo,
- se zavedam posledic, ki jih dokazno plagiatstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo,
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega dela in soglašam z objavo dela v zbirki »Dela FU«.

Diplomsko delo je lektorirala: Martina Šelhaus, prof.slo. in univ. dipl. lit. komparativist

Ljubljana, 3. 12. 2014

Podpis avtorice:

POVZETEK

Večina ukinitiv podjetij se zagotovo prične s krizo, ki predstavlja velik preobrat v podjetjih. Kriza v podjetju pomeni kratkotrajno, nezaželeno in kritično stanje, ki je nastalo zaradi zunanjih ter notranjih vzrokov in neposredno ogroža nadaljnji obstoj in razvoj podjetja. Rezultat take krize je lahko različen: razpad sistema ali uspešno obvladovanje, ki vključuje prenovu. Simptome krize je zato treba čimprej zaznati in sprejeti ustrezne odločitve. Številna podjetja v Sloveniji in tudi v svetu se sedaj srečujejo s takim stanjem. Podjetje lahko izbere različne načine reševanja iz krize, ki pa se razlikujejo od države do države. Podjetja v kriznih razmerah se največkrat rešujejo s prisilno poravnavo in stečajem, ki sta tudi najpomembnejša insolvenčna postopka ter tudi osrednji del tega magistrskega dela. Magistrsko delo nazorno prikazuje insolvenčne postopke v Sloveniji, Nemčiji, Združenem kraljestvu, ZDA, Avstriji, Češki, Madžarski ter njihove prednosti in slabosti, skupne značilnosti in možne rešitve oziroma izboljšave insolvenčnih postopkov. Te ugotovitve bodo omogočile izboljšanje načinov reševanja podjetja iz krize in s tem izboljšanje slovenskega gospodarstva.

Načini reševanja podjetij v izbranih državah so od slovenskih učinkovitejši le v določenih segmentih. Vsak insolvenčni postopek v vsaki državi ima prednosti in slabosti. Ureditev insolvenčne zakonodaje je ena izmed najpomembnejših ureditev v državi, ker ta vpliva na razvoj celotnega gospodarstva in posledično na finančno stabilnost države. Menim, da je Nemčija primer dobre sodne prakse in zakonodaje na področju insolvenčnega prava, po kateri bi se Slovenija morala zgledovati. Uspeh za naše gospodarstvo bi pomenilo, če bi se število prisilnih poravnjav povečalo in s tem zmanjšalo število stečajev. Izboljšanje insolvenčne zakonodaje bi pripomoglo k zmanjšanju števila insolvenčnih postopkov in s tem izboljšanju gospodarskega položaja v Sloveniji.

Od pravilne odločitve podjetja pri izbiri ustreznega insolvenčnega postopka pa je odvisno, ali bo ta prinesel več koristi kot škode. Če upniki ocenijo, da bodo za podjetje iztržili več, če se odločijo za postopek prisilne poravnave, potem je ta pravilna odločitev. V kolikor pa upniki ocenijo, da podjetje v celoti ali njegovi posamezni deli oziroma dejavnosti ne morejo preživeti na trgu, in je za upnike bolje, da dejavnosti podjetja ugasnejo ter se njegovo premoženje proda po najvišji možni ceni, je stečaj pravilna izbira. Pomembna je odločitev, ali je podjetje smiselno reševati s preobratom ali pa je smiselno sprožiti stečaj, saj ta vpliva na gospodarstvo (brezposelnost, BDP). Glavni cilj je tudi spodbuditi več donosnih podjetij, ki se znajdejo v finančnih težavah, da poiščejo pomoč bolj zgodaj, ko je več možnosti za rešitev, kot pa da stopijo v stečaj.

S predlaganimi spremembami in dopolnitvami insolvenčnih postopkov, bi omogočili izločitev zdravih jeder iz večjih gospodarskih družb, in sicer že v času pred uvedbo insolvenčnega postopka. Tako bi se delovna mesta zadržala in omogočilo ohranjanje delov podjetja, ki ustvarja določeno vrednost in povečuje konkurenčnost gospodarstva. Tako

kot v izbranih državah si je treba prizadevati za zmanjšanje neuspeha in spodbujanja rešitev. Treba je strmeti predvsem k temu, da bi bili insolvenčni postopki hitrejši, bolj pošteni in osredotočeni na optimalno rešitev.

Ključne besede: kriza, sanacija, insolventnost, prezadolženost, insolvenčni postopki, prisilna poravnava, finančno prestrukturiranje, stečaj, zdrava jedra, gospodarstvo.

SUMMARY

Comparative analysis of insolvency proceedings as a way of saving companies from the crisis in Slovenia

Most companies' terminations and liquidations certainly begin with the crisis, which represents a major turning point in any company. A crisis within a company means a short, unwanted and critical condition, caused by external and internal factors, that poses a direct threat to the continued existence and development of the company. The results of such a crisis can be different: dissolution of the system or successful management that includes a restoration. The symptoms of the crisis should therefore be noticed as soon as possible and appropriate decisions taken. Many of the companies in Slovenia and in the world are currently facing such a situation. These companies can choose different ways of solving the crisis and these ways vary from state to state. Companies in crisis situations are usually saved by compulsory settlements and bankruptcies, which are also the two main insolvency proceedings, as well as the central part of this thesis. The master's thesis discusses insolvency proceedings in Slovenia, Germany, UK, USA, Austria, the Czech Republic, Hungary, and examines their strengths and weaknesses, common characteristics and possible solutions or improvements to insolvency proceedings. These findings will help to improve the methods of saving companies from the crisis and to improve the Slovenian economy.

Methods of saving companies in the selected countries are more effective than the Slovenian ones only in certain segments. Any insolvency proceeding in any country has both advantages and disadvantages. Since the regulation of insolvency law is one of the most important regulations in the country, because it affects the development of the whole economy and, consequently, the financial stability of the country, I believe that Germany is a good example of legal practice and legislation in the field of insolvency law – an example which Slovenia should follow. A success in our economy would be an increasing number of compulsory settlements and decreasing number of bankruptcies. Improving insolvency law would help to reduce the number of insolvency proceedings and thereby improve the economic situation in Slovenia.

The right decision in choosing the appropriate insolvency proceeding determines whether the insolvency proceeding will bring more benefit than harm. If creditors estimate that the company will bring more if they opt for compulsory settlement proceedings, then this is the right decision. However, if the creditors consider that the company, in whole or its individual parts or business activities, can not survive in the market and that it is better for them to terminate the activities of the company and sell the company's assets at the highest price possible, then bankruptcy is the right choice. It is important to decide whether it is reasonable to save a company with a transition or with an initiation of a bankruptcy, since this affects the economy (unemployment, GDP). The main objective is

to encourage viable companies that find themselves in financial difficulties to seek help early, when it is more likely to successfully become restored, rather than to enter into bankruptcy.

The proposed amendments and supplements to the insolvency proceedings would allow excluding the healthy cores of the bigger companies' in the period before the introduction of the insolvency proceedings. This would retain jobs and facilitate the maintenance of those parts of the companies, which create a certain value and increase the competitiveness of the economy. Efforts similar to those in the selected countries should be made to reduce the failure and promote solutions. It is necessary to strive for insolvency proceedings to be faster, fairer and more focused on the optimal solution.

Keywords: crisis, restoration, insolvency, over-indebtedness, insolvency proceedings, compulsory settlement, financial restructuring, bankruptcy, healthy cores, economy.

KAZALO

IZJAVA O AVTORSTVU MAGISTRSKEGA DELA	iii
POVZETEK.....	v
SUMMARY	vii
KAZALO PONAZORITEV	xi
KAZALO SLIK	xi
KAZALO TABEL.....	xi
KAZALO GRAFOV	xi
1 UVOD	1
2 KRIZA	6
2.1 KRIZA IN NJENE ZNAČILNOSTI.....	6
2.2 VRSTE KRIZ.....	7
2.3 VZROKI, POVODI IN POSLEDICE KRIZE V PODJETJU	9
2.4 REŠEVANJE KRIZE.....	12
3 INSOLVENTNOST IN INSOLVENČNO PRAVO.....	16
3.1 INSOLVENTNOST.....	16
3.2 INSOLVENČNO PRAVO.....	17
3.2.1 VRSTE INSOLVENČNIH POSTOPKOV	19
3.2.2 NAČELA INSOLVENČNEGA PRAVA	20
4 SANACIJA IN REŠEVANJE PODJETIJ V SLOVENIJI.....	22
4.1 PRISILNA PORAVNAVA KOT IZHOD IZ KRIZE	22
4.1.1 ORGANI V POSTOPKU PRISILNE PORAVNAVE	24
4.1.2 POSTOPEK PRISILNE PORAVNAVE	24
4.1.3 NAČRT FINANČNEGA PRESTRUKTURIRANJA	30
4.1.4 METODE FINANČNEGA PRESTRUKTURIRANJA	31
4.1.4.1 Zmanjšanje in odložitev zapadlih obveznosti	32
4.1.4.2 Konverzija terjatev v delnice ali deleže	33
4.1.4.3 Prestrukturiranje managementa.....	33
4.1.4.4 Prestrukturiranja prihodkov	34
4.1.4.5 Prestrukturiranje odhodkov	35
4.1.4.6 Prestrukturiranje financ.....	35
4.1.4.7 Zmanjšanje števila zaposlenih.....	36
4.2 STEČAJ KOT IZHOD IZ KRIZE	37
4.2.1 ORGANI V STEČAJNEM POSTOPKU	38
4.2.2 STEČAJNI POSTOPEK.....	39
4.2.3 OHRANITEV ZDRAVIH JEDER IN STEČAJ	46
4.3 STATISTIČNI PODATKI INSOLVENČNIH POSTOPKOV V OBDOBJU 2009-2013 ...	50
4.4 PREDNOSTI IN POMANJKLJIVOSTI INSOLVENČNIH POSTOPKOV.....	55
4.5 IZBIRA MED STEČAJEM IN PRISILNO PORAVNAVO.....	59
5 INSOLVENČNI POSTOPKI V IZBRANIH DRŽAVAH.....	64
5.1 NEMČIJA	64
5.2 ZDRUŽENO KRALJESTVO	67

5.3	ZDA	69
5.4	AVSTRIJA	71
5.5	MADŽARSKA	73
5.6	ČEŠKA	74
5.7	PREDNOSTI IN POMANJKLJIVOSTI INSOLVENČNIH POSTOPKOV V IZBRANIH DRŽAVAH.....	75
6	SKUPNE ZNAČILNOSTI INSOLVENČNIH POSTOPKOV	80
7	PREDLOGI SPREMEMB IN DOPOLNITEV INSOLVENČNIH POSTOPKOV ZA REŠEVANJE PODJETIJ V FINANČNI KRIZI.....	85
8	PREVERITEV HIPOTEZ TER PRISPEVEK DELA K ZNANOSTI IN STROKI	89
9	ZAKLJUČEK.....	94
	LITERATURA IN VIRI.....	96

KAZALO PONAZORITEV

KAZALO SLIK

Slika 1: Vrste kriz glede na vrsto cilja.....	9
Slika 2: Vzroki stečajev	11
Slika 3: Zaporedje dogodkov, ki pripeljejo podjetje v stečaj ali prisilno poravnavo.....	17
Slika 4: Sodna statistika stečajev in prisilnih poravnav od leta 2009 do 2013	51
Slika 5: Načini reševanja stečajev in prisilnih poravnav	52

KAZALO TABEL

Tabela 1: Vrste kriz glede na izvor okolja, opozorilni čas in glede na zaznavanje.....	8
Tabela 2: Trajanje postopkov v stečajnih zadevah in prisilni poravnavi	53
Tabela 3: Število insolventnih podjetij v Sloveniji od leta 2009 do 2013	54
Tabela 4: Prednosti stečaja in prisilne poravnave.	55
Tabela 5: Slabosti stečaja in prisilne poravnave	57
Tabela 6: Število insolventnih podjetij v Nemčiji od 2009 do 2013	66
Tabela 7: Število insolventnih podjetij v Združenem kraljestvu od 2009 do 2013.....	69
Tabela 8: Število insolventnih podjetij v Združenih državah Amerike od 2009 do 2013 ...	71
Tabela 9: Število insolventnih podjetij v Avstriji od 2009 do 2013	72
Tabela 10: Število insolventnih podjetij na Madžarskem od 2009 do 2013	73
Tabela 11: Število insolventnih podjetij v Češki od 2009 do 2013	75
Tabela 12: Skupne značilnosti insolvenčnih postopkov v izbranih državah	81
Tabela 13: Skupne značilnosti izbranih držav s Slovenijo.....	83

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Število začelih stečajnih postopkov in postopkov prisilnih poravnav od 2009 do 2013	62
Graf 2: Število insolventnih izbranih držav od 2009 do 2013.....	80

1 UVOD

Današnje gospodarstvo označujejo predvsem gospodarska kriza, recesija ter propad podjetij. Slovenija po številu insolventnih postopkov prednjači med evropskimi državami, saj so novice o prisilni poravnavi in stečaju pri nas že stalna praksa.

O krizi v podjetju govorimo, kadar obstaja konkretna nevarnost za obstoj podjetja ali kadar določeni deli podjetja ne dosegajo postavljenih ciljev, zato le-ti velikokrat pripeljejo podjetje do insolvenčnih postopkov. Iz pravnega vidika se beseda kriza uporablja samo v primeru plačilne nesposobnosti in/ali prezadolženosti. Najpogosteje se kriza pojavlja na finančnem področju, čeprav obstajajo še drugi vzroki, ki so v samem podjetju ali okolju. Vzrokov, ki vplivajo na delovanje podjetij, je veliko. Pomembno vprašanje je, kateri so tisti vzroki, ki pripeljejo podjetje v krizo. Prepozno odkrivanje le-teh ter prepričanje, da nekatera podjetja ne morejo postati del stečaja, povzroča finančne težave, ki podjetja pogosto pripeljejo do stečaja. Pomembno je pravočasno odkrivanje vzrokov neuspešnega poslovanja s pomočjo različnih prijemov. Podjetniške krize so nezaželeni, nenačrtovani in časovno omejeni procesi, na katere je mogoče le delno vplivati. Izid podjetniške krize je lahko različen, in sicer: razpad sistema ali uspešno obvladovanje s preobrazbo.

Nelikvidnost in finančna nedisciplina je problematika današnjega slovenskega gospodarstva. Pomembna so vprašanja, ki so usmerjena k ugotavljanju vzrokov podjetniške krize, odpravljanju vzrokov prezadolženosti in nelikvidnosti, vodenju stečajnih postopkov in prisilne poravnave z metodo finančne reorganizacije, ali brez nje. V finančne težave zaidejo gospodarski subjekti zaradi zmanjšanja povpraševanja po proizvodih in storitvah, plačilne nediscipline, nezmožnosti najemanja kreditov in podobnega. Na takšne težave se je potrebno pripraviti in hitro odzvati na njihovo reševanje. Finančne težave v podjetjih se kažejo v insolventnosti (plačilni nesposobnosti) ali v prezadolženosti, zato vidijo rešitev le v insolvenčnih postopkih, in sicer s prisilno poravnavo in stečajem. Taka je v zadnjem času pot več slovenskih podjetij, ki so se znašla v finančnih težavah zaradi različnih razlogov (Gale Robežnik in Kruhar Puc, 2005, str. 28-29).

Nekateri vzroki so lažje obvladljivi, zato jih lahko podjetje hitreje odpravi in se zato lahko vrne med pravilno delujoča podjetja. Da bi dolžniki zagotovili pravilno poslovanje v prihodnje, bi morali v povezavi z vzroki opredeliti ekonomsko-finančne metode. Po Balažiču (2008, str. 83) pomeni insolventnost – položaj dolžnika, ki ni sposoben v daljšem obdobju poravnati svojih obveznosti, ki so v tem obdobju zapadle (nelikvidnost), ali pa, da postane dolgoročno plačilno nesposoben. Insolvenčne postopke delimo na: postopek prisilne poravnave in stečajne postopke. V okviru stečajnih postopkov poznamo: stečajni postopek nad pravne osebe, osebni stečaj in stečaj zapuščine.

Prisilna poravnava oz. reorganizacija je regulirana z zakonom (Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju) in gre za postopek

sanacije dolžnika v finančnih težavah, ki se ga lahko predlaga pred ali med stečajnim postopkom. Predlog za začetek prisilne poravnave mora vsebovati tudi načrt finančnega prestrukturiranja, ki bi trajno rešil dolžnikov finančni položaj. Prisilna poravnava je postopek ekonomske oživitve in ozdravitve dolžnika, predvsem z aktivno udeležbo njegovih upnikov. Zato prisilna poravnava učinkuje pozitivno na dolžnika kot tudi na upnika in lahko rečemo, da predstavlja zadnjo možnost podjetja za preživetje, predno le-to zaide v stečaj, kar pa pomeni konec delovanja podjetja (Prelič, 2000, str. 113).

Do stečaja pride, kadar sanacija s prisilno poravnavo ni uspešna, ker le-ta ni potrjena zaradi različnih razlogov. Stečaj se opravi nad dolžnikom, ki je dalj časa plačilno nesposoben ali prezadolžen. Je instrument, ki omogoča upnikom, da se zavarujejo pred tveganjem neplačila dolžnikom (Prelič, 2000, str. 33). Za stečajni postopek se slovenska podjetja morda odločajo prehitro, saj bi bilo veliko bolje poskušati rešiti zdravo jedro podjetja z odpravo vzrokov, zaradi katerih je podjetje zašlo v krizo. V ta namen služi Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju¹, ki ponuja možnost uvedbe prisilne poravnave, pri katerem je sestava načrta finančnega prestrukturiranja temeljna obveznost dolžnika, v kateri opredeli normalne pogoje za poslovanje.

Idejo reševanja podjetniške dejavnosti z ohranjanjem zdravih jeder v podjetništvu zdaj podpira tudi zakonodajalec. Ta predlog bi omogočil učinkovite možnosti prestrukturiranja insolventnih podjetij, z omilitvijo pogojev za začetek prisilne poravnave pa omogočil ozdraviti bolna podjetja, ki zaradi različnih razlogov zaidejo v insolventnost in ohraniti zdrava jedra, z namenom nadaljevanja poslovanja. Ivanjko (2012, str. 69) meni, da je najučinkovitejša pot za saniranje podjetij ohranjanje zdravih jeder ter poslovna in finančna reorganizacija po postopku statusnega prenosnega preoblikovanja.

Namen magistrskega dela je predstavitev in obrazložitev insolvenčnih postopkov in njihovih prednosti in slabosti kot načinov reševanja finančnih težav podjetij, ki so se znašla v krizi iz različnih vzrokov. Osredotočila se bom na izvedbo primerjave načinov reševanja podjetij iz krize v Sloveniji z izbranimi državami, in sicer z Nemčijo, Združenim kraljestvom, ZDA, Avstrijo, Madžarsko in Češko ter na podlagi tega podala predloge za reševanje podjetij ter opisane rešitve, ki jim bodo pomagale prebroditi obdobje gospodarske krize.

Temeljni cilj magistrskega dela je prikazati problem krize za podjetje in pomembnost reagiranja na njene znake, da bi se izognili stečaju, ki načeloma pomeni propad podjetja ter opredelitev insolvenčnih postopkov kot načina reševanja iz podjetniške krize. Ostali cilji so:

- ❖ opredelitev krize v podjetju z analizo vzrokov za njen nastanek ter ukrepov za reševanje krize;

---

¹ Uradni list RS, št. 13/14, v nadaljevanju ZFPPIPP.

- ❖ opredelitev insolventnosti in insolvenčnega prava in pravnih postopkov za reševanje insolventnosti;
- ❖ spoznati razlike med prisilno poravnavo in stečajem ter ugotoviti njihove prednosti in pomanjkljivosti kot oblike sanacije krizne situacije v podjetju;
- ❖ ugotoviti vpliv insolvenčnih postopkov na stanje gospodarstva;
- ❖ izbrati najprimernejši insolvenčni postopek kot reševanje podjetja iz finančnih težav;
- ❖ prikazati statične podatke insolvenčnih postopkov v slovenskih podjetjih od leta 2009 do leta 2013;
- ❖ na podlagi pridobljenih podatkov za Slovenijo izvesti primerjavo z izbranimi državami (Nemčija, Združeno kraljestvo, ZDA, Avstrija, Madžarska in Češka) na področju insolvenčnih postopkov;
- ❖ ugotoviti skupne značilnosti insolvenčnih postopkov;
- ❖ podati predloge izboljšav, ukrepov za reševanje podjetij iz finančne krize.

Ocena dosedanjih raziskav je, da o insolvenčnih postopkih ni veliko raziskanega in napisanega. V poslovni praksi, tako domači kot tuji, močno primanjkuje raziskav na temo prisilne poravnave in stečaja kot načina reševanja iz krize, še posebej samega načrta finančnega prestrukturiranja in ohranitve zdravih jeder v okviru stečaja oziroma primerljivih dokumentov v tuji zakonodaji. V strokovni literaturi najdemo nekaj analiz posameznih primerov podjetij, kar pa je za postavljanje generaliziranih trditev premalo.

Pričakovani rezultati in prispevek raziskovanja, zlasti uporabnost in prispevek rezultatov za strokio oz. znanost so predvsem v tem, da bo magistrsko delo predstavilo pomembnost pravilne izbire ukrepov sanacije in pomen finančnega prestrukturiranja za samo sanacijo podjetja. Pomembna je pravočasna ugotovitev pretečenega stečaja in ocena, ali je podjetje vredno reševati. Če ni mogoče rešiti vsega podjetja, je treba ugotoviti, ali je mogoče rešiti posamezen del. Obravnavana tematika je izredno aktualna, tako doma kot po svetu, zato vsako delo s tega področja prinese delček k boljši zakonski ureditvi in predvsem k njegovemu boljšemu izvajanju v praksi.

Delo bo zaradi obsežnosti teme in pomembnosti obravnavalo le postopek prisilne poravnave in postopek stečaja, kot načina reševanja podjetij iz krize, ki bo usmerjeno predvsem na možnosti izboljšav načinov reševanja podjetja v krizi.

Hipoteze, ki jih bom v zaključku magistrskega dela, na podlagi predhodnih aktivnosti izdelave dela, s pomočjo opisne argumentacije, potrdila, delno potrdila ali ovrgla, se glasijo:

HIPOTEZA 1: *»Na temelju študije že obstoječe literature je mogoče domnevati, da je prisilna poravnava primernejša rešitev za nastalo finančno krizo v podjetju kot stečaj.«*

HIPOTEZA 2: *»Na temelju študije že obstoječe literature je mogoče domnevati, da insolvenčni postopki prinesejo za podjetje več koristi kot škode.«*

Hipotezi 1 in 2 se bosta preverjali s pomočjo pregleda in analize insolvenčnih postopkov in njihovih ugotovljenih prednosti in pomanjkljivosti.

HIPOTEZA 3: »Na temelju študije že obstoječe literature je mogoče domnevati, da so načini reševanja podjetij v izbranih državah učinkovitejši od slovenskih.«

HIPOTEZA 4: »Na temelju študije že obstoječe literature je mogoče domnevati, da bodo insolvenčni postopki z bolj urejeno insolventno zakonodajo, dosegli hitrejšo in bolj ekonomično vodenje postopkov zaradi insolventnosti ter s tem boljši položaj za upnike.«

Hipotezi 3 in 4 se bosta preverjali s pomočjo primerjalne analize, in sicer s primerjavo načinov za reševanje podjetij v Sloveniji z izbranimi državami (Nemčija, Združeno kraljestvo, ZDA, Avstrija, Madžarska in Češka) ter na podlagi podanih predlogov sprememb in dopolnitev insolvenčnih postopkov za reševanje podjetij v krizi.

HIPOTEZA 5: » Na temelju študije že obstoječe literature je mogoče domnevati, da imajo insolvenčni postopki velik vpliv na stanje gospodarstva.«

Hipoteza 5 se bo preverjala s pomočjo ugotovitev vpliva insolvenčnih postopkov na stanje gospodarstva.

V magistrskem delu bom uporabila različne vire, ki bodo temeljili na preučevanju teoretičnih prispevkov različnih avtorjev knjig, člankov, publikacij in spleta. Uporabila bom tudi zakonske predpise, ki se nanašajo na izbrano področje ter pri tem upoštevala vse spremembe, ki so nastale od sprejetja predpisov. Glede na opredeljeno problematiko in opredeljene cilje bom v magistrskem delu uporabila:

- ❖ uporaba referenčne literature v prvem delu za opredelitev pomembnejših pojmov;
- ❖ metodo deskripcije za opis značilnosti krize in insolvenčnih postopkov, s preučitvijo vse dosegljive domače in tuje literature in zakonodaje s področja insolvenčnih postopkov;
- ❖ metodo klasifikacije za razvrstitev insolvenčnih postopkov;
- ❖ metodo kompilacije pri primerjavi ukrepov sanacije ter pri razlagi vsebine v Sloveniji z izbranimi državami ter pri tem uporabila tuje izsledke znanstveno raziskovalnih del, stališča ter spoznanja avtorjev in strokovnjakov, ki so se ukvarjali z izbranim področjem;
- ❖ metoda dokazovanja in primerjave na podlagi ugotovljenih dejstev v magistrskem delu.

V okviru analize bom uporabila metodo analize, s katero bom razčlenila ugotovitve teorije in prakse in metodo sinteze, s katero bom povezala teoretične poglede in ugotovljene izide iz prakse v celoto.

Magistrsko delo je sestavljeno iz devetih poglavij. Prvo poglavje oziroma uvod magistrskega dela opredeljuje temo in opis problema, namen in cilj raziskovanja, oceno

dosedanjih raziskovanj, pričakovane rezultate in prispevek raziskovanja, zlasti uporabnost in prispevek rezultatov za stroko oz. znanost ter hipoteze in metodologijo dela.

Značilnosti krize, vzroke za njen nastanek, njene posledice in načine reševanja bom podrobneje opisala v drugem poglavju. Naslednje poglavje bo zajemalo opredelitev pojma insolventnost in insolvenčnega prava ter opis načela insolvenčnega prava. Četrto poglavje bo zajemalo načine reševanja podjetij v Sloveniji, pri katerem bom opisala značilnosti prisilne poravnave in stečaja kot načina za izhod podjetja iz krize, načela in organe, ki so povezani s potopkom stečaja in prisilne poravnave, opis prisilne poravnave in stečaja kot insolvenčna postopka, njihove pravne posledice ob uvedbi in stroške posameznega postopka, terjatve v postopku prisilne poravnave in stečaja, predstavitev načrta finančnega prestrukturiranja ter metode finančnega prestrukturiranja (zmanjšanje in odložitev zapadlih obveznosti, konverzija terjatev v delnice ali deleže, prestrukturiranje managementa, prestrukturiranja prihodkov, prestrukturiranje odhodkov, prestrukturiranje financ, zmanjšanje števila zaposlenih) in opredelitev stečaja kot izhoda iz krize v smeri reševanja zdravih jeder, opis postopka reševanja zdravih jeder in reševanje delov podjetja po postopku programiranega stečaja. Znotraj poglavja bodo analizirani statistični podatki insolvenčnih postopkov v obdobju 2009-2013 ter prednosti in pomanjkljivosti insolvenčnih postopkov. S pregledom prednosti in pomanjkljivosti postopkov bom ugotovila, kateri postopek je najbolj učinkovit pri reševanju podjetij iz krize. V petem poglavju se bom osredotočila na načine reševanja podjetij oziroma na insolvenčne postopke v izbranih državah, in sicer v Nemčiji, Združenem kraljestvu, ZDA, Avstriji, Madžarski in Češki, kjer bodo zajeti tudi statistični podatki insolventnih podjetij v letih 2009 do 2013. Skupne značilnosti insolvenčnih postopkov kot načina reševanja podjetij iz krize v Sloveniji, Nemčiji, Združenem kraljestvu, ZDA, Avstriji, Madžarski in Češki bom podrobneje analizirala oz. primerjala v šestem poglavju. V naslednjem poglavju magistrskega dela bom podala predlog sprememb ter dopolnitev insolvenčnih postopkov na podlagi ugotovljenih prednosti in pomanjkljivosti ter ugotovljenih skupnih značilnosti insolvenčnih postopkov posamezne države. Osmo poglavje bo vsebovalo prispevek dela k znanosti in stroki ter preveritev hipotez. Proti koncu magistrskega dela bom podala še zaključek, kateremu bo sledilo poglavje o literaturi in virih.

2 KRIZA

V zgodovini smo se srečevali z različnimi oblikami kriz, ki ponavadi ponazarjajo nekakšno nezaželeno stanje, nekaj negativnega oziroma slabega. Ta pomen besede pozna skoraj vsaka dejavnost. Največkrat pa se omenja finančna ali gospodarska kriza, ki lahko spremenita kakovost življenja na celem planetu. Izbruh krize na globalni ravni je toliko bolj občutiti, ker se je z globalizacijo povezanost sveta še povečala.

Krizo z vidika gospodarstva spremljajo običajno visoka nezaposlenost, zmanjšanje industrijske proizvodnje, številni stečaji in pretresi na kreditnih trgih. Večina ukinitelj podjetij se zagotovo prične s krizo, ki predstavlja velik preobrat v podjetjih. Kljub nevarnostim, ki jih predstavlja kriza, pa je ta tudi hkrati priložnost, da manager spremeni v podjetju način razmišljanja, uvede potrebne organizacijske spremembe, okrepi vodenje, izboljša sisteme nadzora in vpelje novo organizacijsko kulturo, pregleda vloge in odgovornosti članov vodstva in oblikuje nove oddelke (Novak, 2000, str. 35).

2.1 KRIZA IN NJENE ZNAČILNOSTI

Kriza² je ena izmed faz življenja podjetja. To moramo čim prej zaznati in sprejeti ustrezne odločitve. Kadar obstaja konkretna nevarnost za obstoj podjetja, ali kadar določeni deli podjetja ne dosegajo postavljenih ciljev, velikokrat ti pripeljejo podjetje do insolventnih postopkov. Nevarnost za obstoj podjetja je, da bistvenih ekonomskih ciljev ne dosega (več) ali ne (več) zadovoljivo (Mayr, 2009, str. 15).

V različnih strokovnih študijah in gradivih o podjetništvu oziroma o gospodarstvu, se pogosto srečujemo z navedbami o različnih težavah podjetja ali o njihovih prisilnih prenehanjih ter propadu. Različni avtorji različno opredeljujejo krizo podjetja. Nekateri pod tem pojmom razumejo finančno krizo, ki pomeni težave v financiranju podjetja, medtem ko jo drugi razumejo širše, kot podjetniško krizo, ki pomeni težave na finančnem področju ter na drugih področjih delovanja podjetja, kar je smiselno zlasti iz vidika vzrokov za krizo.

Krizo v podjetju Repovž (1993, str. 23) opredeljuje kot posledico vrste pomanjkljivosti v ravnanju in poslovanju podjetja, ki je enaka kot pri človeku, kjer v zdravem organizmu nastajajo najprej manjša krizna žarišča, le-ta se ob nepravočasnem zdravljenju razširijo ter vodijo podjetje v resno krizo ali nazadnje v konec obstoja.

Dubrovski (2004, str. 18) opredeljuje krizo kot neugodno, nezaželeno in kritično stanje v podjetju, nastalo zaradi notranjih in zunanjih vzrokov, ki neposredno ogroža nadaljnji razvoj kot obstoj podjetja. Kriza podjetja je nenačrtovani in nezaželeni proces, na katero

---

² Podjetniške krize so časovno omejene in nenamerni procesi, na katere vodstvo le omejeno vpliva, ki pa ogrožajo nadaljnji obstoj podjetja ali njegove pomembne posamezne dele..

so omejena vplivanja in ima različne izide. Kriza ni samo tragična usoda podjetja, ampak je tudi največja možnost za prenovo podjetja.

Brigham in Gabenski (1996, str. 891) navajata, da se izraz kriza v praksi uporablja kot skupen izraz za izraze, kot so:

- Ekonomski neuspeh (ang. economic failure) podjetja pomeni, da prihodki ne pokrivajo skupnih stroškov, vključujoč strošek virov financiranja. Takšna podjetja lahko nadaljujejo s poslovanjem in so ekonomsko neuspešna nekaj let, dokler so upniki pripravljene zagotavljati nove vire sredstev in lastniki pripravljene sprejemati podpopprečne odnose na vloženi kapital v primerjavi z donosi podobnih investicij.
- Poslovni neuspeh (ang. business failure) velja za tista podjetja, ki so prenehala s poslovanjem, pri tem pa niso poravnala vseh svojih obveznosti do upnikov.
- Tehnična insolventnost (ang. technical insolvency) velja za tista podjetja, ki ne zmorejo poravnati svojih zapadlih obveznosti. Predstavlja lahko znak ekonomskega neuspeha, lahko pa pomeni začasno nezmožnost plačevanja, ki vodi v finančni propad podjetja oziroma zakonsko predpisan stečaj.
- Insolventnost v stečaju (ang. insolvency in bankruptcy) je, kadar je knjižna vrednost obveznosti do tujih virov sredstev podjetja večja od tržne vrednosti njegovih sredstev.
- Stečaj podjetja (ang. legal bankruptcy) je sodni postopek, ki se vodi nad prezadolženim dolžnikom.

Vseh značilnosti krize ni mogoče navesti, ker se krize razlikujejo med seboj po trajanju, vsebini, posledicah in podobnem. Da bi managerji čim bolj uspešno upravljali svoja podjetja v času krize, morajo poznati vsaj njene glavne značilnosti (Novak, 2000, str. 52).

2.2 VRSTE KRIZ

Krize so med seboj povezane, saj vse vrste kriz prej ali slej neposredno ali posredno preko uspešnostne krize pripeljejo do krize plačilne sposobnosti podjetja. To je položaj, za katerega so značilne finančne težave in ki ga tudi različni pravni redi običajno uravnavajo s tako imenovano insolvenčno zakonodajo (Bergant, 2000, str. 1497-1502).

Tabela 1: Vrste kriz glede na izvor okolja, opozorilni čas in glede na zaznavanje

Vrste krize glede na izvor okolja	
Krize fizičnega okolja	Potresi, poplave in druge naravne katastrofe, onesnaževanje okolja, odpoved ali napačno delovaje tehnologije.
Krize javnega mnenja	Bojkoti, soočenja, protesti, teroristični in drugi napadi ter izsiljevanje.
Krize upravljavskih napak	Zavajanje javnosti, prikrivanje informacij, poslovne goljufije, nesposobno vodstvo, izkrivljene vrednote vodstva ...
Krize gospodarsko-političnega okolja	Politični pritiski na podjetje, nestabilnost vlade in nezaupanje vanjo, recesija v gospodarstvu, panogi, zaostrena zakonodaja ter ukrepi, izguba trga ...
Vrste krize glede na opozorilni čas	
Nenadne krize	Nenadne nesreče in smrti, impulzivni spori ...
Prikrite krize	Notranji, revizijski pregled, namigovanja določenih skupin ...
Vrste krize glede na zaznavanje	
Nenavadne	Neverjetne krize, ki jih je težko pojasniti – denimo predmeti v plastenkah, pijače ipd.
Percepcijske	»Majhne«, nepomembne krize, ki s poročanjem medijev postanejo velike.

Vir: Novak (2000, str. 55)

Vrste kriz v podjetju glede na različna sodila (Bergant, 2000, 1497-1502):

- srednja kriza, kriza, ki ogroža existenco, uničujoča kriza – glede na obseg oziroma na jakost krize;
- potencialna, latentna, akutna, obvladljiva kriza – glede na agregatno stanje in obvladljivost;
- kriza rasti, kriza stagnacije, kriza usihanja – glede na smer razvoja podjetja;
- kriza ob ustanovitvi, rasti ali staranju – sodilo te vrste krize je faza življenjskega cikla;
- kriza na področju nabave, prodaje, vodenja v podjetju ali kriza gospodarstva ali panoge – sodilo so vzroki krize (zunanji in notranji);
- uspešnostna kriza in kriza plačilne spodobnosti – glede ogroženosti podjetniških ciljev.

Cilje je možno obravnavati z vsaj dveh časovnih razsežnosti, zato lahko z vidika ogroženosti ciljev (temeljno sodilo krize) razlikujemo več vrst kriz (Bergant, 2000, 1497-1502).

Slika 1: Vrste kriz glede na vrsto cilja

Vrsta cilja	Kratkoročni vidik	Dolgoročni vidik
Vrednost podjetja	Uspešnostna kriza	Strateška kriza
Plačilna sposobnost	Kriza kratkoročne plačilne sposobnosti	Kriza dolgoročne plačilne sposobnosti

Vir: Bergant (2000, 1497-1502)

Kriza z dolgoročnega vidika pomeni visoko verjetnost, da bo kriza v prihodnosti nastopila.

2.3 VZROKI, POVODI IN POSLEDICE KRIZE V PODJETJU

Same simptome krize je lažje ugotoviti kot pa vzroke le-te. Simptomi krize v podjetju so signali, ki kažejo ali napovedujejo na prihajajočo krizo in njihovo pravočasno zaznavanje in upoštevanje s pravnimi ukrepi lahko v podjetju omili posledice ali prepreči nastanek krize. Deset najpomembnejših simptomov krize: padanje donosnosti, padanje obsega prodaje, naraščanje zadolženosti, padanje likvidnosti, omejena politika dividend, prirejeni računovodski izkazi, strah top managementa, odhod vodilnih kadrov, padanje tržnega deleža, pomanjkanje načrtovanja in strateškega razmišljanja. Takšni signali v podjetju ne smejo biti spregledani ali zanemarjeni, čeprav jih ne gre zamenjevati z dejanskimi vzroki krize (Slatter, 1984, str. 55-57).

Splet vzrokov za nastanek krize bi lahko predstavili kot neustrezno poslovanje, premalo denarja in nestrpno sovražno okolje. Dejanski krivci za nastali položaj podjetja so vzroki krize podjetja, ki so zelo pomembni pri nadaljnjem reševanju krize. Če želimo podjetje rešiti iz krize, moramo najprej narediti analizo vzrokov, ki so ga pripeljali v takšno stanje. Vzroke za nastanek krize delimo na (Dubrovski, 2000, str. 34):

- ❖ Zunanji (objektivni) vzroki kriz podjetja nastajajo zunaj njega in nanje nima neposrednega vpliva. To so:
  - spremembe na tržišču (močnejša konkurenca, splošen padec cen),
  - spremembe v panogi (panožna kriza, sindikalne zahteve),
  - spremembe na osnovi splošnega napredka,
  - splošna gospodarska kriza (zmanjšanje investicij, varčevalni ukrepi, stopnja ekonomske rasti),
  - politične spremembe (zakonske, sankcije),
  - naravne nesreče,

- makroekonomski ukrepi (carinski ukrepi, obrestna mera),
- socialnopedološki pojavi (ugrabitve, izsiljevanje).
- ❖ Notranji vzroki kriz nastajajo le znotraj podjetja in so bolj predvidljivi kot zunanji, ker jih v sklopu podjetja lažje nadziramo. To so:
  - zavirajoča organiziranost (strukturne pomanjkljivosti, preveč hierarhičnih nivojev),
  - neustrezna usposobljenost managementa (napačne poslovne odločitve, zapoznele reakcije),
  - nekonkurenčni tržni položaj (predragi nabavni viri, zastareli izdelki in storitve),
  - predraga proizvodnja (prenizka produktivnost, neprimerna struktura stroškov, pomanjkanje inovativnosti),
  - težave na področju managementa sodelavcev (neustrezna kvalifikacija in starostna struktura, negativna kadrovska selekcija),
  - neučinkovita finančna funkcija (slab nadzor likvidnosti, premajhno notranje financiranje, slab opozorilni sistem),
  - neučinkovit informacijski sistem (pomanjkanje nujnih informacij za tekoče poslovne odločitve, neusklajenost računalniške in programske opreme z značilnostmi podjetja).

Obseg podjetniške krize se še bolj zaostri, če hkrati nastopijo zunanji in notranji vplivi in se tako pretresi medsebojno okrepijo. Krizi se lahko izognemo z izvajanjem raznih ukrepov, če se jih lotimo pravočasno. Zato je zelo pomembno hitro zaznavanje krize in identificiranje njenih razlogov (Mayr, 2009, str. 17).

Ivanjko (1997, str. 964-966) deli vzroke krize v podjetju v naslednjih pet skupin:

- Strukturne pomanjkljivosti organiziranosti podjetja – vrsta vzrokov za propad podjetja, ki so posledica napak in pomanjkljivosti (ustanovitev podjetja na napačnem kraju, s premajhnim kapitalom, z napačno zastavljenimi cilji podjetja, z napačno izbrano dejavnostjo in podobno), ki so nastale že ob sami ustanovitvi podjetja.
- Nenavadni in nepričakovani dogodki – so dogodki, ki vplivajo na zdravo zasnovano družbo in družba nanje nima vpliva (na primer naravne nesreče, epidemije, dolgotrajne splošne stavke...).
- Zunajpodjetniške okoliščine – vzroki, ki nastajajo v zunanjem okolju podjetij in se posredno prenašajo v podjetja, kjer se čez nekaj časa pojavijo posledice. Gre za okoliščine zunaj podjetja, ki so predvsem na področju politike, katerih posledice so zakonske spremembe v gospodarjenju, ekologiji, socialni varnosti, ki negativno vplivajo na finančno poslovanje družbe in na obstoj družbe.
- Medpodjetniški vzroki – so vzroki, ki navadno ovirajo vključevanje podjetja na trgu ali pa podjetje nanje ni pripravljeno, kot so npr. spremembe potrošniških navad, spremembe na področju oskrbe surovin in v konkurenci, tehnične novosti na trgu.
- Notranji podjetniški vzroki – vzroki, ki se nanašajo na organizacijo podjetja in na kadrovsko strukturo (neusposobljenost, slaba organizacija dela, nestrokovno vodstvo...).

Dr. Wieselhuber and Partner GmbH (v nadaljevanju W&P) je nemško podjetje za poslovno svetovanje, ki je naredilo raziskavo o vzrokih stečaja nemških podjetij (analiza je zajela vzorec 52 primerov insolventnih podjetij v letu 2003). Raziskava je pokazala, da so operativne izgube najpogostejši razlog, da podjetja zaidejo v stečaj. Operativne izgube bi v 94% vodile podjetja v prezadolženost in v 73% v insolventnost. Odklonilen odnos bank z omogočanjem dodatnih finančnih virov je pokazatelj posledice operativnih izgub (44% podjetij ni moglo več pokrivati obstoječih finančnih potreb, v 53% so bile podjetjem ukinjene kreditne linije). Vzroki za stečaj z najvišjo kotacijo v raziskavi W&P so: v 57% stečajev so botrovale napake, storjene s strani lastnikov podjetij; v 57% je prišlo do stečaja zaradi napak, storjenih s strani managementa; v 38% je vzrok stečaja posledica nezadostne konkurenčne sposobnosti poslovnega modela (MPRA, 2007).

Repovž (1992, str. 103) je na podlagi nemške literature povzel vzroke stečajev v Nemčiji (analiza je zajemala 172 podjetij v stečaju v letu 1992).

Slika 2: Vzroki stečajev

Vzroki stečajev	
1.	Nezadostni lastni viri (trajni kapital)
2.	Rast stroškov zaposlenih
3.	Napake v upravljanju in vodenju
4.	Zmanjšanje izvoza
5.	Zmanjšanje potrošnje na domačem trgu
6.	Porast bančnih obresti
7.	Pomanjkanje kreditov
8.	Slabo plačevanje kupcev
9.	Insolventnost drugih podjetij
10.	Napačne investicije

Vir: Repovž (1992, str. 103)

V podjetju se največkrat prepletajo zunanji in notranji vzroki. Notranji vzroki za krize torej zajemajo vse slabosti vseh funkcij in dejavnosti podjetja, za vse pa odgovarja management. Poslovodstvo podjetja težko predvidi spremembe, ki negativno ali celo katastrofalno vplivajo nanj, kljub nenehnemu spreminjanju zunanjega okolja. Pomembno je, da podjetje zunanje vzroke krize v podjetju odpravlja z notranjimi spremembami (Končina & Mirtič, 1999, str. 21).

Simptomi, vzroki, povodi in učinki so lahko istovetni, kar predstavlja težavo. Zato gre pri krizi pogosto za večstopenjsko konstelacijo vzrokov in učinkov, v kateri dogodki, ki so bili spoznani kot vzroki na ravni vzrokov krize, postanejo na neki drugi ravni, ki sledi tej,

učinki. Povod ni temeljni vzrok krize, ampak je treba odkriti dejanski vzrok. (Boeckenfoerde 1993, 33–40).

Posledice krize so lahko različne in so odvisne od pristopa in končnega rezultata, ki nam pove, kako uspešni smo bili pri sami razrešitvi. Uspešno reševanje krize je odvisno od pripravljenosti posloводства in mehanizmov.

Vsi vzroki za krizo v podjetju prej ali slej vplivajo na finančni položaj podjetja. Pomembni so znaki, ki kažejo plačilno sposobnost podjetja in so rezultat skupnega delovanja. Bergant (2000, str. 1498) navaja, da je potrebno ločevati znake o dolgoročni plačilni sposobnosti³ od znakov kratkoročne plačilne sposobnosti⁴, in sicer:

- ❖ Temeljne informacije o zmanjševanju dolgoročne plačilne sposobnosti so:
  - zmanjšanje trajnega kapitala podjetja,
  - zmanjševanje poslovnega dobička iz osnovne dejavnosti, poslovanje z izgubo,
  - zmanjševanje denarnega toka,
  - povečanje vpliva inflacije na poslovni izid podjetja,
  - povečanje stopnje zadolženosti,
  - zmanjševanje obratnega kapitala podjetja, povečevanje tveganj v poslovanju,
  - povečevanje primanjkljaja obratnega kapitala podjetja,
  - povečevanje potreb po obratnem kapitalu podjetja.
- ❖ Temeljne informacije o zmanjšani kratkoročni plačilni sposobnosti:
  - primanjkljaj razpoložljivih denarnih sredstev v primerjavi z zapadlimi obveznostmi,
  - presežek odtokov sredstev nad pritoki v določenem časovnem obdobju,
  - povečanje stopnje zadolženosti na kratkoročnem področju.

Zgoraj naštetni znaki vplivajo na finančni položaj podjetja, kar pripelje do dolgoročne ali kratkoročne plačilne nesposobnosti in podjetje preide v krizo. Ko podjetje pride v položaj, da v daljšem obdobju ni sposobno poravnati svojih obveznosti, ki so zapadle ter postane dolgoročno plačilno nesposobno, govorimo o insolventnosti podjetja. Rezultat tega so insolventni postopki, med katere po ZFPPIP spadata prisilna poravnava in stečaj (ZFPPIP, 5. člen).

2.4 REŠEVANJE KRIZE

Za preprečevanje oziroma reševanje krize v podjetju je pomembno diagnosticirati stanje, v katerem je podjetje, zato je pomembna načrtna in sistematična priprava ter izvajanje preventivnih aktivnosti. Na osnovi tega je mogoče krizo predvideti in jo preprečiti. Kljub temu, da je možnosti za reševanje krize v podjetjih veliko, je potrebno razumeti, da niso vse možnosti enako učinkovite v vseh podjetjih. Pri diagnosticiranju stanja moramo

---

³ Dolgoročna plačilna sposobnost je trajna sposobnost pravne ali fizične osebe izpolniti vse obveznosti ob njihovi zapadlosti (ZFPPIP, drugi odstavek 11. člen).

⁴ Kratkoročna plačilna sposobnost je sposobnost pravne ali fizične osebe v določenem časovnem obdobju poravnati vse obveznosti, ki so zapadle v tem časovnem obdobju (ZFPPIP, prvi odstavek 11. člen).

ugotoviti slabosti, ki so povzročile težave v poslovanju. Pogosti primeri, ki jih najdemo v praksi so (Mayr, 2009, str. 20-22):

- zagotavljanje kakovostnih virov financiranja (kapitalska ustreznost),
- zagotavljanje prvin poslovnega procesa in
- zagotavljanje smotrnosti njihovega preoblikovanja v učinke in/ali plačani prodaji učinkov.

V primeru obvladljive krize govorimo o postopku zdravljenja ali sanacije⁵ podjetja, katerega namen je odprava krize, kadar obstajajo vsaj minimalne možnosti za oživitev podjetja, za zaustavitev negativnih posledic ali celo za začetek novega razvoja. Dubrovski (2000, str. 37) navaja, da morajo za uspešno zdravljenje biti izpolnjeni trije skupni pogoji:

- obstajati mora zdravo poslovno jedro (osnovna dejavnost, nosilni program, ki je sposoben zagotavljati pozitiven denarni tok tudi z vidika razvoja oziroma prihodnosti);
- podoben managerski tim (brez katerega bodo še tako dobri projekti obsojeni na propad);
- razpoložljivi dolgoročni finančni viri za zagotovitev razvojnega koraka (revitalizacija).

Pomembno je tudi, da so v reševanje podjetja iz krize vključeni tudi ostali deležniki (stockholders), ki lahko vplivajo na potek reševanja podjetja iz krize.

Izhod podjetja iz krize je ozdravitev le-te ali pa propad podjetja, ki lahko propade s stečajem ali pa preprosto preneha delovati. Ko podjetje z vsemi drugimi ukrepi ni mogoče ubraniti pred učinki krize, le-to lahko iz krize preide s prisilno poravnavo ali preide v stečaj. Prisilna poravnava je tako le ena od stopenj v zdravljenju podjetja (še ne zagotavlja njegovega prihodnjega pozitivnega poslovanja), ki jo je nujno potrebno izpeljati, zaradi groženj stečaja. Pri razrešitvi krize pa seveda ni nujno, da pride do njenega zdravljenja. V primeru neobvladljive krize je za podjetje v propadu možna razrešitev, ki ima lahko več oblik (Dubrovski 2004, str. 91):

- stečaj (obveznosti, ki jih je treba poravnati upnikom, presegajo iztržljivo likvidacijsko vrednost premoženja),
- likvidacija (vrednost premoženja še presega obveznosti, ni pa pogojev za nadaljnji obstoj družbe),
- pripojitev k drugemu podjetju (pripojeno podjetje preneha obstajati kot prava oseba),
- spojitev z drugim podjetjem (iz dveh nastane eno novo podjetje).

V zadnjih dveh primerih podjetje sicer preneha obstajati kot samostojna gospodarska družba, ampak »deluje« kot del nove družbe in ne gre za njegov propad v klasičnem smislu.

Ukinitiv podjetja je smiselno takrat, ko je podjetje z ukinitvijo vredno več, kot pa, ko je verjetnost za rešitev tako majhna, da za upnike nadaljevanje poslovanja pomeni večje tveganje, kot pa če bi nadaljevalo z opravljanjem dejavnosti v prihodnje (Brigham & Gapenski, 1996, str. 907).

---

⁵ Postopek zdravljenja ali sanacije začetnega stanja se nanaša na ponovno vzpostavitev normalno delujočih razmer in s tem na zagotovitev obstoja podjetja. Je neposredno povezan z nastalo krizo, zato ga moramo ločiti od drugih projektov prenove, preoblikovanja, reorganizacije, in podobnega.

Kadar je ekonomska vrednost podjetja večja kot je njegova likvidacijska vrednost, je podjetje s stališča družbe kot celote, kot s stališča podjetja, smiselno poskusiti reorganizirati in nadaljevati s poslovanjem. Kadar je likvidacijska vrednost podjetja večja kot njegova ekonomska vrednost, je boljša rešitev likvidacija podjetja (Altman, 1993, str. 6).

Nekaterim podjetjem kriza prinese negativne posledice, medtem ko pri nekaterih podjetjih kriza deluje kot stimulacija in motivacija za prenavo, izboljšanje in transformacijo podjetja. Ker obstaja veliko različnih vzrokov, ki privedejo do različnih vrst krize, je tudi več načinov reševanja le-teh. Kriza z ožjega vidika je finančna kriza, s širšega vidika pa kriza na vseh področjih delovanja podjetja.

Poleg opredelitve vzrokov podjetniške krize v prejšnjem podpoglavju je Ivanjko (1997, str. 964) opredelil tudi način reševanja krizne situacije:

- Strukturna pomanjkljivosti organiziranosti podjetja je vrsta vzrokov, ki jih je mogoče rešiti z drugačno usmeritvijo poslovanja in z novim vodstvom v podjetju.
- Nenavadni in nepričakovani dogodki. Reševanje podjetja se izvaja, če je možno nadomestiti izgubljeno premoženje oziroma podjetje oprostiti obveznosti do tujih virov sredstev, z dokapitalizacijo ali/in s postopkom prisilne poravnave.
- Zunajpodjetniške okoliščine povzročijo razdor podjetja znotraj in rešitev take situacije je v odstranitvi nastalih ovir, ki so v domeni politične oblasti.
- Medpodjetniški vzroki so sprememba na trgu (npr. tehnične novosti na trgu) in se jih lahko hitro reši s spremembo vodstva.
- Notranji podjetniški vzroki. Rešitev za odpravo teh posledic (npr. nesposobnost vodstva) je v spremembi vodstvene strukture v organizaciji.

Načine reševanja finančne krize, katerih izvedba hkrati določa usodo drugih področij poslovanja podjetja, je ožje opredelil Weston (1992, str. 1147):

- ❖ izvensodna poravnava (ang. out of court procedures):
  - podjetje posluje naprej: odložitev oziroma podaljšanje plačila (ang. extention-payment deferred) ali privolitev na nižje plačilo (ang. composition)
  - ustavitev podjetja: neformalna likvidacija podjetja s tem, da pooblaščenec odproda sredstva podjetja in kupnino sorazmerno rezdela upnikom (ang. common law assignment)
- ❖ združitev z drugim podjetjem (ang. merger into another firm):
  - podjetje posluje naprej v postopku prisilne poravnave, ki pomeni s strani sodišča nadzorovano znižanje ali preoblikovanje terjatev upnikov do podjetja
  - ustavitev podjetja: stečajni upravitelj tj. zakonsko določen zastopnik odproda premoženje podjetja v zakonsko določenih postopkih (ang. statutory assignment)
  - likvidacija: gre za likvidacijo podjetja pod še večjim nadzorom stečajnega sodišča.

Reševanje podjetja iz krize zahteva različne ukrepe, saj se v vsakem podjetju odvija drugače. Stroga delitev ukrepov ni možna, saj se ukrepi pri reševanju podjetja med seboj

prepletajo in dopolnjujejo. Najpomembnejši ukrepi reševanja podjetja iz krize so (Repovž, 1992, str. 12):

- zamenjava managementa,
- vzpostavitev oziroma izboljšanje finančnega nadzora,
- opredelitev vsebine in velikosti proizvodnega programa oziroma izdelava nove proizvodno-tržne strategije (strategija kratkoročnega preživetja in strategija dolgoročne ozdravitve podjetja),
- spremembe v organizacijski strukturi,
- analiza oziroma znižanje stroškov poslovanja,
- določitev velikosti in strukture potrebnega premoženja oziroma sredstev,
- določitev velikosti in strukture potrebnega kapitala oziroma virov financiranja,
- investiranje.

3 INSOLVENTNOST IN INSOLVENČNO PRAVO

V nadaljevanju bom opisala pojem insolventnost, ki je eden izmed najpomembnejših razlogov, ki pripelje podjetje v krizo. V tem poglavju bom opredelila tudi insolvenčno pravo, kakšen je njegov namen in cilj, vrste insolvenčnih postopkov ter načela insolvenčnega prava. To poglavje mi bo pomagalo pri lažjem razumevanju insolvenčnih postopkov.

3.1 INSOLVENTNOST

14. člen ZFPPIPP določa pojme kot so insolventnost, trajnejša nelikvidnost ter dolgoročno plačilna nesposobnost. Insolventnost je ekonomsko-finančno stanje dolžnika, ki nastane, če dolжник ali dolžnica v daljšem času/trajno ni sposoben poravnati svojih zapadlih denarnih obveznosti (trajnejša nelikvidnost) ali postane dolgoročno plačilno nesposoben (dolgoročno plačilna nesposobnost). Če se ne dokaže drugače, velja, da je dolжник trajneje nelikviden (Jovanovič, 2010, str. 31).

Dolжник je trajnejše nelikviden (ZFPPIPP, drugi odstavek 14. člen):

- pri dolžniku, ki je pravna oseba, podjetnik ali zasebnik: če za več kot dva meseca zamuja z izpolnitvijo ene ali več obveznosti v skupnem znesku, ki presega 20 odstotkov zneska njegovih obveznosti, izkazanih v letnem poročilu za zadnje poslovno leto pred zapadlostjo teh obveznosti,
- pri dolžniku, ki je potrošnik: če za več kot dva meseca zamuja z izpolnitvijo ene ali več obveznosti v skupnem znesku, ki presega trikratnik njegove plače, nadomestil ali drugih prejemkov, ki jih prejema redno v obdobjih, ki niso daljša od dveh mesecev ali če je nezaposlen in ne prejema nobenih drugih rednih prejemkov ter za več kot dva meseca zamuja z izpolnitvijo obveznosti, ki presega 1.000 €.

Pravna oseba je postala trajneje nelikvidna, če za več kot tri mesece zamuja s plačilom plač delavcem do višine minimalne plače ali s plačilom davkov in prispevkov, ki jih mora izplačevati s plačo, razen, če je bilo plačilo zakonito odloženo. Nelikvidnost je ekonomsko-finančno stanje dolžnika, ko dolжник ni sposoben na kratek rok poravnati svojih zapadlih obveznosti (ZFPPIPP, četrti odstavek 14. člen).

Dolжник je postal dolgoročno plačilno nesposoben (ZFPPIPP, tretji odstavek 14. člen):

- če je vrednost dolžnikovega premoženja manjša od vsote njegovih obveznosti;
- pri dolžniku, ki je kapitalska družba: tudi če je izguba tekočega leta skupaj s prenesenimi izgubami dosegla polovico osnovnega kapitala in te izgube ni mogoče pokriti v breme prenesenega dobička ali rezerv.

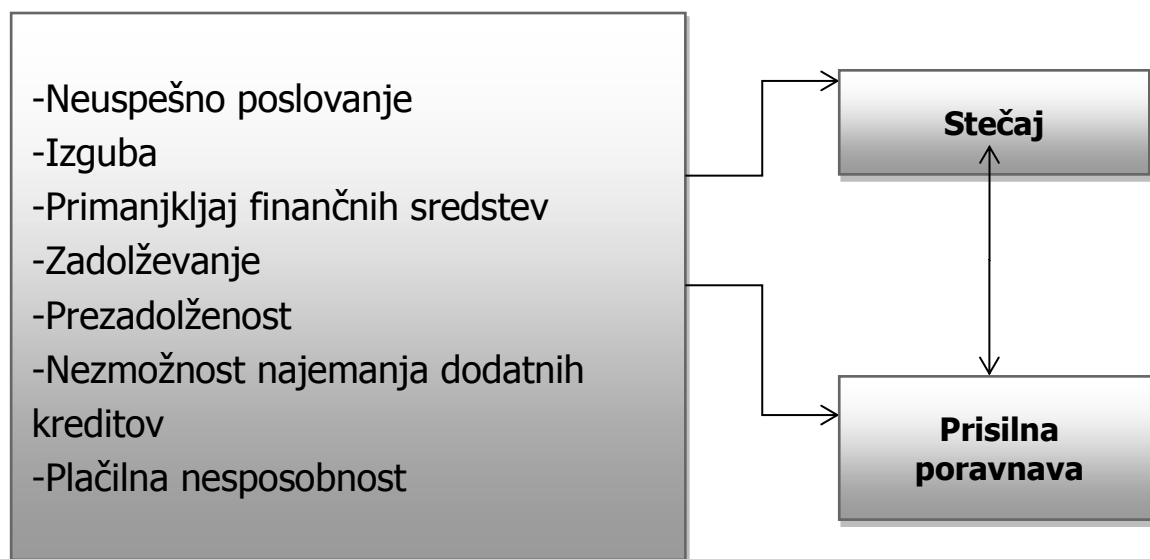
Insolventnost in prezadolženost sta dva glavna razloga, zaradi katerih je mogoče predlagati stečaj oziroma prisilno poravnavo. Prezadolženi dolжник lahko v nekem trenutku

sproti plačuje svoje obveznosti do upnikov, vendar pa so njegovi dolgovi večji od njegovega premoženja in bo zaradi tega v bližnji prihodnosti postal nelikviden (Bratina, Jovanovič, Podgorelec & Primec, 2008, str. 613).

Insolventnost in prezadolženost sta stečajna razloga in se v praksi pojavljata skupaj, v novi ureditvi pa pomenita pojavno obliko iste predpostavke, in sicer insolventnost. Ocena kreditne sposobnosti dolžnika je večinoma utemeljena na osnovi ocene prihodnjih prilivov in s tem možnosti sprotnega plačevanja zapadlih obveznosti. Insolventen bo tisti, ki ne bo užival kreditne sposobnosti in ne bo imel premoženja za sprotno kritje obveznosti (Šlamberger, 2008, str. 8).

Naslednja slika prikazuje tipično zaporedje dogodkov, ki podjetje pripeljejo do insolventnega dogodka. V kolikor podjetje ne zazna simptomov krize ali se na njih ne odzove oziroma se odzove z napačnimi ukrepi, se kriza postopoma pogloblja in se s tem zmanjšujejo možnosti njene ugodne rešitve.

Slika 3: Zaporedje dogodkov, ki pripeljejo podjetje v stečaj ali prisilno poravnavo

Vir: Dubrovski (2004, str. 147)

Insolventnost oziroma plačilna nesposobnost je najpogosteje osrednji in končni vzrok za prenehanje obstoja podjetja. Faza insolventnosti je lahko začetek konca obstoja podjetja. Insolventnost je namreč pogoj za začetek insolvenčnih postopkov, in sicer stečaja oz. prisilne poravnave (Končina & Mirtič 1999, 14).

3.2 INSOLVENČNO PRAVO

Insolvenčno pravo moramo dobro poznati, da bi vedeli pod kakšnimi pogoji ter pravili poteka prisilna poravnava in stečaj. Insolvenčno pravo se uporablja, kadar določena pravna oseba postane dolgoročno plačilno nesposobna ali ji grozi plačilna nesposobnost. S

tem je ogrožen premoženjskopravni interes upnikov, da bi (vsi) dosegli (polno) plačilo svojih terjatev do takega dolžnika. Poglavitni cilj insolvenčnega prava z vidika ekonomske analize prava naj bi bil takšen, da bi dolžnikovi upniki (gledano agregatno) prejeli maksimalno možno poplačilo svojih terjatev (Plavšak, 2000, str. 2).

Insolvenčno pravo je nova pravna disciplina, ki se ukvarja s predstečajno problematiko in se v sodobni pravni praksi in teoriji opredeljuje bistveno širše od pojma stečajnega prava. V slovenski zakonodaji ZFPPIPP ureja splošna materialnopravna in procesna pravila insolvenčnega prava. Za insolvenčno pravo se štejejo pravni predpisi, ki se nanašajo na pravila o finančnem poslovanju v času nelikvidnosti ali prezadolženosti, ter pravila, ki so povezana s prenehanjem gospodarskih subjektov zaradi finančnih in drugih težav. Pravila insolvenčnega prava urejajo tako vsebino pravnih razmerij med dolžnikom in upnikom, kot tudi sodne postopke, v katerih upniki dosežejo zaščito svojih interesov. Širša opredelitev pojma insolvenčnega prava se kaže predvsem v urejanju različnih podjetniško-poslovnih institucij (kot so področje finančnega poslovanja), zagotavljanje likvidnosti in solventnosti, nadzor nad finančnim poslovanjem gospodarskih subjektov ter izvajanja klasičnih postopkov saniranja ali prenehanja pravnih oseb (Ivanjko, 2007, str. 1164). Ko podjetje postane nelikvidno, insolventno, prezadolženo in kapitalsko neustrezno, je potrebno ukrepati takoj, kar mu določa ZFPPIPP in daje podjetju možnost rešitve iz krize v postopku prisilne poravnave, pod določenimi pogoji.

Insolvenčno pravo se danes ukvarja predvsem z urejanjem postopkov preventivnega delovanja za preprečevanje stečaja in varstvo upnikov. Stečaj ni več izključna sankcija dolžnika v obliki izvajanja »generalne izvršbe« nad dolžnikovim premoženjem. Pomemben splošen cilj insolvenčnega prava je tudi zavarovati in maksimirati vrednost v korist vseh zainteresiranih in gospodarstva v celoti. Ta cilj je najbolj viden v postopkih reorganizacije (rehabilitacije), v katerih se vrednost maksimira z nadaljevanjem delovanja podjetja (Hramec, 2009, str. 111).

Insolvenčno pravo, za razliko od stečajnega prava, želi ohraniti zdrava jedra z dobrimi programi in kadri, ki so lahko podlaga za nov podjetniški začetek. Treba se je hitro domisliti in sprejeti sanacijske rešitve v podjetjih. Najpomembnejše načelo insolvenčnega prava je zato takojšnje in hitro ukrepanje pri insolventnosti oziroma nelikvidnosti. Finančno prestrukturiranje je tako celota ukrepov, ki se izvedejo, da bi dolžnik postal kratkoročno in dolgoročno plačilno sposoben (ukrep finančnega prestrukturiranja).

Namen in cilj insolvenčnega prava

Poglavitni cilji ureditve postopkov zaradi insolventnosti v ZFPPIPP so (Plavšak, 2009, str. 8)

- omogočiti pravno varnost na trgu in spodbuditi gospodarsko stabilnost in rast,
- čim bolj povečati vrednost premoženja dolžnika,
- zagotoviti ustrezno ravnotežje med prodajo premoženja zaradi plačila upnikov in finančnim prestrukturiranjem dolžnika,

- zagotoviti enako obravnavo upnikov, ki so v razmerju do dolžnika v enakem položaju,
- omogočiti pravočasno, učinkovito in nepristransko presojo položaja insolventnosti,
- ohraniti vrednost stečajne mase zaradi enakovredne oziroma sorazmerne razdelitve med upnike,
- zagotoviti pregledno in predvidljivo pravno ureditev postopkov zaradi insolventnosti, ki vključuje spodbudo za zbiranje in razširjanje informacij,
- priznati sedanje pravice upnikov in oblikovati jasna pravila za določanje vrstnega reda plačila terjatev.

Mednarodni denarni sklad v svojih priporočilih za pregledno in učinkovito ureditev pravil insolvenčnega prava povezal v dva splošna cilja. Pravila insolvenčnega prava se v posameznih državah razlikujejo, vendar sta večini sistemov skupna dva splošna cilja oziroma namena teh pravil (Plavšak, 2009, str. 8-9):

- ❖ razporeditev tveganj med udeleženci tržnega gospodarstva na predvidljiv, pravičen in pregleden način. Doseganje tega namena je pomembno pri zagotavljanju zaupanja v kreditni sistem in razvoju gospodarske rasti v korist vseh udeležencev.
- ❖ zaščita in maksimalna vrednost premoženja v korist vseh zainteresiranih ter gospodarstva v celoti. Ta cilj še posebej pride do izraza v postopkih prestrukturiranja, kjer se vrednost maksimizira z nadaljevanjem delovanja podjetja.

3.2.1 VRSTE INSOLVENČNIH POSTOPKOV

Kadar dolžnik postane prezadolžen oziroma je nesposoben poravnati svoje dospele obveznosti, nastopi položaj, v katerem je očitno, da ne bo sposoben poravnati vseh svojih obveznosti do vseh upnikov. Temeljni vrsti insolvenčnih postopkov za obravnavanje razmerij med upnikom in dolžnikom v opisanem finančnem položaju sta (Plavšak, Prelič & Bergant, 2000, str. 59):

- likvidacijski postopek – postopek v katerem se opravi unovčenje oz. likvidacija celotnega dolžnikovega premoženja, iz katerega se sorazmerno in sočasno poplača vse upnike;
- reorganizacijski postopek – postopek, v katerem se zagotovijo pogoji, da se v določenem obdobju odpravi vzroke začasnih likvidnostnih težav oziroma trajnejše plačilne nesposobnosti in možnosti prestrukturiranja poslov ter razmerij z upniki.

Če postane podjetje insolventno, lahko podjetje ukinemo s postopkom stečaja ali pa ga ohranimo s postopkom prisilne poravnave. Odločitev temelji na določitvi vrednosti saniranega podjetja v primerjavi z vrednostjo prodanega premoženja tega podjetja. Zamenjava določene opreme, izločitev določenih nalog in izboljšave v managementu predstavljajo dodatne stroške za uspešno reorganizacijo. Navadno je predvidena večja vrednost reorganiziranega podjetja v primerjavi z likvidacijsko vrednostjo tista, s katero se podjetje oziroma dolžnik pogaja z upniki v postopku prisilne poravnave (Weston & Copeland, 1992, str. 1155).

Postopki zaradi insolventnosti so (ZFPPIPP, 5. člen): postopki prisilne poravnave in stečajni postopki (stečajni postopek nad pravno osebo, postopek osebnega stečaja, postopek stečaja zapuščine.)

Dolžnost vseh gospodarskih subjektov na trgu je, da poslujejo tako, da so sposobni tekoče izpolnjevati svoje obveznosti (kratkoročna plačilna sposobnost) in imajo dovolj premoženja, da so sposobni izpolniti vse svoje obveznosti (dolgoročna plačilna sposobnost). Kadar določen subjekt ni sposoben (kratkoročno oziroma dolgoročno) izpolnjevati svojih obveznosti, zakon predvideva ukrepe finančnega prestrukturiranja, s katerimi dolžnik postane spet kratkoročno in dolgoročno plačilno sposoben.

3.2.2 NAČELA INSOLVENČNEGA PRAVA

Poznamo dve delitvi načel insolvenčnega prava (Plavšak, 2000, str. 13):

- ❖ Prva delitev:
  - temeljna načela izražajo temeljni namen in cilje insolvenčnih postopkov (načelo enakega obravnavanja upnikov in načelo zagotavljanja največje vrednosti).
  - dopolnilna oziroma izvedbena načela izražajo posamezni vidik uresničitve temeljnih načel.
- ❖ Druga delitev:
  - splošna načela, ki veljajo za vse vrste insolvenčnih postopkov in
  - posebna načela, ki veljajo le za posamezne vrste insolvenčnih postopkov.

Način uresničevanja temeljnih načel je prilagojen značilnostim posamezne vrste postopka zaradi insolventnosti. Postopku prisilne poravnave in stečajnemu postopku zaradi insolventnosti, ki ju ureja ZFPPIPP, so skupna tri splošna temeljna načela (Plavšak, 2009, str. 9):

- Načelo enakega obravnavanja upnikov zahteva, da je treba vse upnike obravnavati enako, če so v razmerju do insolventnega dolžnika v enakem položaju.
- Načelo zagotavljanja najboljših pogojev za plačilo: postopek je treba zaradi insolventnosti voditi tako, da se zagotovijo najugodnejši pogoji glede višine plačila in rokov plačil za plačilo terjatev upnikov.
- Načelo hitrosti postopka zahteva, da postopek poteka hitro in brez nepotrebne zavlačevanja. Sodišče mora zato po prvem odstavku 48. člena ZFPPIPP svoja procesna dejanja v postopku zaradi insolventnosti izvajati v rokih, določenih s tem zakonom, in si z izvajanjem svojih pristojnosti nadzora nad upraviteljem prizadevati, da upravitelj vsa dejanja v postopku zaradi insolventnosti opravi v rokih.

Obstajata še dve posebni načeli, ki se uporabljata v postopku prisilne poravnave (Štumpf, 2011, str. 35):

- ❖ Načelo uravnoteženosti upnikov za plačilo njihovih terjatev in interesa insolventnega dolžnika za njegovo finančno prestrukturiranje, po katerem se postopek prisilne poravnave vodi.

- ❖ Načelo razkritja položaja in poslovanja dolžnika. Po tem načelu mora dolžnik upnikom razkriti vse informacije, ki so potrebne za odločitev upnikov, ali bodo sprejeli prisilno poravnavo.

Dodatni posebni temeljni načeli, ki veljata v stečajnem postopku (Balažic, 2008, str. 74):

- Načelo koncentracije – upnik proti stečajnemu dolžniku mora svoje zahtevke za plačilo terjatev (od začetka stečajnega postopka) uveljavljati samo v stečajnem postopku in v skladu s pravili tega postopka. Če zamudi rok za izvedbo dejanj za uveljavitev zahtevka, izgubi pravico od stečajnega dolžnika zahtevati izpolnitev te obveznosti in pravico do plačila iz razdelitvene mase. To načelo se uresničuje v skladu s pravili o prijavi in preizkusu terjatev ter ločitvenih in izločitvenih pravic.
- Načelo omejevanja tveganj – v stečajnem postopku (pri upravljanju stečajne mase in opravljanju drugih poslov, ki jih sme po zakonu opravljati le stečajni dolžnik), ni dovoljeno prevzemati vseh poslovnih tveganj, ki so značilna za delovanje delujočega podjetja, ampak samo tista, ki so nujna za uresničitev interesa upnikov za plačilo terjatev.

V okviru stečajnega postopka so še pomembna ostala načela (Bratina, Jovanovič, Podgorelec & Primec, 2008, str. 679):

- Načelo univerzalnosti – v stečajnem postopku se oblikuje stečajna masa, kamor spada celotno dolžnikovo premoženje, ki služi za poplačilo vseh upnikov, le tistih, ki so svojo terjatev pravilno pravili.
- Načelo unovčevanja – dolžnikovo premoženje se v stečajnem postopku unovči tako, da se proda in hkrati izterjajo vse dolžnikove terjatve (vse terjatve upnikov so izražene v denarni obliki). Praviloma se prodaja premoženja opravi na javni dražbi.
- Načelo sorazmernosti – to načelo varuje upnike pred neenakomernim poplačilom.
- Načelo omejevanja dolžnikovih pravic – dolžniku se z začetkom stečaja odvzame pravica upravljati s premoženjem.

Dobro poznavanje insolventnega prava je potrebno za razumevanje pogojev in pravil prisilne poravnave in stečaja. ZFPPIPP natančno določa postopek prisilne poravnave vse od predloga za začetek postopka pa do sprejema oziroma potrditve prisilne poravnave, od 135. člena do 221. člena tega zakona ter stečajni postopek nad pravno osebo vse od predloga za začetek postopka pa do sprejema oziroma potrditve stečaja, od 221. člena do 380. člena tega zakona.

4 SANACIJA IN REŠEVANJE PODJETIJ V SLOVENIJI

Sanacija se nanaša na izboljšanje, ureditev in preprečitev ponovnega poslabšanja razmer. Zdravljenje krize imenovano tudi sanacija ali saniranje podjetja, ki poteka uspešno le, če istočasno poteka na vseh poslovnih funkcijah v podjetju. O svoji finančni problematiki, bi se zaradi pravočasne sanacije težav moral zamisliti prav vsak podjetnik, in sicer še preden se najde pred skrajnimi možnostmi reševanja, kot je stečaj. V kriznem položaju in saniranju le-tega se znajde veliko podjetij v času svojega poslovanja. Nekaterim podjetjem uspe kontrolirati krizo in jo uspešno sanirajo (odprava pomanjkljivosti poslovnega procesa), medtem ko drugim to ne uspe in vztrajajo pri neučinkovitim poslovnim procesom.

Finančno prestrukturiranje je zahteven postopek, ki povzroči veliko sodnih stroškov, zato se zanj odločajo večinoma večja podjetja. Manjša podjetja pa večinoma najprej izberejo izvensodne poravnave za izhod iz krize (dogovori z dobavitelji in upniki) (Plavšak, 2009, str. 12). Podjetja v kriznih razmerah se največkrat rešujejo s prisilno poravnavo in stečajem, ki sta tudi najpomembnejša insolvenčna postopka.

Izbira poslovno sanacijskih postopkov ter zdrava in uresničljiva vizija, so odločilna za obstoj podjetja v prihodnje. Treba je vzpostaviti takšen način organizacije, ki bo poleg uspešnega izhoda iz krize zagotavljal tudi dolgoročen razvoj podjetja.

4.1 PRISILNA PORAVNAVA KOT IZHOD IZ KRIZE

Kot izhod podjetja, ki se znajde v velikih finančnih težavah in se sooči s plačilno nezmožnostjo, lahko iz nastale situacije izbere postopek prisilne poravnave in s finančnim prestrukturiranjem reši podjetje in vzpostavi normalen položaj, ki je obstajal pred pojavom težav. Prisilna poravnava je tako pravzaprav pogodbeno razmerje med dolžnikom in upniki, kjer se določita način in velikost poravnave obstoječih obveznosti ter terjatev. Prisilna poravnava je insolventni postopek, ki poteka pred sodiščem, da se odpravi nastala insolventnost med dolžnikom, ki je že nekaj časa plačilno nesposoben ali prezadolžen, in njegovimi upniki. Družba, ki je zašla v finančne težave, se lahko v okviru zakonskih določil z upniki dogovori za drugačno ročnost in vrednost poravnave zapadlih in ne zapadlih obveznosti (Dubrovski, 2006, st. 1809).

Namen prisilne poravnave je skladen z zakonsko definicijo, da se (Štumpfl, 2011, str. 35):

- dolžniku, ki je postal insolventen oziroma prezadolžen, omogoči finančno prestrukturiranje, na podlagi katerega postane kratkoročno ali dolgoročno plačilno sposoben in
- upnikom pa zagotovi ugodnejše pogoje plačila njihovih terjatev, kot če bi bil nad dolžnikom začet stečajni postopek. Na podlagi tega lahko dolžnik izboljša svoje ekonomsko-finančno stanje in normalno nadaljuje s poslovnim procesom.

Prisilna poravnava spada med reorganizacijske insolvenčne postopke, druga vrsta insolvenčnih postopkov pa so likvidacijski insolvenčni postopki. Dolžniku se v reorganizacijskem postopku zagotovijo pogoji za opravo vzrokov začasnih likvidnih težav oziroma trajnejše plačilne nesposobnosti in možnost prestrukturiranja poslov iz tega premoženja v določenem in vmesnem obdobju (Plavšak, 2000, str. 6).

Prisilna poravnava oz. reorganizacija je reguliran z zakonom ZFPPIPP, ki se ga lahko predlaga pred ali med stečajnim postopkom. Prisilno poravnavo s finančnim prestrukturiranjem lahko primerjamo s sanacijo, kot poskusom ekonomskega zdravljenja gospodarskega objekta, pri katerem so že podani razlogi, zaradi katerih bi se nad njim začel stečajni postopek. Predlog za začetek prisilne poravnave mora vsebovati tudi načrt finančne reorganizacije, ki bi trajno rešil dolžnikov finančni položaj. Poglavitni namen prisilne poravnave je odprava insolventnosti oziroma prezadolženosti dolžnika. Zato prisilna poravnava ne učinkuje pozitivno le v sferi dolžnika, ampak tudi v sferi upnikov in lahko rečemo, da predstavlja zadnjo možnost podjetja za preživetje, preden le to zaide v stečaj, kar pa pomeni konec delovanja podjetja (Prelič, 2000, str. 112-113).

Postopek prisilne poravnave je namenjen preprečitvi stečaja, ki poteka pod nadzorom sodišča, v katerem želimo ohraniti pravno osebo (dolžnika). Prisilna poravnava je tako pogodba upnikov z dolžnikom, ki jo potrди sodišče. Postopek prisilne poravnave se lahko vodi nad pravno osebo, ta je lahko organizirana kot družba ali zadruga ter nad podjetnikom (ZFPPIPP, 135. člen). Prisilna poravnava s finančnim prestrukturiranjem je torej še zadnja možnost podjetja za preživetje, preden se nad njim začne izvajati stečajni postopek, ki pa načeloma pomeni konec obstoja podjetja.

Postopek prisilne poravnave je treba ločevati s pojmom finančno prestrukturiranje, in sicer (Ivanjko, Kocbek & Prelič, 2009, str. 1206):

- postopek prisilne poravnave označuje posebno vrsto insolvenčnega postopka, ki ga vodi sodišče;
- finančno prestrukturiranje pa označuje celoto vseh finančno-ekonomskih ukrepov, ki jih ima dolžnik namen opraviti, da bi bili odpravljeni vzroki njegove insolventnosti.

Poleg zgoraj omenjenih pojmov, pa je po ZFPPIPP treba ločevati še nekatere pojme, ki so povezane s postopkom prisilne poravnave:

- Prisilna poravnava je ožji pojem od pojma finančno prestrukturiranje, ker označuje le tisti del finančne reorganizacije, ki ima za dolžnika in upnike neposredno pravno obvezujoč učinek na podlagi potrjene prisilne poravnave. Ta učinek se kaže na dva načina: zmanjšanje oziroma odložitve dolžnikovih obveznosti ter konverzijo terjatev v lastniške deleže.
- Načrt finančne reorganizacije, označuje celoto ekonomsko-finančnih metod, ki jih bo dolžnik opravil za odpravo vzrokov insolventnosti oziroma prezadolženosti.

4.1.1 ORGANI V POSTOPKU PRISILNE PORAVNAVE

V postopku prisilne poravnave so pomembni tudi organi in drugi subjekti, in sicer:

- poravnalni senat,
- upravitelj prisilne poravnave,
- upniški odbor.

Poravnalni senat je sestavljen iz treh sodnikov okrožnega sodišča, ki vodijo postopek prisilne poravnave (ZFPPIPP, 51. člen). Poravnalni senat preverja obvezne sestavine in predpisane listine predloga za prisilno poravnavo (ZFPPIPP, 52. člen). Ko so izpolnjeni pogoji za začetek postopka prisilne poravnave (predhodni postopek) o katerih odloča sodišče, pa je v glavnem postopku sodišče tisto, ki izda sklep s katerim določi, da se začne postopek prisilne poravnave, v nasprotnem primeru pa s sklepom zavrže predlog (ZFPPIPP, 49. člen). Poleg vodenja celotnega postopka prisilne poravnave, sodišče določi člane upniškega odbora in jih imenuje, imenuje tudi upravitelja prisilne poravnave in mu daje navodila za njegovo delo (ZFPPIPP, 79. člen, 80. člen, 101. člen).

Upravitelj je organ postopka prisilne poravnave, ki v tem postopku opravlja svoje pristojnosti in naloge, določene v zakonu, zaradi varovanja in uresničitve interesov upnikov (ZFPPIPP, 97. člen). Upravitelj mora svoje naloge in pristojnosti opravljati vestno in pošteno, z ustrežno profesionalno skrbnostjo ter tako, da varuje in uresničuje interese upnikov, ki mu morajo biti vodilo pri opravljanju teh nalog in pristojnosti (ZFPPIPP, 98. člen). Upravitelj mora biti pravno, osebno in gospodarsko neodvisen od dolžnika in upnikov, da ni moč dvomiti o njegovi nepristranskosti.

Upniški odbor sestavljajo člani, ki jih imenuje sodišče s sklepom o začetku postopka prisilne poravnave. Vsak upnik, ki je v postopku pravočasno prijavil svoje terjatve, je lahko izvoljen za člana upniškega odbora (ZFPPIPP, 78. člen). Upniški odbor je organ upnikov in tudi pomožni organ upravitelja, da podpira in nadzira upravitelja prisilne poravnave, zaradi enakopravnega obravnavanja upnikov. Naloge in pravice vsakega upniškega odbora so: pregled poslovanja in finančnega stanja dolžnika ter zahtevanje podatkov, ki so ključnega pomena za oblikovanje načrta finančne reorganizacije; sodelovanje pri oblikovanju načrta finančne reorganizacije; predlaganje postavitve ali odstavitve upravitelja; dajanje predlogov in mnenj ter opravljanje drugih dejanj, ki so pomembna za zaščito upnikov v postopku (Ivanjko & Kocbek, 2001, str. 507).

4.1.2 POSTOPEK PRISILNE PORAVNAVE

Ko se podjetje znajde v velikih finančnih težavah in se sooči s plačilno nezmožnostjo, lahko kot izhod iz nastale situacije izbere postopek prisilne poravnave in s finančnim prestrukturiranjem reši podjetje in vzpostavi normalen položaj, ki je obstajal pred pojavom težav.

Po ZFPPIPP postopek prisilne poravnave poteka v dveh fazah:

- predhodni postopek prisilne poravnave in
- glavni postopek prisilne poravnave.

Predlog za začetek prisilne poravnave lahko vložita dolžnik ali osebno odgovorni družbenik dolžnika (ZFPPIPP, 139. člen). Z vložitvijo predloga za začetek prisilne poravnave skuša dolžnik s finančnim prestrukturiranjem doseči kratkoročno in dolgoročno plačilno sposobnost (ZFPPIPP, 15. člen).

Predlog prisilne poravnave je ponudba dolžnika upnikom, da pristanejo na zmanjšanje in odločitev zapadlosti terjatev⁶. Dolžnik lahko upnikom s predlogom ponudi naslednje (Kržan, 2009, str. 35):

- enak delež plačila njihovih terjatev (v odstotkih),
- enake roke za njihovo plačilo (roke določi dolžnik samostojno glede na predvidene denarne toke),
- enako obrestno mero, po kateri se terjatve upnikov obrestujejo v obdobju od začetka postopka prisilne poravnave do roka njene izpolnitve.

Upniki imajo predvsem ekonomski interes, da se prisilna poravnava potrdi ali izvrši, saj je postopek prisilne poravnave mogoče voditi samo, če se s tem zagotovijo ugodnejši pogoji za plačilo njihovih terjatev. Postopek prisilne poravnave se uvede z vložitvijo predloga za začetek postopka prisilne poravnave, ki ga vloži dolžnik ali osebno odgovoren družbenik dolžnika. (ZFPPIPP, 139. člen). Predlog za začetek postopka prisilne poravnave, mora obsegati identifikacijske podatke o dolžniku in zahtevke sodišču, naj začne postopek prisilne poravnave nad dolžnikom (ZFPPIPP, 141. člen).

Za začetek postopka prisilne poravnave je priložiti (ZFPPIPP, 141. člen):

- poročilo o finančnem položaju in poslovanju dolžnika,
- revizorjevo poročilo z mnenjem brez pridržka,
- načrt finančnega prestrukturiranja,
- poročilo ocenjevalca vrednosti podjetja s pritrdilnim mnenjem in
- dokaz o plačilu začetnega predujma.

Po uvedbi postopka prisilne poravnave dolžnik ne sme (ZFPPIPP, drugi odstavek 151. člen):

- razpolagati s svojim premoženjem, razen v obsegu, potrebnem za opravljanje redih poslov,
- najemati posojil ali kreditov,
- dajati poroštev in avalov ali
- opravljati poslov ali drugih dejanj, katerih posledica je neenakopravno obravnavanje upnikov.

---

⁶ ZFPPIPP, 143. člen.

Postopek prisilne poravnave vodi sodnik posameznik. Pristojno sodišče imenuje upravitelja prisilne poravnave, in sicer s sklepom o začetku postopka zaradi insolventnosti (ZFPPIPP, 116. člen).

Obstajata dve procesni oviri za vodenje postopka prisilne poravnave (ZFPPIPP, 140. člen):

- predloga ni dovoljeno podati pred potekom treh let, ko dolžnik poravnava obveznosti iz prejšnje prisilne poravnave,
- prav tako pa po začetku stečaja ni več dovoljeno začeti prisilne poravnave.

Sklep o začetku postopka prisilne poravnave se izda, ko sodišče pridobi vso zahtevano dokumentacijo in so izpolnjeni vsi pogoji za začetek postopka zaradi insolventnosti. Sklep mora biti izdan v roku osmih dni po sprejetem predlogu o prisilni poravnavi ter mora vsebovati identifikacijske podatke o insolventnem dolžniku, odločitev sodišča o začetku postopka ter znesek in rok za plačilo zahtevanega predujma (ZFPPIPP, 153. člen in 154. člen). Z oklicem sodišče obvesti upnike o začetku prisilne poravnave, ki pa nimajo nobenih pravnih posledic za dolžnikove dolžnike. Oklic hkrati poziva upnike, naj v enem mesecu po objavi oklica prijavijo svoje terjatve v postopku prisilne poravnave z vlogo v dveh izvodih, in pouk o pravnih posledicah zamude roka za prijavo (ZFPPIPP, 155. člen). S tem se zaključi predhodni postopek.

Osrednje dejanje glavnega postopka je glasovanje upnikov o sprejetju prisilne poravnave. Samo glasovanje upnikov o sprejetju prisilne poravnave je najpomembnejše, ki nastopi, ko je znan končen seznam preizkušenih terjatev. Vsak upnik ima pravico glasovati, če je njegova terjatev v postopku prisilne poravnave priznana ali izkazana (Ivanjko, Kocbek & Prelič, 2009, str. 1220). Upniki z glasovanjem odločijo o začetku prisilne poravnave, ki jih pozove sodišče z oklicem, da v roku enega meseca po objavi poziva sodišču oddajo svoje glasovnice. Glasovalna pravica posameznega upnika je odvisna od velikosti terjatve in od tveganja, ki ga prevzamejo pri možnosti za poplačilo. Če se na naroku ne doseže potrebna večina, je predlog za prisilno poravnavo zavržen in sodišče začne postopek stečaja. Če za prisilno poravnavo glasujejo upniki, katerih terjatve znašajo več kot šestdeset odstotkov upnikov z glasovalno pravico, se postopek prisilne poravnave šteje kot sprejet (Štumpfl, 2011, str. 41).

Ugovor zoper vodenje postopka prisilne poravnave je osrednje pravno sredstvo upnika (ZFPPIPP, 172. člen). Medtem ko o sprejemu ali zavrnitvi prisilne poravnave odločajo predvsem upniki z najvišjimi zneski terjatev, je osrednje pravno sredstvo upnikov, ki nimajo visokih terjatev, da bi vplivali na izd glasovanja, ugovor zoper vodenje postopka prisilne poravnave. Razlogi za ugovor so (Štumpfl, 2011, str. 30-40):

- če dolžnik ni insolventen ter lahko v celoti in pravočasno izpolni vse svoje obveznosti,
- če lahko insolventni dolžnik svoje obveznosti izpolni v večjem deležu ali krajših rokih, kot jih ponuja s predlogom prisilne poravnave,
- če je stopnja verjetnosti, da bo izvedba načrta finančnega prestrukturiranja omogočila tako finančno prestrukturiranje dolžnika, da bo postal kratkoročno in dolgoročno plačilno sposoben, nižja od petdeset odstotkov,

- če je stopnja verjetnosti, da bodo upnikom s potrditvijo prisilne poravnave, ki jo predlaga dolžnik, zagotovljeni ugodnejši pogoji plačila njihovih terjatev, kot če bi bil nad dolžnikom začel stečajni postopek, nižja od petdeset odstotkov ali
- če insolventni dolžnik ravna v nasprotju s 151. členom ZFPPIPP (omejitve dolžnikovih poslov) ali pododdelkom 4.4.1 tega zakona (razkritje finančnega položaja dolžnika).

Sodišče bo ugovoru moralo ugoditi, če upnik meni in če mu uspe dokazati, da mu s prisilno poravnavo ne bodo zagotovljeni najboljši pogoji za plačilo njegove terjatve oziroma, da bi v stečajnem postopku višje ali hitrejše plačilo. Da bi v primeru stečaja tisti upniki dobili več kot na uspešni zaključeni prisilni poravnavi, bodo le-tej nasprotovali in zahtevali stečaj ali 100% poplačilo terjatev (Štumpfl, 2011, str. 40).

Sodišče potrdi prisilno poravnavo in izda sklep (Štumpfl, 2011, str. 41):

- če je dosežena večina, ki je potrebna za sprejetje prisilne poravnave;
- če ugovor proti vodenju prisilne poravnave ni bil vložen ali je bil zavržen ali zavržen;
- če je predmet prisilne poravnave alternativna ponudba, če je bil postopek vpisa in vplačila novih delnic uspešen.

Potrjena prisilna poravnava ima moč izvršilnega naslova za vse terjatve upnikov, ugotovljene v postopku prisilne poravnave, ki so nastale do začetka postopka. Dolžnik je torej dolžan poravnati obveznosti, kot so zapisane v načrtu finančnega prestrukturiranja. Tudi potem, ko je postopek prisilne poravnave končan oziroma je pravnomočno potrjena, lahko upniki uveljavljajo svoje interese. Če je bila prisilna poravnava sprejeta goljufo, ima upnik pravico zahtevati razveljavitev z vložitvijo tožbe v roku dveh let po pravnomočnosti sklepa o prisilni poravnavi (ZFPPIPP, 119. člen).

Upniki prijavijo svoje **terjatve v postopku prisilne poravnave**, z namenom, da se upnikom na ta način zagotovi možnost glasovanja o sklenitvi prisilne poravnave oziroma v zagotovitvi glasovalne pravice. V postopku prisilne poravnave mora upnik prijaviti svoje terjatve do insolventnega dolžnika v roku enega meseca po objavi oklica o začetku postopka prisilne poravnave (ZFPPIPP, 59. člen).

Nekaterih terjatev upniki ne prijavljajo oziroma prisilna poravnava na njih ne učinkuje (Hieng, 2008, str. 17):

- zavarovane terjatve – terjatev upnika, ki je zavarovana z ločitveno pravico (pridržana pravica), ta pa daje upniku pravico do plačila njegove terjatve iz posebnega dolžnikovega premoženja pred plačilom terjatev drugih upnikov.
- prednostne terjatve – so plače in nadomestila plač za zadnje tri mesece pred začetkom postopka prisilne poravnave, odpravnine za prenehanje delovnega razmerja, odškodnine za poškodbe, ki so povezane z delom ter davki in prispevki, ki jih mora izplačevalec obračunati in plačati.
- izločitvene pravice – je pravica od dolžnika zahtevati izročitev premične stvari. V posebnih primerih (na primer pri priposestevanju) pa zahtevati priznanje lastniške pravice upnika na nepremičnini.

- vzajemno neizpolnjene dvostranske pogodbe – so tiste, na podlagi katerih do začetka postopka prisilne poravnave niti dolžnik niti upnik nista izpolnila svoje obveznosti v celoti ali delno.

Upravitelj se mora v roku meseca po preteku roka za prijavo terjatev o vsaki pravočasno prijavljeni terjatvi določno izreči, in sicer ali jo priznava ali prereka. Terjatev se tako šteje kot priznana, če jo prizna upravitelj in je ne prereka nihče od upnikov (ZFPPIPP, prvi odstavek 67. člen). Upravitelj lahko prereka terjatev, v tem primeru mora v seznamu napisati prerekani znesek terjatve in opisati dejstva, ki potrjujejo, da je terjatev prerekana. Sodišče nato odloči o prerekani terjatvi, ta je tako bodisi verjetno izkazana ali ni verjetno izkazana (ZFPPIPP, 68. člen).

O preizkusu terjatev sodišče odloča zunaj naroka in s sklepom o preizkusu terjatev odloči (ZFPPIPP, drugi odstavek 69. člen):

- o ugovorih proti preizkušnim terjatvam in zavrženju ugovorov,
- katere terjatve so dokončno priznane ali prerekane,
- katere terjatve so verjetno izkazane.

Pravne posledice začetka postopka prisilne poravnave nastanejo z datumom, ko je objavljen oklic prvega sklepa o začetku postopka prisilne poravnave (ZFPPIPP, 157. člen). Vsebinsko so posledice začetka prisilne poravnave podobne posledicam, ki nastopijo z začetkom prisilne poravnave. Pravne posledice začetka postopka prisilne poravnave za terjatve upnikov nastanejo za vse terjatve upnikov do insolventnega dolžnika, ki so nastale do začetka postopka prisilne poravnave. Njihov namen je spraviti vse dolžnikove obveznosti na skupni imenovalec na dan začetka postopka, s tem pa se ugotovi višina teh terjatev na ta dan (Plavšak, 2008, str. 139).

Začetek prisilne poravnave učinkuje na vse navadne terjatve upnikov in ne velja za zavarovane, prednostne terjatve ter izločitvene pravice. Prav tako ne učinkuje na terjatve, ki so jih upniki prenesli na dolžnika zaradi pretvorbe v lastniške deleže. Namen pravnih posledic začetka postopka prisilne poravnave je dvojen, in sicer: po eni strani olajšati dolžnikov položaj (z odložitvijo izvršb, olajšanjem pobotanja medsebojnih terjatev, možnostjo odstopa od obojestransko odplačanih pogodb), in po drugi strani spraviti terjatve upnikov na skupni imenovalec v časovni točki začetka postopka prisilne poravnave (Prelič, 2000, str. 120).

Poznamo tri vrste materialnopravnih posledic začetka postopka prisilne poravnave, ki vplivajo na vsebino pravnih razmerij med dolžnikom in drugimi osebami (Plavšak, 2008, str. 136):

- plačila v breme dolžnikovega transakcijskega računa,
- pravne posledice za terjatve upnikov in
- posebna pravila za vzajemno neizpolnjene dvostranske pogodbe.

Z začetkom postopka prisilne poravnave se spremenijo nekatere lastnosti terjatev. Med posledice začetka postopka prisilne poravnave štejemo naslednje (ZFPPIPP, 158. člen in 167. člen):

- z dolžnikovega računa se lahko opravljajo le plačila, h katerim da soglasje upravitelj oziroma sodišče. Upravitelj mora v ta namen o začetku prisilne poravnave obvestiti izvajalce plačilnega prometa, pri katerih ima dolžnik transakcijske račune;
- dolžnik lahko po začetku postopka proda premoženje, ki ga ne potrebuje pri svojem poslovanju, če dobi soglasje sodišča (na podlagi mnenja upravitelja in upniškega odbora), vendar le v primeru, da je prodaja tega premoženja predvidena v načrtu finančnega prestrukturiranja;
- proti dolžniku ni mogoče dovoliti izvršbe v poplačilo niti izvršbe v zavarovanje terjatev;
- nedenarne terjatve upnikov se spremenijo v denarne;
- denarne in nedenarne terjatve upnikov, katerih predmet so občasne terjatve, se pretvorijo v enkratne denarne terjatve;
- terjatve, ki so izražene v tuji valuti, se pretvorijo v terjatve, izražene v evrih (po tečaju, ki ga objavlja Banka Slovenije) in to na začetku postopka prisilne poravnave;
- terjatve upnikov, ki jih je bilo mogoče na dan začetka postopka prisilne poravnave pobotati, se pobotajo z dolžnikovimi nasprotnimi terjatvami, kar velja tudi za nedospele in nedenarne terjatve;
- dolžnik ima pravico odstopiti od vzajemne neizpolnjene dvostranske pogodbe, ki jo lahko uresniči v enem mesecu od začetka postopka prisilne poravnave, če za njeno uresničitev dobi soglasje sodišča. Vzajemno neizpolnjena dvostranska pogodba je tista dvostranska pogodba, ki je bila sklenjena pred začetkom postopka prisilne poravnave, nobena od pogodbenih strank pa še ni v celoti izpolnila svoje obveznosti. Prisilna poravnava nima učinka na to pogodbo, razen če insolventni dolžnik poda odstopno izjavo. To mora podati v mesecu po začetku postopka s privoljenjem sodišča. Posledica odstopne izjave je razdrtje pogodbe, morebitne delno izpolnjene obveznosti pa se medsebojno pobotajo;
- z začetkom postopka prisilne poravnave niso prizadete terjatve, ki so nastale po začetku postopka v zvezi s poslovanjem dolžnika.

V postopku prisilne poravnave mora vsak upnik sam pokrivati svoje **stroške udeležbe zaradi insolventnosti** (ZFPPIPP, 129. člen). Upravitelj ima pravico do povrnitve stroškov, ki so mu nastali pri opravljanju nalog in pristojnosti upravitelja. Povračilo stroškov opravljanja nalog in nagrado za delo upravitelja prisilne poravnave pa pokrije insolventni dolžnik. Insolventni dolžnik pokrije tudi stroške odvetniških storitev, storitve pooblaščenih ocenjevalcev vrednosti in storitev arhiviranja dokumentacije, saj stroški teh storitev niso vključeni v nagrado upravitelja kot nadomestila (ZFPPIPP, 105. člen).

Finančne posledice postopka prisilne poravnave so rezultat načrta finančnega prestrukturiranja in sprememb, ki jih ta načrt prinese na finančnem področju podjetja (Prelič, 2000, str. 124).

Skozi predstavitev načrta finančnega prestrukturiranja bomo v nadaljevanju predstavili tudi finančne posledice postopka prisilne poravnave.

4.1.3 NAČRT FINANČNEGA PRESTRUKTURIRANJA

Načrt finančnega prestrukturiranja je celota finančno-ekonomskih ukrepov, ki se izvedejo, da bi dolžnik postal kratkoročno in dolgoročno plačilno sposoben. Gre za ukrepe, ki omogočajo odpraviti dolžnikovo insolventnost (Prelič, 2000, str. 124).

Podjetje mora v treh mesecih po vložitvi predloga za začetek postopka prisilne poravnave predložiti načrt finančne reorganizacije. V njem morajo biti pojasnjeni vzroki za nastanek insolventnosti in prezadolženosti ter metode za njihovo odpravo (finančno prestrukturiranje). Načrt mora biti skrbno izdelan in zasnovan, tako da upniki v njem vidijo možnost poplčila svojih terjatev. V nasprotnem primeru lahko upniki izrazijo nestrinjanje s prisilno poravnavo in je ne izglasujejo (Ivanjko, Kocbek & Prelič, 2009, str. 1211-1212). Načrt finančnega prestrukturiranja pravzaprav pomeni predpostavko, brez katere prisilne poravnave ni.

Načrt finančnega prestrukturiranja lahko razumemo kot najcenejši način preverjanja, ali se bodo določene ideje uresničile, in ali imajo določeni predlogi odločitev priložnost, da zagotovijo uresničitev ciljev reorganizacije. Ta oblika načrtovanja je zlasti pomembna v podjetjih v krizi. V primerih izvajanja prisilne poravnave kot ene od oblik reševanja podjetja v krizi, se uresničljivost rešitev in ugodnejša poplčila dolgov dokazuje z načrtom finančne reorganizacije (Mayr, 2009, str. 22).

Gre za eno od oblik poslovnega načrta, ki ima bolj ali manj predpisane vsebinske in metodološke značilnosti. Obvezne sestavine načrta finančnega prestrukturiranja so (ZFPPIPP, 145. člen):

- opis dejstev in okoliščin, ki dokazujejo dolžnikovo insolventnost;
- predlog prisilne poravnave;
- oceno deleža plačila nezavarovanih terjatev upnikov ter rokov plačil, če bi bil nad dolžnikom začet stečajni postopek;
- opis drugih ukrepov finančnega prestrukturiranja, ki jih bo dolžnik sprejel za doseg svojega cilja in za vsakega od teh ukrepov: časovni načrt izvedbe, oceno stroškov izvedbe in oceno učinkov izvedbe ukrepa za odpravo vzrokov insolventnosti ter kratkoročno in dolgoročno plačilno sposobnost dolžnika;
- opis dejstev in okoliščin, iz katerega izhaja, da bo dolžnik zmožen poravnati svoje obveznosti v skladu s potrjeno prisilno poravnavo.

Načrt finančnega prestrukturiranja mora pregledati pooblaščen ocenjevalec vrednosti podjetja. Pripraviti mora poročilo, v katerem med drugim poda svoje mnenje, ki je lahko pritrdilno ali odklonilno, o tem (ZFPPIPP, 146. člen):

- ali je dolžnik insolventen,

- ali bo izvedba načrta finančnega prestrukturiranja omogočila tako finančno prestrukturiranje dolžnika, da bo postal kratkoročno in dolgoročno plačilno sposoben in
- ali bodo upnikom s potrditvijo prisilne poravnave, ki jo predlaga dolžnik, zagotovljeni ugodnejši pogoji plačila njihovih terjatev, kot če bi bil nad dolžnikom začet stečajni postopek.

Po začetku postopka prisilne poravnave lahko insolventni dolžnik spremeni načrt finančnega prestrukturiranja le, če imajo upniki v novem načrtu boljši položaj (predlaga višji znesek poravnave, višje obresti ali krajše roke za poplačilo terjatev). Če je kot predlog za finančno prestrukturiranje navedena sprememba osnovnega kapitala, je nov načrt možen le, če upnikom zagotovi višje število delnic ali nominalni osnovni vložek. Spremembo načrta finančnega prestrukturiranja mora pregledati tudi pooblaščen ocenevalec vrednosti podjetja in napisati poročilo (Plavšak, 2008, str. 145-149).

4.1.4 METODE FINANČNEGA PRESTRUKTURIRANJA

Pri finančnem prestrukturiranju gre za proces uresničevanja ukrepov, s pomočjo katerih bomo uresničili zastavljene cilje. Postopek finančnega prestrukturiranja je prepuščen avtonomiji organov vodenja in nadzora v družbi. Od subjekta do subjekta je odvisno, kaj vse vsebujejo ukrepi finančnega prestrukturiranja, glede na okoliščine, v katerih se bo dolžnik nahajal.

ZFPPIPP⁷ ponuja nabor ukrepov, ki se izvedejo, da bi dolžnik postal kratkoročno in dolgoročno plačilno sposoben, in lahko vključujejo (Jovanovič, 2010, str. 32):

- zmanjšanje in odložitev zapadlosti dolžnikovih obveznosti;
- izvedbo povečanja osnovnega kapitala z novimi stvarnimi vložki, katerih predmet so terjatve upnikov do dolžnika;
- povečanje osnovnega kapitala z novimi denarnimi vložki ter
- druge ukrepe, katerih izvedba je v skladu s pravili poslovno-finančne stroke, ki omogočajo odpravo vzrokov dolžnikove insolventnosti in zagotavljajo, da dolžnik postane kratkoročno in dolgoročno plačilno sposoben.

Družbe v težavah lahko za reševanje pridobijo državno pomoč v naslednjih oblikah (Europa.eu, 2011):

- kapitalske naložbe,
- subvencije,
- subvencije obrestnih mer,
- krediti,
- poročstva,
- odlog pri plačilu davkov in prispevkov.

---

⁷ ZFPPIPP, 15. člen.

Eden izmed pogojev za pridobitev državne pomoči je, da morajo predložiti program prestrukturiranja.

Metode oziroma ukrepi finančnega prestrukturiranja so odvisni od dejanskega položaja družbe, zmožnosti za nadaljnje poslovanje. Obveznost organov vodenja in nadzora je pravilni izbor ukrepov, ki bodo lahko zagotovili finančno nemoteno poslovanje družbe v bližnji prihodnosti (Jovanovič, 2010, str. 32).

Metoda finančnega prestrukturiranja je na splošno katerakoli poslovno finančna metoda ali kombinacija le-teh, ki zagotovi, da bo postal dolžnik plačilno sposoben, da bo odpravljena prezadolženost in da bo zagotovil normalno poslovanje v prihodnje. Opis in razlaga metod finančnega prestrukturiranja je zelo pomembna sestavina načrta finančnega prestrukturiranja, ki jih mora dolžnik opraviti, da odpravi svojo insolventnost. Metoda finančnega prestrukturiranja je torej celota ekonomsko-finančnih ukrepov, ki jih mora dolžnik opraviti, da bi postal kratkoročno in dolgoročno plačilno sposoben (Prelič, 2000, str. 127).

Metode finančnega prestrukturiranja so (Prelič, 2000, str. 127):

- prestrukturiranje obstoječih virov financiranja (povečanje osnovnega kapitala),
- zagotovitev novih denarnih oziroma likvidnih sredstev (odprodaja dela premoženja, najem kreditov),
- prestrukturiranje proizvodnje (zmanjšanje števila zaposlenih, zmanjšanje drugih stroškov v proizvodnji),
- zmanjšanje in odložitev plačila terjatev.

4.1.4.1 Zmanjšanje in odložitev zapadlih obveznosti

Dolžnik upnikom predlaga prisilno poravnavo, da pristanejo na zmanjšanje svojih navadnih terjatev in na odloženi rok za izplačilo le-teh. Dolžnik mora upnikom ponuditi najmanj 50 odstotno poplačilo najpozneje v štirih letih. Dolžnik mora upnikom s predlogom prisilne poravnave ponuditi enak delež plačila njihovih navadnih terjatev, enake roke za njihovo plačilo in obresti po enaki obrestni meri od začetka postopka prisilne poravnave do poteka roka za njihovo plačilo (ZFPPIPP, prvi in drugi odstavek 143. člen).

drugačno poravnavo). Dolžnik nato upnike razdeli v različne skupine (navadne terjatve, prednostne terjatve, zavarovane terjatve upnikov), kateri mu nudi različno sorazmerno znižanje terjatev in podaljšanje roka plačil. To ne velja za privilegirane upnike, razen če se ti odpovedo privilegiranemu položaju s pisno izjavo. Dolžnik upnikom lahko predlaga, da poravnavo ponudi le v denarju (razen če upniki izrecno privolijo na zamenjavo svoje terjatve za delnice ali poslovne deleže (Bratina, Jovanovič, Podgorelec & Primec, 2007, str. 669-670).

4.1.4.2 Konverzija terjatev v delnice ali deleže

Načrt finančnega prestrukturiranja lahko vključuje tudi spremembo osnovnega kapitala. Če je dolžnik organiziran kot kapitalska družba, lahko s predlogom prisilne poravnave ponudi upnikom, da po svoji izbiri: bodisi pristanejo na zmanjšanje in odložitev zapadlosti svojih navadnih terjatev, bodisi te terjatve prenesejo na dolžnika kot stvarni vložek na podlagi povečanja osnovnega kapitala dolžnika (ZFPPIPP, 144. člen). To lahko dolžnik ponudi tudi upnikom, ki so imetniki zavarovanih ali podrejenih terjatev.

Če upniku uspe z zadostnim številom upnikov doseči sporazume glede poravnave terjatev s konverzijo, lahko upniki konvertirajo svojo terjatev delno ali v celoti. Dolžnik lahko poplača upnike s konverzijo terjatev v lastniške deleže oziroma delnice, če pristojni organ dolžnika sprejme sklep o povečanju oziroma spremembi osnovnega kapitala. Pri konverziji terjatve v deleže oziroma delnice ločimo dva načina (Plavšak, 2008, str. 137-140):

- upnikove obveznosti z izročitvijo svojih lastnih delnic ali deležev. Gre za spremembo predmeta upnikove pravice ali dolžnikove obveznosti ter posledično – za spremembo lastništva podjetja (v praksi zelo redka).
- konverzija terjatev v bodoče delnice oziroma deleže. Dolžnik se zaveže upniku, da bo namesto izplačila denarne terjatve ponudil svoje bodoče, še ne izdane delnice oziroma deleže. Dolžnik mora pri tem povečati osnovni kapital s stvarnimi vložki, obstoječi delničarji pa se morajo odpovedati prednostni pravici za nakup novih delnic, preden upnik lahko pride do delnic, tako da imajo prednostno pravico upniki. S tem prenehajo terjatve upnikov do družbe, poveča pa se obveznost družbe do njenih lastnikov. Torej: s prenehanjem terjatve se poveča lastniški kapital, dolg podjetja pa se zmanjša. Pride do spremembe v bilanci stanja na delu obveznosti do virov sredstev, medtem ko se premoženje podjetja oziroma aktiva ne spreminja. Istočasno pa konverzija dolga v deleže pripelje do zmanjšanja deležev obstoječih delničarjev v kapitalu dolžnika.

4.1.4.3 Prestrukturiranje managementa

Do sedaj opisane metode so specifične metode finančnega prestrukturiranja, ki se izvajajo v postopku prisilne poravnave in s katerimi dolžnik poskuša odpraviti svojo plačilno nesposobnost in zagotoviti čim boljše poplačilo upnikov. V nadaljevanju pa bomo opisali metode poslovnega prestrukturiranja, ki jih uporablja večina podjetij, tudi tistih, ki niso v likvidnostnih težavah. Metode poslovnega prestrukturiranja odpravljajo vzroke, ki podjetje pripeljejo do insolventnosti in so ključnega pomena za podjetje, da lahko po prisilni poravnavi uspešno posluje (kratkoročna in dolgoročna plačilna sposobnost).

Posamezno podjetje uporabi različne metode, ki se razlikujejo glede na velikost podjetja, gospodarsko obliko ter težave, v katere je podjetje zapadlo. Kljub različnosti položajev se nekatere metode oziroma ukrepi ponavljajo. Med take metode uvrščamo (Dubrovski, 2004, str. 93-118):

- Zamenjava managementa: Uspeh podjetja je v največji meri odvisen od strokovnih delavcev, ki podjetje vodijo (strokovni delavci predstavljajo management podjetja).

Zaradi napačnih poslovnih odločitev obstoječega managementa se podjetje največkrat znajde v krizi in zato velja, da slednji ne more uspešno izvesti funkcije zdravljenja, ker krizna situacija presega njihovo znanje in sposobnosti. Ker je od teh strokovnih delavcev odvisen uspeh podjetja in s tem tudi vrednost podjetja, je potrebno hitro oceniti sposobnosti obstoječega kolektiva. Velikokrat se pojavljajo dileme o tem, ali zamenjati vse člane managementa, saj je priporočljivo, da se nekaj članov ohrani, ker bo s tem olajšano pojasnjevanje preteklih dogodkov te delovnih procesov.

- Centralizirano poslovanje: Velja, da je za podjetja v stanju krize veliko bolj učinkovito avtoritativno vodenje, kjer ni prostora za široko razpravljanje o problemih, saj so potrebne hitre in natančne odločitve. Predvsem pomembno je centralizirati finančno poslovanje, da se vzpostavi nadzor nad denarnimi tokovi, stroški in naložbami.
- Spremenjena organizacija: Posledica prvih dveh ukrepov je spremenjena organizacija, saj se s spremembo managementa in načinom vodenja, spremeni tudi neformalna organiziranost podjetja. Potrebna je organizacija, ki bo temeljila na projektu razreševanja problemov. Šele po krizi nastane večja formalizacija.
- Učinkovito komuniciranje: Komunikacija v podjetju in izven njega je izrednega pomena, saj manager sam, brez pomoči zaposlenih in zunanjih delavcev, ne more prebroditi krize. Najpomembnejša naloga je prinesiti med zaposlene novo vizijo o uspehu, strateških ciljih in izhodu iz krize.

4.1.4.4 Prestrukturiranja prihodkov

Bistveni pomen za podjetje je zagotovitev zadostne ravni prihodkov, saj je pomanjkanje prihodkov eden izmed ključnih razlogov za nastanek insolventnosti v podjetjih v prisilni poravnavi. Zagotovitev prihodkov je zato za management podjetja toliko večji izziv. Podjetja morajo v načrtu finančnega prestrukturiranja navesti ukrepe, s katerimi bodo odpravila plačilno nesposobnost, pri tem morajo navesti tudi časovni okvir izvedbe in stroške. Razen metodam finančnega prestrukturiranja je veliko pozornosti posvečeno prav ukrepom, ki bodo zagotovili vire za poplačilo upnikov. Za nadaljnje poslovanje podjetja in za uspešen zaključek prisilne poravnave je izredno pomembna zagotovitev in povečanje rednih prihodkov.

Povečanje prihodkov je posledica povečanja prodaje, ki je pogoj za obstoj podjetja. Podjetje se mora osredotočiti na izbor izdelkov ali storitev, ki so donosni oziroma pokrivajo vsaj stroške poslovanja. Nedonosne izdelke je treba ukiniti, da upadejo stroški v večji meri kot prihodki. Prodaje praviloma ne moremo izboljšati brez skrbnega tržnega komuniciranja in marketinškega pristopa. Pri povečanju prihodkov je pomembna selekcija proizvodno-prodajnega programa (podjetje mora sredstva nameniti na ključne dejavnosti, proizvode in kupce ter izločiti in odprodati obrobne), osredotočenje na ključne zmožnosti ali ključne programe, zvišanje ali znižanje cen ter preoblikovanje drugih prodajnih pogojev (ceno zvišamo toliko, kot se ob dodatni ponudbi povišajo stroški, izdelke, ki ostajajo na zalogi, pa je potrebno po nižani ceni prodati ter se tako rešiti dodatnih stroškov) (Šuštar, 2009, str. 39-40).

4.1.4.5 Prestrukturiranje odhodkov

Obvladovanje stroškov je eden izmed ukrepov na področju odhodkov. Ne gre zgolj za zniževanje stroškov, ampak za doseganje njihovega optimalnega obsega in najprimernejše strukture. V kriznih situacijah morajo podjetja upoštevati temeljno načelo dobrega gospodarjenja. Za to načelo je značilno, da je lahko vsako povečanje odhodkov za urejanje krize, upravičeno le, če z zadostno verjetnostjo prinese vsaj enak obseg koristi. Nenadzorovano krčenje stroškov lahko razvojno gledano ogrozi obstoj podjetja, zaradi česar mora zniževanje stroškov potekati skupaj s prizadevanji za povečanje prihodkov (Dubrovski, 2004, str. 109).

V proizvodnih podjetjih se najpomembnejše stroškovne postavke nanašajo na stroške materiala, ki jih je mogoče zmanjšati z izboljšanimi nabavnimi pogoji, z izboljšano porabo oziroma izkoristkom materiala ter uporabo novih materialov. Poleg omenjenega pa sta pomembni tudi postavki: stroški dela in stroški zunanjih storitev. Zmanjšanje stroškov dela je mogoče z zmanjševanjem višine plač in števila zaposlenih, pri tem pa je potrebno upoštevati zakonske omejitve. Pri stroških zunanjih storitev je treba narediti analizo z vidika racionalnosti izvajanja določenih dejavnosti v podjetju. Potrebno je vedeti, ali je – stroškovno gledano – bolje izvajati neko dejavnost znotraj podjetja ali pa jo prepustiti zunanjim izvajalcem, ker so le-ti cenejši (outsourcing) (Šuštar, 2009, str. 42).

4.1.4.6 Prestrukturiranje financ

Cilji ukrepov na področju financ so (Dubrovski, 2004, str. 103):

- zagotovitev potrebne velikosti in strukture lastnega kapitala,
- zagotovitev potrebne velikosti in strukture tujega kapitala,
- obvladovanje plačilne sposobnosti ob prehodnem prečiščenju bilanc stanja,
- zmanjšanje odhodkov financiranja,
- urejanje poslovanja z bankami in drugimi večjimi upniki.

Včasih skrbno ravnanje in pridobivanje likvidnih sredstev⁸ ni dovolj, zato je potrebno poiskati tuje vire financiranja, ki so za podjetje v krizi posledično dražji (višje obresti bank zaradi slabe bonitete, zamudne obresti), vendar je to potrebno za uspešno nadaljevanje poslovanja. Zaradi teh naštetih razlogov je prestrukturiranje tujih virov financiranja zelo željen ukrep. Pri teh ukrepih gre za spremembo tujih virov iz manj ugodnih (kratkoročnih in dragih) v ugodnejše (dolgoročne in cenejše) (Šuštar, 2009, str. 40-41).

Negativno vrednost kapitala je mogoče spremeniti le z radikalnimi ukrepi, kot je prisilna poravnava (konverzija terjatev, dokapitalizacija, odpis obveznosti). Bolj kot se je kriza v

---

⁸ Denar in kratkoročne terjatve, ki jih je možno zanesljivo sproti preoblikovati v denar oziroma uporabljati za plačevanje (npr. plačilne kartice).

podjetju poglobila, težje so izvedljivi ukrepi na področju lastnega oziroma notranjega financiranja. Priporočljivi so naslednji ukrepi (Šuštar, 2009, str. 41):

- sproščanje tihih rezerv v premoženju in kapitalu,
- pospešena amortizacija, razni odpisi, rezervacije,
- odpoved obračuna in izplačila dividend,
- povečanje lastnega kapitala na račun rezultata poslovanja,
- povečanje lastnega kapitala z dokapitalizacijo,
- zmanjšanje odhodkov financiranja (čim cenejši viri financiranja, kasnejši obračuni in plačila obresti, konverzije, spremembe vrednosti valute in s tem nastale tečajne razlike, zmanjšanje in odlaganje obračuna in plačila davkov ter prispevkov),
- kritje izgube iz sestavin kapitala ali rezervacij.

4.1.4.7 Zmanjšanje števila zaposlenih

Zmanjšanje števila zaposlenih je skorajda nujen in hkrati najpogostejši ukrep pri zdravljenju krize v vsakem podjetju, ki je v krizi in si želi znižati stroške. Namen zmanjšanja števila zaposlenih je v zniževanju stroškov ter predstavlja dodatno metodo za reševanje podjetja, za katero veljajo posebni pogoji in ugodnosti pri prisilni poravnavi. Če se dolжник odloči za metodo zmanjšanja števila zaposlenih, mora načrtu finančnega prestrukturiranja priložiti program prenehanja delovnih razmerij zaradi kriznih razmer. Pogoji prenehanja delovnega razmerja zaradi prisilne poravnave (finančnega prestrukturiranja) so za dolžnika veliko bolj ugodni kot pa pogoji pri programu tehnoloških presežkov in v primeru stečajnega postopka. V primeru stečaja prenehajo vsa delovna razmerja vsem delavcem, prisilna poravnava pa daje možnost vsaj nekaterim delavcem, da obdržijo delovno mesto oziroma se število delavcev le zmanjša. Zakonodaja je prilagojena in omogoča drugačen način zmanjšanja števila delavcev, zato, da bi nekaj delavcev obdržalo zaposlitev in bi finančno prestrukturiranje uspelo. Uprava sprejme program zmanjšanja števila delavcev in z njim seznanjeni pristojni organ za zaposlovanje, ki lahko predlaga ukrepe za čim večjo omejitev prenehanja delovnih razmerij. Praviloma predlog predvideva razporeditev prenehanja delovnega razmerja za daljše obdobje. Ko postane sklep o potrditvi prisilne poravnave pravnomočen, preneha delovno razmerje za tolikšno število delavcev, kot je predvideno v programu (Šuštar, 2009, str. 42-43).

Podjetje v prisilni poravnavi se lahko reši propada tako, da se morajo ukrepi za zdravljenje krize začeti izvajati čim prej. Le-ti se medsebojno prepletajo, dopolnjujejo in kombinirajo. Finančno in poslovno problematiko je treba ločevati. Tudi država s prirejenim ZFPPIPP pomaga premagovati v prisilni poravnavi finančno problematiko, pri čemer ne gre zanemariti poslovnega dela, ki je izvor finančne problematike in krize nasploh. Kljub različnim metodam za zdravljenje krize pa se več ali manj ponavljajo podobne rešitve (Šuštar, 2009, str. 42).

4.2 STEČAJ KOT IZHOD IZ KRIZE

Sanacija podjetja s prisilno poravnavo ni uspešna, ker zaradi različnih razlogov ni potrjena, zato preide podjetje v stečaj. Torej je stečaj skrajno sredstvo, ko se ugotovi, da sanacija in prisilna poravnava, ki naj bi insolventnemu dolžniku vrnilo podjetniške sposobnosti in ohranili njegov obstoj, nista mogoči. Stečaj je pravni instrument, ki omogoča upnikom, da se zavarujejo pred tveganjem neplačila dolžnika. Problem nastane, kadar dolžnik nima potrebnega premoženja za poplačilo upnikovih terjatev, zaradi slabega ekonomsko-finančnega položaja. Pravni red zato omogoča upnikom, da svoje terjatve do prezadolženega dolžnika uveljavijo iz njegovega celotnega premoženja, tako da skupaj z drugimi upniki izterjajo sorazmerni del svoje terjatve, glede na obseg celotnega dolžnikovega premoženja (Prelič, 2000, str. 33).

S stečajem označujemo prenehanje obstoja gospodarskih subjektov. Ko je dolžnik že dalj časa plačilno nesposoben ali prezadolžen, se nad njim opravi stečajni postopek, ki ga lahko predlaga upnik ali dolžnik. Stečaj je postopek za uresničitev interesa upnikov, da dosežejo plačilo svojih terjatev v enakem deležu kot drugi upniki, ki so v razmerju do stečajnega dolžnika v enakem položaju. V stečajnem postopku se unovči vse premoženje stečajnega dolžnika iz denarnega dobroimetja, da se plačajo terjatve upnikom. Če pa dolžnikovo premoženje, ki bi prišlo v stečajno maso, ne zadošča niti za stroške stečajnega postopka ali če je njegova vrednost neznatna, se stečajni postopek ne izvede (Plavšak, 2008, str. 165).

Dolžnik se zaradi različnih razlogov znajde v slabem ekonomsko-finančnem položaju, ki mu ne omogoča poplačila njegovih obveznosti. Ti razlogi so lahko zelo različni: lahko gre za neugodne gospodarske razmere ali pa dolžnik preprosto nevestno opravlja gospodarsko dejavnost, upnike želi namenoma prevarati oziroma jih oškodovati (Đorđević, 2009, str. 45).

Stečaj je naravni del ekonomskega in pravnega sistema, ki mora izločiti iz gospodarskega življenja tiste subjekte, ki zlasti z neporavnavanjem svojih obveznosti vnašajo vanj motnje. Zaradi tega se je število stečajev tudi povečalo. Najpogostejši prisilni način prenehanja gospodarske družbe je torej stečajni postopek, predvsem za poplačilo upnikov in dokončno prenehanje dolžnikovih razmerij oziroma dolžnika samega (Đorđević, 2009, str. 45).

Stečaj ni namenjen reševanju podjetja iz finančne krize, ampak je njegov osnovni namen čim hitreje in v čim večjem številu poplačati terjatve upnikov do zadolženega in insolventnega podjetja. Stečajni postopek je treba voditi hitro in tako, da se zagotovijo najugodnejši pogoji glede višine plačila in rokov za plačila terjatev upnikov. Povzroča gospodarsko škodo (zato je družbeno nezaželen pojav), kadar posledica stečaja ni prerazporeditev ekonomskih dejavnikov iz manj v bolj produktivne dejavnosti (na primer iz proizvodne dejavnosti v storitvene v zadnjem času), ampak prenehanje poslovanja podjetja (Ivanjko, 1997, str. 595).

Stečaj je oblika izhoda podjetja iz krize, zato je stečaj s krizo neposredno povezan. Vzroki za stečaj so torej tisti, ki so podjetje pripeljali v krizno situacijo. Povodi za stečaj pa so insolventnost (plačilna nesposobnost), prezadolženost in kapitalska neustreznost (ni ustreznega obsega kapitala glede na obseg in vrsto poslov). Vzroki, k pripeljejo do stečaja so:

- nesposobnost upnika in dolžnika, da bi sama razrešila njuno razmerje;
- nepripravljenost upnikov, da finančno podprejo potrebe dolžnika;
- nezmožnost izterjati neplačila;
- zaostreni pogoji preskrbe potrebnih sredstev;
- stavke in druge oblike prekinitve dela.

Stečajni postopek predstavlja izhod podjetja iz krize, v smislu možnosti ohranjanja zdravih jeder in ne v smislu ozdravitve celotnega stečajnega dolžnika. Po zaključku stečaja podjetje preneha obstajati in v tem primeru gre za neugodno rešitev krize. Druga možnost pa je ohranitev podjetij tako, da dolžnik po začetku stečajnega postopka posluje kot novo podjetje, in sicer najprej z dokončanjem nujnih poslov in potem z rednim poslovanjem. V kolikor so rezultati novega podjetja uspešni, se lahko stečajni postopek v primeru soglasja upnikov zaključi tudi v obliki prisilne poravnave (Hravec, 2009, str. 115).

Stečaji v podjetjih so povsem naraven in razvojno gledano zakonit pojav, ki nastane takrat, kadar podjetja z vsemi drugimi ukrepi ni bilo mogoče ubraniti pred učinki akutne krize. Z uspešno zaključenim stečajnim postopkom se podjetje izbriše iz registra gospodarskih družb, podjetje torej preneha obstajati.

4.2.1 ORGANI V STEČAJNEM POSTOPKU

Organi stečajnega postopka so: sodišče (sodnik posameznik), stečajni upravitelj in upniški odbor.

Sodišče ima podobne naloge in obveznosti kot v postopku prisilne poravnave, saj je pristojnost sodišča opredeljena v skupnih pravilih zaradi insolventnosti. Okrožna sodišča, ki so pristojna v stečajnem postopku, so na območju dolžnikovega deleža. Sodišče ima naslednje naloge (Plavšak, 2008, str. 73):

- imenuje člane v upniškem odboru, odloči o začetku stečajnega postopka,
- imenuje stečajnega upravitelja,
- nadzoruje delo stečajnega upravitelja,
- odloča o ugovorih stečajnega upravitelja in njegovih nagradah,
- potrdi in izda sklep o razdelitvi stečajne mase,
- izda sklep o koncu stečajnega postopka.

Stečajni upravitelj je organ postopka zaradi insolventnosti, ki opravlja svoje pristojnosti in naloge, določene z zakonom, zaradi varovanja in uresničitve interesov upnikov. Pristojnost stečajnega upravitelja je, da v stečajnem postopku vodi posle dolžnika, ga zastopa pri

procesnih in drugih pravnih dejanjih v zvezi s preizkusom terjatev ter ločitvenih in izločitvenih pravic, pri procesnih in drugih dejanjih v zvezi z izpodbijanjem pravnih dejanj insolventnega dolžnika, pri pravnih poslih in drugih dejanjih, potrebnih za unovčitev stečajne mase, pri uresničevanju odstopnih in drugih pravic, ki jih pridobi insolventni dolžnik kot pravne posledice začetka stečajnega postopka, in pri drugih pravnih poslih, ki jih insolventni dolžnik lahko izvede v skladu s tem zakonom (ZFPPIPP, 102. člen). Upravitelj mora predložiti sodišču načrt prve razdelitve in posodobljen končni seznam preizkušenih terjatev ter mora v enem mesecu po opravljeni končni razdelitvi, predložiti sodišču svoje končno poročilo (ZFPPIPP, 363. člen, 375. člen).

Upniški odbor v stečajnem postopku je oblikovan le, če oblikovanje upniškega odbora zahtevajo upniki, drugače oblikovanje upniškega odbora ni obvezno (ZFPPIPP, prvi odstavek 77. člen). Število članov upniškega odbora mora biti liho in sicer med tremi in enajstimi, katere določi sodišče (ZFPPIPP, prvi odstavek 79. člen). Pri imenovanju članov upniškega odbora sodišče določi upnike z najvišjim skupnim zneskom terjatev na podlagi podatkov, ki jih izkazuje insolventni dolžnik v svojih poslovnih knjigah (ZFPPIPP, tretji odstavek 80. člen).

V stečajnem postopku lahko zahtevo za oblikovanje upniškega odbora vloži vsak upnik, ki je pravočasno prijavil svojo terjatev v postopku, kasneje pa le upniki, ki imajo skupaj 1/10 glasovalnih pravic. Za sprejetje odločitve o oblikovanju upniškega odbora je potrebna večina vseh glasov upnikov (ZFPPIPP, 82. člen).

Pristojnosti upniškega odbora so v vseh insolvenčnih postopkih enake (ZFPPIPP, 87. člen):

- odloča o mnenju ali soglasju o zadevah, določenih z zakonom,
- obravnava poročila stečajnega upravitelja o poteku stečajnega postopka in
- ima druge pristojnosti, določene z zakonom.

4.2.2 STEČAJNI POSTOPEK

Stečajni postopek je najpogostejši prisilni način prenehanja podjetja oziroma gospodarske družbe. Stečajni postopek je torej oblika prenehanja prezadolženega dolžnika, tako da se v okviru postopka unovči celotno premoženje stečajnega dolžnika ter iz njega izoblikuje stečajna masa, ki jo operativno vodi stečajni upravitelj pod nadzorom s strani sodišča. Bistvo stečajnega postopka je v enakopravnem obravnavanju vseh upnikov in zagotovitvi čim boljših pogojev za čim večje poplačilo upnikov, kot je določeno z zakonodajo.

Stečajni postopek se deli na dva dela, in sicer na predhodni postopek (odločanje o začetku stečajnega postopka) in glavni stečajni postopek (vodenje stečajnega postopka). Prav tako je treba razlikovati med uvedbo in začetkom stečajnega postopka, saj se uvedba nanaša na predhodni postopek, začetek pa na glavni stečajni postopek, ko nastopijo tudi vse pravne posledice (Prelič, 2000, str. 88).

Za začetek stečajnega postopka morajo obstajati procesne in materialnopravne predpostavke. Med procesnimi predpostavkami določa zakon pasivno in aktivno procesno legitimacijo ter plačilo takse in predujma za kritje začetnih stroškov. Pasivno legitimiran je dolžnik, zaradi katerega se predlaga začetek stečajnega postopka. Aktivno legitimirani so tisti (dolžnik, upnik, osebno odgovorni družbenik, Javni jamstveni sklad in preživninski sklad Republike Slovenije), ki so upravičeni, da podajo predlog za uvedbo stečajnega postopka. Plačilo takse in predujma za kritje stroškov stečajnega postopka pa je namenjeno za kritje stroškov, ki nastanejo, ko se izkaže, da je stečajna masa neznatne vrednosti in se stečajni postopek konča brez razdelitve upnikom. Materialnopravna predpostavka je, da je dolžnik postal insolventen (Prelič, 2000, str. 171).

Stečajni postopek lahko predlagajo dolžnik, osebno odgovorni družbenik dolžnika ali upniki, ko ugotovijo, da je dolžnik postal insolventen in je nadaljevanje dolžnikovega poslovanja postalo ogroženo. V skladu z zakonom ZFPPIPP je treba ukrepati, če dolžnik zamuja s plačilom več kot dva meseca od nastanka prezadolženosti, in sicer kadar so dolžnikove obveznosti večje od njegovih sredstev. Javni jamstveni in preživninski sklad Republike Slovenije lahko predlaga Stečajni postopek, če izkaže zamudo pri poplačilu terjatev delavcev do dolžnika. Podjetje ima torej možnost, da se lahko reši s prisilno poravnavo ali pa začne stečajni postopek. Ta odločitev je najbolj odvisna od stopnje prezadolženosti. Stečajni postopek se za rešitev izbere, kadar z ukrepi ne bi odpravili insolventnosti in ne bi izboljšali poslovanja (Hieng, 2008, str. 27).

Stečajni postopek se uvede s pisno vložitvijo predloga. Predlog za začetek stečajnega postopka mora vsebovati naslednje (ZFPPIPP, 232. člen):

- identifikacijske podatke o dolžniku,
- opis dejstev in okoliščin, iz katerih izhaja, da je dolžnik postal insolventen, in dokaze o teh dejstvih,
- zahtevek, da sodišče nad dolžnikom začne stečajni postopek,
- listine o dokazu, da je dolžnik insolventen in dokaz o plačilu takse in predujma.

Dokazi o insolventnosti niso potrebni, če je predlagatelj dolžnik sam. Če stečajni postopek predlaga upnik, mora predlogu dodati opis dejstev in okoliščin, ki potrjuje obstoj njegove terjatve do dolžnika ter dokazati, da dolžnik nima denarnih sredstev za poravnavo obveznosti oziroma da zamuja s plačilom teh terjatev več kot dva meseca (ZFPPIPP, 232. člen, 234. člen). Če stečaj predlaga dolžnik, mora poleg razloga navesti tudi premoženje, ki bo sestavljalo stečajno maso, saj mora biti ta vsaj tako velika, da pokrije stroške postopka, sicer sodišče postopek konča brez razdelitve stečajne mase (ZFPPIPP, 378. člen). Predlagatelj mora hkrati z vložitvijo predloga dati predujem za kritje začetnih stroškov postopka stečaja (ZFPPIPP, 233. člen).

Z vložitvijo predloga za začetek stečajnega postopka se stečajni postopek uvede in traja, dokler sodišče ne izda sklepa o začetku stečajnega postopka, ob pogoju, da so izpolnjene vse materialnopravne in procesne predpostavke, sicer se predlog zavrne (Prelič, 2000, str. 88-89).

Sodišče mora izdati sklep, s katerim odloči o začetku stečajnega postopka, v treh delovnih dneh. Sklep s katerim sodišče odloči, da se začne stečajni postopek mora vsebovati (ZFPPIPP, prvi odstavek 242. člen):

- identifikacijske podatke o stečajnem dolžniku in
- odločitev sodišča o začetku postopka.

Sodišče obvesti upnike o začetku stečajnega postopka z oklicem, ki se objavi skupaj s sklepom. Z oklicem se obvesti vse upnike, da v treh mesecih po objavi oklica prijavijo svoje terjatve ter ločitvene in izločitvene pravice (če terjatev ni pravočasno prijavljena, terjatev preneha) (ZFPPIPP, 243. člen).

Stečajni postopek se vodi za uresničitev interesa upnikov, da dosežejo svoje terjatve, zato obstaja splošno pravilo, po katerem je v stečajnem postopku dovoljeno sklepati samo tiste posle ali dejanja, potrebna za upravljanje in unovčevanje stečajne mase. Premoženje, ki spada v stečajno maso je treba unovčiti za poplačilo terjatev upnikov. Z unovčevanjem tega premoženja pa nastane razdelitvena masa, iz katere se plačujejo terjatve upnikov (Plavšak, 2008, str. 244).

Stečajni postopek se konča po razdelitvi splošne in posebne razdelitvene mase in po končni razdelitvi. Upravitelj mora predložiti sodišču svoje končno poročilo, in sicer v enem mesecu po opravljeni končni razdelitvi, ki mora vsebovati naslednje (Plavšak, 2008, str. 275):

- končni delež plačila terjatev upnikov,
- skupni znesek unovčene stečajne mase,
- predlog upravitelja za odmero zadnjega dela nagrade za njegovo delo in
- izjavo upravitelja, da je izvedel vsa dejanja, ki jih je bilo treba opraviti v stečajnem postopku v skladu za ZFPPIPP.

Na podlagi tega poročila in mnenja upniškega odbora sodišče odloči o odmeri zadnjega dela nagrade upravitelju in izda sklep o končanju stečajnega postopka. Stečaj se konča in razreši se upravitelja. Pritožba proti sklepu o končanju stečajnega postopka zadrži njegovo izvršitev. (ZFPPIPP, 376. člen).

Stečajni dolžnik se po uradni dolžnosti izbriše iz registra na podlagi pravnomočnega sklepa o končanju stečajnega postopka (ZFPPIPP, 377. člen).

Če je stečajna masa neznatne vrednosti ali ne zadošča niti za stroške stečajnega postopka, se konča stečajni postopek brez razdelitve upnikom. V tem primeru se premoženje stečajnega dolžnika uporabi za poplačilo stroškov postopka, možni preostanek pa se prenese na Republiko Slovenijo. Z ugovorom iz točno predpisanih razlogov, je mogoče izpodbijati sklep o končanju stečajnega postopka brez razdelitve upnikom. Če se po končanju stečajnega postopka najde premoženje stečajnega dolžnika, se na predlog upnikov začne stečajni postopek nad tem premoženjem, pri čemer upoštevajo le tiste

terjatve, ki so bile priznane v stečajnem postopku nad stečajnim dolžnikom (Balažič, 2008, str. 80).

Upnik s prijavo **terjatve v stečajnem postopku** pri sodišču, ki vodi stečajni postopek, pridobi status stečajnega upnika. Upniki morajo svoje terjatve prijaviti v treh mesecih po objavi oklica o začetku stečajnega postopka. Prijava mora vsebovati identifikacijske podatke o upniku, pravno podlago in znesek terjatve (Ivanjko in Kocbek, 2001, str. 524).

Stečajni postopek vpliva samo na terjatve upnikov do stečajnega dolžnika, nastale pred začetkom stečajnega postopka. Samo te je treba prijaviti v stečajnem postopku in teh terjatev ni dovoljeno uveljavljati izven stečajnega postopka (Balažič, 2011, str. 5). Upnikom ni treba še enkrat prijaviti svojih terjatev, če je stečaj posledica nesprejetja postopka prisilne poravnave, kjer so upniki svoje terjatve že prijavili. Prijava terjatev je nujna, da so upniki udeleženi v stečajni masi, v kolikor tega ne storijo v predpisanem roku, izgubijo pravico do poplačila iz stečajne mase.

Z začetkom stečajnega postopka spremenijo določene lastnosti terjatev, podobno kot v postopku prisilne poravnave. Terjatve, nastale po začetku stečajnega postopka, se ne prijavljajo, ker se štejejo kot stroški postopka in so poplačane prednostno in v celoti. Te terjatve so posledica dokončanja nujnih poslov⁹. Sodišče nato odloča o dokončanju nujnih poslov in nadaljevanju proizvodnje na predlog upravitelja ali na podlagi mnenja upniškega odbora. Upravitelj mora predlog podati v enem mesecu po začetku postopka. Posledica celotnega poplačila teh terjatev je, da v nasprotnem primeru nihče ne bi hotel poslovati s podjetjem v stečaju, če bi vedel, da terjatev ne bi dobil plačanih. Proizvodnja se lahko nadaljuje oziroma je dovoljena samo, če stečajni upravitelj poda elaborat o možnostih prodaje dolžnika, kjer je razvidno, da bi se z ukinitvijo proizvodnje zmanjšala vrednost dolžnika. Stečajno maso lahko namreč poveča dokončanje proizvodnje in prodaja zalog dokončanih izdelkov. Stečajni upravitelj je v primeru nadaljevanja proizvodnje dolžan mesečno poročati stečajnemu senatu o poslovanju družbe in o poteku prodaje dolžnika. Prav tako mora dodati tudi mesečno bilanco stanja in izkaz poslovnega izida. Če podjetje najame posojilo ali kredit, v primeru poroštva ali avala in v primeru ustanovitve ločitvene pravice na premoženju dolžnika, mora upravitelj pridobiti soglasje sodišča. Za nadaljevanje proizvodnje je treba skleniti tudi pogodbe za določen čas z delavci. V kolikor se premoženje podjetja ne proda v enem letu po podaji predloga, ali če se stečajna masa med nadaljevanjem proizvodnje ne poveča, sodišče prepove nadaljevanje poslovanja podjetja (Šuštar, 2009, str. 52-53).

Stečajni upravitelj se mora v enem mesecu po poteku roka za prijavo terjatve o vsaki pravočasno prijavljeni terjatvi določno izreči, ali jo priznava ali prereka, in sicer tako, da sodišču predloži seznam preizkušanih terjatev. Za vsako prijavljeno terjatev mora v seznamu biti dana izjava upravitelja, ali jo priznava ali prereka (ZFPPIPP, 62. člen). Če

---

⁹ Dokončanje nujnih poslov - gre za tiste posle katerih dokončanje je potrebno, da se poveča stečajna masa oziroma da se prepreči njeno zmanjšanje, oziroma posli, ki s svojim dokončanjem ne zavlečejo unovčenja stečajne mase.

pravočasno prijavljena terjatev ni prerekana, potem ni problema in sledi poplačilo iz stečajne mase (Balažič, 2011, str. 5).

Sodišče o preizkusu terjatev odloča zunaj naroka in s sklepom o preizkusu terjatev določi, katere izmed prijavljenih terjatev so priznane in katere prekane. Stečajni upravitelj se tudi mora izreči, katere izmed ločitvenih¹⁰ in izločitvenih pravic¹¹ so priznane in katere prekane. Terjatev lahko prekane stečajni upravitelj ali drugi upniki, vendar v praksi skoraj nikoli ne prekane upniki, ampak samo upravitelji. Če terjatev prizna stečajni upravitelj in je ne preka nobeden od upnikov, velja le-ta za ugotovljeno. V kolikor sodišče ugotovi, da je neka terjatev prekana, mora upnik v 15 dneh od vročitve sklepa začeti postopek za ugotovitev prekane terjatve. Če tega ne stori oziroma ustrezen organ potrdi prekano terjatev, se ta ne šteje v stečajno maso in če je stečajni upravitelj neutemeljeno prekal terjatev, nosi sam stroške postopka (ZFPPIPP, 69. člen).

Stečajna masa ima velik pomen v stečajnem postopku. Stečajna masa je premoženje dolžnika, ki se v postopku unovči za kritje stroškov postopka in za plačilo terjatev upnikov. V stečajno maso vsakega stečajnega dolžnika sodi vse premoženje, ki ga ima dolžnik ob začetku postopka in tisto, ki ga pridobi med postopkom. Stečajno maso torej sestavljajo (Plavšak, 2008, str. 166):

- premoženje dolžnika ob začetku postopka,
- premoženje, doseženo z unovčenjem stečajne mase, upravljanjem stečajne mase in izpodbijanjem pravnih dejanj dolžnika, ter
- premoženje, doseženo z nadaljevanjem postopka, če stečajni dolžnik nadaljuje poslovanje.

Ločimo splošno in posebno stečajno maso. Splošna stečajna masa je vse premoženje stečajnega dolžnika razen premoženja, ki spada v posebne stečajne masa. Posebna stečajna masa pa je tisto premoženje dolžnika, ki je predmet pravice ali dobroimetje, doseženo z unovčevanjem tega premoženja (ZFPPIPP, 225. člen). Razdelitvena masa je unovčeni del stečajne mase, namenjen pa je poplačilu terjatev upnikov. Splošna razdelitvena masa je denarno dobroimetje, nastalo z unovčenjem splošne stečajne mase, zmanjšano za stroške stečajnega postopka. Posebna razdelitvena masa je denarno dobroimetje, nastalo z unovčenjem posebne stečajne mase, zmanjšano za stroške v zvezi s tem unovčenjem (ZFPPIPP, 226. člen).

Unovčenje stečajne mase pomeni: ali prodajo premoženja dolžnika ali izterjavo njegovih terjatev (ZFPPIPP, 320. člen). Pri prodaji premoženja stečajnega dolžnika je pomembna

---

¹⁰ Ločitvena pravica je pravica upnika do plačila njegove terjatve iz določenega premoženja stečajnega dolžnika pred plačilom terjatev drugih upnikov iz tega premoženja. Upnik, ki uveljavlja ločitveno pravico, vedno uveljavlja tudi terjatev. Kdo lahko preka ločitveno pravico, velja enako kot za terjatev. Če se preka terjatev, se preka tudi ločitveno pravico (Balažič, 2011, str. 7).

¹¹ Izločitvena pravica je pravica iz premoženja stečajnega dolžnika (premične stvari, terjatve ali kakšne druge pravice) zahtevati izločitev določene stvari in izročitev izločitvenemu upniku. Za uveljavljanje izločitvene pravice velja vse kot za uveljavljanje ločitvene pravice, edina razlika je da izločitvena pravica ni mogla nastati z vpisom v zemljiško knjigo (Balažič, 2011, str. 8).

ocena vrednosti premoženja ter druge informacije, na podlagi katerih lahko upravitelj stečajnega postopka premoženje proda čim ugodneje za dolžnika (ZFPPIPP, 326. člen). Prodaja premoženja stečajnega dolžnika se lahko sklene le na podlagi javne dražbe ali z zavezujočim zbiranjem ponudb. Javna dražba je najboljši način za doseg ciljev stečaja, zlasti v primeru, ko gre za večje število kupcev oziroma takrat, ko gre za tržno zelo zanimivo nepremičnino (ZFPPIPP, 329. člen). Druga alternativa je prodaja preko neposredne pogodbe, ki je glede na načelo hitrosti stečajnega postopka, najustreznejša. Tu javnega tekmovanja ni, zato je ta način primeren za prodajo sredstev stečajnega dolžnika, ki so manjše vrednosti. Kupec mora v znamenju sklenitve prodajne pogodbe položiti aro, kupnino pa mora plačati v treh mesecih od sklenitve pogodbe (ZFPPIPP, 338. člen).

Zaradi uresničitve primarnega interesa upnikov za poplačilo svojih terjatev dovoljuje zakon v stečajnem postopku sklepanje le tistih pogodb ali drugih poslov in dejanj, ki so potrebni za upravljanje in unovčevanje premoženja. Po začetku stečaja je dovoljeno nadaljevati proizvodnjo in druge posle iz dejavnosti dolžnika le z dovoljenjem sodišča, po predhodnem predlogu upravitelja ter ob soglasju upniškega odbora. Končanje nujnih poslov lahko sodišče odobri na predlog upravitelja (mora biti podan najkasneje v roku enega meseca po začetku stečaja) in če je njihovo končanje nujno, da se prepreči zmanjšanje stečajne mase. Z dokončanjem se ne sme zavleči unovčevanje premoženja stečajnega dolžnika (Hramec, 2009, str. 116-117).

Pravne posledice stečajnega postopka nastanejo z začetkom dneva, ko je bil objavljen oklic o začetku stečajnega postopka (ZFPPIPP, 244. člen). S tem dnem se oblikuje tudi stečajna masa in nastopijo druge posledice, ki so določene z ZFPPIPP.

Z dnem začetka stečajnega postopka nastanejo (Plavšak, 2008, str. 188):

- pravne posledice postopka;
- oblikuje se stečajna masa;
- prenehajo pooblastila posloводства, zastopnikov, prokuristov ter drugih pooblaščenec in se prenesejo na stečajnega upravitelja;
- nezapadle terjatve upnikov veljajo za zapadle, nedospele za dospele, nedenarne za denarne, občasne za enkratne in terjatve izražene v tuji valuti veljajo za terjatve izražene in plačljive v evrih;
- začetek stečajnega postopka povzroči spremembo obrestne mere pogodbenih in zamudnih obresti tako, da se vse terjatve obrestujejo po enaki, predpisani obrestni meri;
- če ob začetku stečajnega postopka hkrati obstajata terjatev dolžnika do upnika in terjatev upnika do dolžnika, veljata terjatvi z začetkom stečajnega postopka za pobotani;
- prenehajo delovna razmerja dolžnikovih delavcev (zaradi začetka postopka je delo postalo nepotrebno, pripadajo jim odpravnine);
- prenehajo pravice do takrat pooblaščenih oseb v zvezi z opravljanjem denarnih transakcij;

- pri nazivu firme se dodata besedi »v stečajju«;
- nalogi, ki jih je izdal stečajni dolžnik, izgubijo veljavnost z začetkom stečajnega postopka; pravica stečajnega dolžnika do predčasnega plačila;
- dolžnik lahko odpove najemne in zakupne pogodbe z enomesečnim odpovednim rokom;
- izpodbijanje pravnih dejanj stečajnega dolžnika, ki jih je stečajni dolžnik sklenil ali izvedel v obdobju zadnjih dvanajstih mesecih pred uvedbo stečajnega postopka pa do začetka stečajnega postopka.

Zamuda roka za prijavo terjatve ima za posledico prenehanje terjatve v razmerju do stečajnega dolžnika (ZFPPIPP, peti odstavek 296. člen).

Pogodbe o zaposlitvi prenehajo z dnem začetka stečajnega postopka vsem dotedanjim zaposlenim. Stečajni upravitelj mora o tem obvestiti Zavod za zaposlovanje. Stečajni upravitelj sklene z delavci pogodbe za določen čas, v primeru dokončanja nujnih poslov ali nadaljevanja proizvodnje. Med stečajnim postopkom je treba opraviti tudi določena dela, kot so popisi, sestaviti je treba začetno stečajno bilanco, potrebna je izterjava terjatev dolžnika in podobno in za te omenjene naloge lahko stečajni upravitelj sklene pogodbe o delu (Šuštar, 2009, str. 53).

Stroški stečajnega postopka so obveznosti stečajnega dolžnika, ki nastanejo po začetku stečajnega postopka, razen če zakon določa drugače (ZFPPIPP, 354. člen). Stroški stečajnega postopka se delijo na tekoče stroške in občasne stroške. Med tekoče stroške uvrščamo (ZFPPIPP, 355. člen):

- stroški upravitelja,
- plače in druga nadomestila osebam, ki opravljajo posle za potrebe stečajnega postopka, vključno z davki in prispevki, ki jih mora izplačevalec obračunati in plačati hkrati s temi plačili,
- stroški električne energije, vode, ogrevanja, telefona in drugi stroški v zvezi z uporabo poslovnih prostorov za potrebe stečajnega postopka,
- zavarovalne premije za zavarovanje premoženja, ki spada v stečajno maso,
- stroški računovodskih, administrativnih in drugih storitev za potrebe stečajnega postopka,
- pravnih stroški stečajnega dolžnika v postopkih,
- obveznosti iz naslova davkov in prispevkov, ki nastanejo med potekom stečajnega postopka in
- drugi stroški, ki nastajajo mesečno ali v drugih rednih obdobjih med potekom stečajnega postopka.

Občasni stroški so (ZFPPIPP, 355. člen):

- plačilo terjatev upnikov, ki so nastale med postopkom prisilne poravnave,
- izpolnitve obveznosti na podlagi vzajemno neizpolnjene dvostranske pogodbe,
- izpolnitve obveznosti po končanju nujnih poslov, ki jih je stečajni dolžnik začel izvajati pred začetkom stečajnega postopka,

- stroški ocenitve vrednosti premoženja in drugih dejanj v zvezi z izvedbo prodaje,
- davek na dodano vrednost ali davek na promet nepremičnin v zvezi s prodajo premoženja in
- drugi stroški stečajnega postopka razen tekočih stroškov.

Kot strošek postopka se štejejo stroški delavcev, ki sklenejo delovno razmerje po začetku postopka in se poplačajo prednostno in v celoti. Prav tako se v celoti poplačajo tudi plače in nadomestila plač za zadnje tri mesece pred začetkom postopka zaradi insolventnosti, odškodnine za poškodbe pri delu in poklicne bolezni, nadomestilo za neizrabljen letni dopust za tekoče koledarsko leto, ter neizplačane odpravnine za prenehanje delovnega razmerja pred začetkom stečajnega postopka do višine, določene za presežne delavce (ZFPPIPP, 21. člen).

4.2.3 OHRANITEV ZDRAVIH JEDER IN STEČAJ

Čeprav stečajni postopek praviloma povzroči, da družba preneha poslovati, pa obstajajo možnosti tudi v stečajnem postopku, da se ohrani rentabilni del poslovanja (»zdrava jedra«) insolventnega dolžnika, z institutom, ki ju že ureja ZFPPIPP, in sicer (Plavšak, 2009, str. 13):

- z nadaljevanjem poslovanja in
- s prodajo premoženja.

Sodišče lahko na predlog upravitelja po začetku stečajnega postopka dovoli nadaljevanje poslovanja stečajnega dolžnika, če bo z nadaljevanjem poslovanja mogoče doseči ugodnejše pogoje za prodajo premoženja stečajnega dolžnika, ki se uporablja pri tem poslovanju, kot poslovne celote. V takem primeru upravitelj delavcem, ki so potrebni za nadaljevanje poslovanja, ne odpove delovnega razmerja (ZFPPIPP, 317. člen).

V podjetništvu se pojavlja ideja reševanja podjetniške dejavnosti z ohranjanjem zdravih jeder. Poti za saniranje podjetij z ohranjanjem zdravih jeder je več, ampak najbolj učinkovita je poslovna in finančna reorganizacija po postopku statusnega prenosnega preoblikovanja oziroma prenosnega prestrukturiranja insolventne družbe. Ta postopek je opredeljen tudi kot postopek reševanja težav v podjetju z uporabo obvodnih družb in je ustrezen, če je vsaj del podjetja podjetniško perspektiven. Možnost nadaljevanja poslovanja podjetja v stečaju je ustanovitev novega podjetja. Reševanje podjetja z zdravimi jedri je eden izmed načinov tveganih poslov, kjer gre za nastajanje novih podjetij na območju propada starega. Podjetje torej popeljemo v stečaj in s premoženjem poplačamo upnike podjetja. Novi lastniki pa s premoženjem, ki so ga dobili kot upniki, ustanovijo nova podjetja v profitnih delih nekdanjega podjetja. Prednost novonastalih podjetij, tako imenovanih »feniksov«, je, da sredstva za poslovanje pridobijo s propadom starega podjetja (Ivanjko, 2012, str. 69-70).

V teoriji se pojavljajo različna mnenja avtorjev glede stečaja kot postopka reševanja krize v podjetju, ki ima zdrava jedra.

Tajnikar (Stečaj in reševanje podjetij, 2010) je mnenja, da stečaj ni reševanje podjetij, ampak je ena od poslovnih strategij managementa in vseh drugih deležnikov podjetja, če je to soočeno s poslovnim neuspehom. Poslovni avtorji v klasični literaturi govorijo o poslovnem neuspehu tako, da najprej obstaja grožnja poslovnega neuspeha, potem sledi "prva pomoč" podjetju, iz nje pa sta dve poti, ena vodi v podjetniški preobrat in druga v stečaj. Ker v praksi takšna stanja nastajajo zelo na hitro, moramo podjetju nuditi "prvo pomoč", za pripravo poslovnega načrta za preobrat. Če ga ni mogoče narediti na papirju, je treba izbrati stečaj, po katerem pridejo na vrsto "feniksi" oziroma tako imenovana zdrava jedra, če so ta možna. Pri nas zakon ne pozna prve pomoči, preobrat pa veže na prostovoljno ali prisilno poravnavo. Poslovni načrt za preobrat je eno najzahtevnejših del za management in tudi svetovalce. Poslovna in finančna analiza lahko zelo hitro odkrije nujnost stečaja in nesmiselnost prisilne poravnave oziroma preobrata. Nasprotno je mnenje, da se moramo za stečaj odločati šele tedaj, ko je podjetje že mrtvo. Kljub temu, da stečaja nihče nima rad, pa stečaj zaščiti vse deležnike razen lastnikov, če je pravočasen. Tudi lastniki v takem primeru ne izgubijo vsega, prav tako pa ne dobijo tudi pričakovanega donosa. S stečajem torej zaščitimo investitorje, dobavitelje, podizvajalce, delavske plače za opravljeno delo, poštenost managerjev.

Tajnikar (V stečaju zaupanja dobaviteljev in drugih deležnikov sploh ne smete iskati, 2010) pravi, da je stečaj poguben za podjetje, saj je to po definiciji njegova (skoraj) nepovratna pot v likvidacijo in ni poguben zaradi tega, ker dobavitelji, investitorji, podizvajalci nočejo v razmerah stečaja poslovati s podjetjem. Vsi ti deležniki ne smejo pri stečaju poslovati, tako poslovanje mora preprečiti management podjetja, ki mu zanesljivo grozi stečaj (ne le, če je podjetje že v stečaju). Zdrava jedra so edini način, da se lahko poslovanje v podjetju po stečaju tudi ohrani. Zdravo jedro je namreč poslovno samostojen del podjetja, ki je končalo stečaj, za katerega ne veljajo razlogi, ki so celotno podjetje privedli v stečaj. Za oživitev zdravega jedra je stečaj celega podjetja potreben zato, da razlogi za stečaj podjetja ne bi onemogočili poslovanje zdravega jedra.

Greganovič (Ob objavi stečaja je najbolj nevarna reakcija dobaviteljev, 2010) trdi, da stečaja na trgu ne morejo preživeti niti zdrava jedra podjetja in da je stečaj poguben za podjetje, ker poslovni partnerji niso pripravljeni poslovati s podjetjem v stečaju, saj pričakujejo njegov konec. Zelo ugodna, a hkrati neizvedljiva naloga je: prepričati poslovne partnerje, da ohranijo poslovanje s podjetji v stečajnih postopkih, ker naj bi iz njih vstala prestrukturirana zdrava jedra. Stečaj ni rešitev in velja, da podjetja v trenutku objave informacije o finančnih težavah, ne smejo hiteti s stečajem, ampak izkazati načelno podporo podjetju, odobriti časovno omejeni moratorij in sprožiti skrbni pregled poslovanja (t.i. Londonski pristop). Le na ta način se lahko ohrani zaupanje dobaviteljev in kupcev, brez katerega ni mogoče ohraniti podjetja pri življenju do trenutka, ko bodo rezultati pregleda poslovanja pokazali, ali je podjetje treba zapreti (stečaj) ali prestrukturirati (prostovoljna ali prisilna poravnava).

Greganovič (Če v podjetju v težavah obstajajo zdrava jedra, je stečaj napačna izbira, 2010) pojasnjuje, da če s pregledom ugotovimo, da v podjetju ni zdravih jeder, mora podjetje v stečaj in v kolikor pregled pokaže, da v podjetju v težavah obstajajo zdrava jedra, ali ga je mogoče celo rešiti kot celoto, potem je stečaj napačna izbira. Bistvo reševanja podjetij in zdravih jeder je pravzaprav povsem nasprotno od tistega, ki zadnje čase prevladuje v Sloveniji, in sicer: podjetja v težavah ne pošljemo v propad, zato da bi ohranili njegova zdrava jedra (stečaj). Podjetje v težavah moramo ohraniti pri življenju, dokler iz njega ne izločimo nezdrava jedra, ali ga ne prestrukturiramo kot celoto (zunajsodno prestrukturiranje ali prisilna poravnava). Če želimo podjetje ohraniti pri življenju, je treba dobavitelje in druge deležnike prepričati, da je poslovanje s podjetjem zanje varno, kljub nastalim težavam. Podjetje v težavah, za katerega je pregled pokazal, da ga je mogoče prestrukturirati, je torej talec zrelosti in odgovornosti svojih vodstev, bank in lastnikov. V kolikor vodstvo, banke in lastniki uspejo najti za vse strani najmanj nesprejemljivo rešitev, potem je prestrukturiranje mogoče, če pa rešitve ne najdejo, je podjetje z morebitnimi zdravimi jedri, obsojeno na propad.

V nadaljevanju je opisan postopek prenosnega oblikovanja, ki se izvaja po postopku programiranega stečaja in po naslednjih fazah: ustanavljanje kriznega holdinga, stečaj družbe matere in poplačilo upnikov matere s konvertiranjem upniških terjatev v poslovne deleže novoustanovljenih hčerk, ustanovljenih z zdravimi jedri.

Poslovodstvo mora pravočasno uvideti prva znamenja krize, za čim hitrejšo ukrepanje v skladu z določbami zakona. V primeru nereagiranj oziroma neprepoznavanja krize, se ta lahko še bolj poglobi, kar zmanjšuje možnosti za ohranitev dejavnosti podjetja. Poslovodstvo mora ugotoviti, ali je podjetje in njegovo dejavnost ali vsaj del možno rešiti pred dokončnim prenehanjem poslovanja. V podjetjih, ki zaidejo v težave, je treba ugotoviti, ali obstajajo možnosti za oblikovanje zdravih jeder. Gre pravzaprav za del proizvodnje ali storitev, sposoben samostojnega podjetniškega življenja. V praksi pa je to podjetniška celica, ki se izloča iz celote podjetniškega poslovanja in se lahko osamosvoji. Tako podjetniško celico je treba proizvesti v drugo pojavno statusno obliko in ji v drugem okolju omogočiti samostojen razvoj. Veliko ljudi je mnenja, da bi tako lahko v podjetjih, ki gredo v stečaj, ohranili vsaj tretjino zaposlenih (Ivanjko, 2012, str. 70-71).

To prestrukturiranje se opravlja po več fazah, in sicer (Ivanjko, 2012, str. 71):

- ugotovitev: ali se splača oziroma ali je vredno sanirati konkretno družbino podjetje,
- oblikovanje kriznega holdinga z ustanovitvijo ene ali več novih družb,
- stečaj obvladujoče družbe (prezadolžene družbe matere),
- upniški prevzem zdravih družb v upravljanje in
- nadzor nad poslovanjem zdravih družb.

V sodobni praksi podjetja poudarjajo nujnost razmišljanja in priprave na stečaj v času, ko podjetje uspešno posluje. Gre za dogovor z upniki, kako naj bi dolžnik vsaj delno poplačal upnike v dobri veri, da bodo pogajanja z njegovimi upniki v insolventnih postopkih upoštevana. S predhodno vodenimi postopki se tako preprečujejo postopki upnikov, ki

nimajo namena ohranjati poslovne dejavnosti dolžnika, zaradi zmanjšanja konkurence ali po pridobitvi dolžnikovega premoženja pod realno tržno ceno. V samih insolventnih postopkih in v njihovih pripravah je treba jasno razvrstiti upnike po skupnih interesih, ker nekatere skupine upnikov nimajo enakih interesov (Ivanjko, 2012, str. 71).

❖ Ocena, ali se spleča oziroma ali je vredno sanirati podjetje

O tem, ali se podjetje določene družbe spleča sanirati oziroma ali ga je vredno reševati, je treba sprejeti objektivno oceno ob prvih znamenjih krize. V teh postopkih gre za reševanje družbinega podjetja in ne družbe. Cilj sodobnih pristopov ohranjanja zdravih jeder je prenehanje prezadolžene družbe in izguba podjetniških upravičenj družbenikov (delničarjev) oziroma sprememba »lastništva« v podjetništvu in nadaljevanje dela podjetniške dejavnosti v drugih organizacijskih oblikah. Gre pravzaprav za vzpostavitev dobre podjetniške ideje in tržnega položaja zdravih delov podjetja, ne pa družbe. Stečaj naj bi praviloma uničil družbo, ne pa družbinega podjetja. Zato je treba podpirati stečaj družbe, vendar pod vsako ceno ohraniti podjetje družbe. S postopki ohranjanja je to delno možno. Bistven za ohranjanje zdravih jeder je, čas ocene, ko je treba zamenjati lastnike, da ne bi še naprej uničevali lastnih podjetij. V naši praksi pa posvečamo več pozornosti pomenu lastnikom, ne pa podjetjem, katerih bistveni del so delavci (Ivanjko, 2012, str. 71-72).

❖ Oblikovanje kriznega holdinga

Druga faza reševanja podjetja se začne, če se ugotovi, da se podjetje spleča sanirati. To je oblikovanje kriznega holdinga pri dolžniku. Znotraj tega postopka insolventna družba ustanovi eno ali več hčerk s svojim stodontnim deležem. Družba mati oziroma dolžnik ustanovi družbo (d.o.o., d.d. ali k.d.d.), na katero prenese del dejavnosti, ki ustvarja dobiček. Osnovni minimalni kapital nove ustanovljene družbe mora biti tolikšen, da bo leta lahko začela opravljati dejavnosti, za katero je ustanovljena (na primer za nadaljnjo proizvodnjo). Najboljši delavci in programi z novim vodstvom se razporedijo v novo hčerko, ki ne sme biti osebno povezana z vodstvom insolventne družbe matere. Nova družba hčerka potrebuje veliko vodilnega prostora, da lahko poslovno zaživi in s tem izrabi blagovno znamko matere, njeno znanje in položaj na trgu. Premoženje v aktivni vlogi poslovanja v hčeri je vedno več vredno kot premoženje, ki miruje in propada. Cilj kriznega holdinga je, da upniki dobijo lastnino nad deleži hčera in se plačujejo iz donosa ali prodaje hčera (Ivanjko, 2012, str. 72).

❖ Stečaj družbe matere

Družba mati mora v nadaljevanju postopka reševanja predlagati uvedbo stečaja zaradi reševanja težav (preveliko število delavcev in tako dalje). Stečajni dolžnik jamči s premoženjem, ki ga ima. Stečaj družbe matere je priporočljiv zato, da bi se zamenjali stari lastniki z novimi, torej upnikom, da samostojno razvijajo poslovanje neobremenjenih hčera. Če se novi poslovni subjekti ne rešijo nekdanjih lastnikov, prisilna poravnava ni učinkovita. Bistvo reševanja zdravih jeder je torej, da se mora staro vodstvo umakniti novemu in mu omogočiti delovanje brez obveznosti do prejšnjih upnikov.

❖ Poplačilo upnikov

Z vidika upnikov lahko ustanovitev podjetja razumemo kot investicijo v novo podjetje, saj se terjatve do bankrotiranega podjetja nadomestijo in spremenijo v investicijo v novo podjetje. V kolikor take investicije niso zmožni izpeljati, morajo zaradi svoje koristi unovčiti terjatve do bankrotiranega podjetja (s prodajo pridobljenega premoženja novim lastnikom). V postopku stečaja se upniki delno poplačajo iz premoženja družbe matere, če le to ni preneseno v celoti na novoustanovljeno eno ali več hčera. Praviloma se upniki poplačajo iz prodaje delujočih hčera, katerih tržna vrednost je bistveno višja od njenega premoženja, ker je v njeni vrednosti upoštevana nematerialna vrednost podjetništva (organizacija dela, delavci, znanje in drugo), ki pa v stečajni masi nima nobene vrednosti. V primeru, da se upniki ne odločijo za prodajo hčera, lahko spremenijo svoje terjatve v deleže hčera (Ivanjko, 2012, str. 73).

Izločitev zdravega jedra iz sestave prezadolžene družbe in vnaprej načrtovana uvedba stečaja družbe matere je v praksi opredeljena kot programirani ali nadzorovani stečaj. Ta postopek je v nekaterih državah uspešna oblika saniranja gospodarskih subjektov, ki nima ničesar opraviti z namerno povzročenim stečajem, kot se je to opredeljevalo v preteklosti. Namerno povzročen stečaj se v javnosti povezuje s kaznivim dejanjem in zlorabo pooblastil. To je le oblika predvidevanja pojava razlogov za stečaj v določenem časovnem obdobju in je preventivno izvajanje postopka ohranitve podjetniške dejavnosti. Gre za nadzorovanje postopkov pred izdajo sklepa o začetku stečaja. Cilj programiranega stečaja je omilitev posledic stečaja za podjetje dolžnika in poskus ohranitve tako imenovanih nematerialnih podjetniških sestavin (Ivanjko, 2012, str. 74).

V praksi obstaja več postopkov, pri čemer so splošne ocene, da je primerno uporabiti preizkušeno metodo reševanja zdravega jedra po postopku prenosnega preoblikovanja ali prenosne sanacije oziroma z ustanovitvijo ene ali več obvodnih družb po opisanih fazah reševanja delne podjetniške ideje in dela funkcionalno potrebnega podjetniškega premoženja ter stečaja družbe matere.

4.3 STATISTIČNI PODATKI INSOLVENČNIH POSTOPKOV V OBDOBJU 2009-2013

V spodnjih slikah in tabelah so predstavljeni podatki iz sodne statistike v letih 2009 do 2013, ki jih Ministrstvo za pravosodje vsako leto objavlja, in sicer o načinih prenehanja poslovanja podjetij, dobljenih s strani sodišč v Republiki Sloveniji.

Slika 4: Sodna statistika stečajev in prisilnih poravnav od leta 2009 do 2013

LETO	2009	2010	2011	2012	2013
STEČAJ					
Nerešene zadeve na začetku poročevalnega obdobja	570	648	932	1235	1407
Prejete zadeve skupaj	448	743	1065	995	1369
Predlagatelj upnik	75	132	393	423	564
Predlagatelj dolžnik	297	498	634	570	803
Predlagatelj osebno odgovoren družbenik	7	4	0	0	0
Predlagatelj – ostalo	69	109	38	2	2
Rešene zadeve skupaj	370	455	758	823	912
Nerešene zadeve na koncu poročevalnega obdobja	648	936	1239	1407	1861
PRISILNA PORAVNAVA					
Nerešene zadeve na začetku poročevalnega obdobja	22	15	30	23	35
Prejete zadeve skupaj	26	49	47	55	48
Predlagatelj upnik	0	0	0	0	0
Predlagatelj dolžnik	23	49	44	55	48
Predlagatelj osebno odgovoren družbenik	0	0	0	0	0
Predlagatelj – ostalo	3	0	3	0	0
Rešene zadeve skupaj	33	34	51	41	48
Nerešene zadeve na koncu poročevalnega obdobja	15	30	24	37	35

Vir: MP (2009, 2010, 2011, 2012, 2013)

Iz zgornje slike 5 je razvidno, da v obdobju od 2009 do 2013, kategorije prejetih zadev, rešenih zadev ter nerešenih zadev na začetku in na koncu poročevalnega obdobja glede na preteklo leto naraščajo. Za sodišča so predvsem pomembni prejeti oziroma vloženi novi predlogi, ki jih je vsako leto več, kar posledično povečuje zaostanke na že tako »preobremenjenih« sodiščih. Kljub temu, da sodišča rešijo oziroma zaključijo veliko stečajnih zadev, pa na koncu poročevalnega obdobja ostaja veliko število nerešenih zadev. Velja omeniti, da se je od leta 2009 do 2013 število prejetih zadev več kot podvojilo. Prav tako so zaskrbljujoči podatki o nerešenih zadevah na koncu poročevalnega obdobja, saj se število le-teh vsako leto zelo dviguje, kar vrši pritisk na celotno gospodarstvo in tudi na sodišča. Iz slike je predvsem razvidno, da se te stvari še vedno niso uredile do take mere, da bi se predlogi vsaj približno reševali sproti. Zgornja slika nam prikazuje tudi, kdo je bil predlagatelj v stečajni postopkih in postopkih prisilne poravnave. Če primerjamo podatke med leti 2009 in 2013, lahko opazimo, da so največkrat postopek stečaja prijavili dolžniki, katerim sledijo upniki. Leta 2009 in 2010 so podali zahteve za stečaj tudi predlagatelji–ostali in predlagatelji–osebno odgovorni družbeniki, katerih število pa se v letih 2011 in 2013 močno zmanjša oziroma jih skoraj ni več.

Podobno kot pri stečajih lahko opazimo povečanje prejetih zadev pri prisilnih poravnava. Zaradi stalnega povečevanja vloženih zadev so imela sodišča v delu več zadev, ki so ji reševala dokaj ažurno. Število nerešenih zadev v posameznih obdobjih sledi rešenim zadevam, prenašajo pa se zaostanki iz prejšnjih let. Lahko bi rekli celo, da se zaostanki zmanjšujejo glede na večje število vloženih zadev. Pri prisilnih poravnava pa je skozi leta naraščalo število prejetih zadev s strani dolžnika, v letih 2009 in 2011 pa je bilo nekaj prejetih zadev tudi s strani predlagateljev – ostali (3 prejete zadeve od 26 skupno prejetih zadev v letu 2009 in 3 prejete zadeve od 44 skupno prejetih zadev v letu 2011). Kot predlagatelji postopka prisilne poravnave prednjačijo torej dolžniki z največ prijavljenimi postopki v zajetem obdobju, na drugem mestu pa so predlagatelji – ostali.

Glede na druge države v svetovnem merilu se Slovenija po uspešnosti insolventnih postopkov uvršča na 42. mesto. V Sloveniji je poplačanih 49,8 odstotka vseh terjatev (Kolednik, 2013).

Slika 5: Načini reševanja stečajev in prisilnih poravnava

Leto	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
	Stečaj					Prisilna poravnava				
Končan brez razdelitve	133	171	243	305	397	0	0	0	0	0
Končan z razdelitvijo	82	84	90	96	128	0	0	0	0	0
Poravnava potrjena	0	0	0	0	0	13	23	26	18	25
Poravnava zavržena	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Predlog zavržen	103	112	333	329	293	6	3	6	7	4
Predlog zavržen	11	6	43	35	35	0	0	0	0	0
Ustavljen-umik	20	23	34	49	48	2	1	1	0	1
Ustavljen-stečaj	0	0	0	0	0	7	7	18	16	18
Rešeno-ostalo	21	59	15	0	0	4	0	0	0	0

Vir: MP (2009, 2010, 2011, 2012, 2013)

Slika 5 prikazuje načine rešitev v stečajnih postopkih in postopkih prisilnih poravnava od leta 2009 do 2013. Podatki nam jasno prikazujejo način dela, predvsem način razmišljanja sodišč in drugih vpletenih. Število stečajev, končanih brez razdelitve, se je iz leta v leto

zelo povečevalo (leta 2013 za kar 264 v primerjavi z letom 2009) za razliko od stečajev, končanih z razdelitvijo (2013 le za 46 več v primerjavi z letom 2009). Razlog za zaključen stečajni postopek je predvsem zaradi nezadostnih sredstev za stroške in zaradi nesorazmernih stroškov stečajnega postopka. Kot je razvidno iz slike se je v omenjenem obdobju močno povečalo število zavrženih predlogov za stečajni postopek, medtem ko je bil večji preskok pri številu zavrženih predlogov za stečajni postopek iz leta 2010 na leto 2011 (iz 6 na 43). Število ustavljenih oziroma umaknjenih predlogov za uvedbo stečajnega postopka se iz leta v leto povečuje, medtem ko se zmanjšuje število rešenih zadev na drug način (v letu 2012 in 2013 ni bilo niti ene zadeve rešene na tak način).

Največ potrjenih prisilnih poravnav je bilo v letih 2011 in 2013, v ostalih letih pa le nekoliko manj. V prikazanem obdobju je največ zavrženih predlogov prisilnih poravnav prav v letu 2012 (7). Razlogov za to je verjetno več, glavni pa je gotovo neizpolnjevanje obveznosti, določenih z zakonom. Manj je zavrženih predlogov, ki predstavljajo najmanjši delež (le ena zavržena prisilna poravnava v letu 2009). Ustavljenih oziroma umaknjenih predlogov za prisilno poravnavo je bilo malo (v letu 2012 celo ni bilo nobenega), potrjenih prisilnih poravnav pa je vedno več glede na predhodno leto. Višek potrjenih prisilnih poravnav je v letu 2011, kar je glede na število vloženih zadev več kot za polovico v tem letu. Iz slike je razvidno, da se vsako leto povečuje število ustavljenih prisilnih poravnav zaradi stečaja. Te številke so zanimive, saj prikazujejo, koliko postopkov prisilnih poravnav se je ustavilo in se je nato predvidoma končalo s stečajem, kar praviloma pomeni prenehanje obstoja podjetja. Veliko število takih primerov kaže na skupek težav, tudi sodnih zaostankov, s katerimi se soočajo upravitelji, ki razrešujejo neurejena razmerja v podjetjih, ki jim grozi stečaj. Cilj stečaja preko potrjene prisilne poravnave je saniranje stanja do take mere, da podjetje, ali vsaj njegov del, posluje normalno naprej.

Naslednja slika prikazuje trajanje postopkov v stečajnih zadevah in prisilni poravnavi od leta 2009 do 2011 (podatki za leto 2012 in 2013 niso dostopni).

Tabela 2: Trajanje postopkov v stečajnih zadevah in prisilni poravnavi

LETO	2009	2010	2011
STEČAJ			
do 6 mesecev	43,24%	48,13%	59,89%
nad 6 mesecev do 1 leta	21,89%	20,44%	18,08%
nad 1 letom	34,86%	31,43%	22,04%
PRISILNA PORAVNAVA			
do 6 mesecev	57,57%	38,23%	49,01%
nad 6 mesecev do 1 leta	36,36%	55,88%	47,06%

nad 1 letom	6,06%	5,88%	3,92%
-------------	-------	-------	-------

Vir: MP (2009, 2010, 2011, 2012)

V stečajnih postopkih je bilo v obdobju od 2009 do 2011 največ postopkov rešenih v roku 6. mesecev, najmanj pa v času nad 6 mesecev do enega leta. Leta 2011 je bilo v prvih 6. mesecih rešeno veliko več predlogov kot leto prej. Stečajnih postopkov, ki trajajo nad 6 mesecev do enega leta, je nekoliko manj kot pa stečajnih postopkov, ki trajajo več kot eno leto. Število stečajev s trajanjem reševanja nad 6. meseci do enega leta in nad enim letom, se je torej občutno zmanjšalo. V postopku prisilnih poravnav je bilo v obdobju od 2009 do 2011 največ postopkov rešenih v roku do 6 mesecev, najmanj pa nad enim letom. Število prisilnih poravnav s trajanjem reševanja nad 6 mesecev do enega leta, se je z razliko od leta 2009 z letom 2011 občutno povečalo, medtem ko se je število prisilnih poravnav s trajanjem reševanja nad 6 mesecev do enega leta v tem obdobju zmanjšalo. Število prisilnih poravnav s trajanjem reševanja nad enim letom se je prav tako zmanjšalo.

Bistvena je razlika v trajanju postopkov v stečajnih zadevah in prisilni poravnavi od leta 2009 do 2011, saj je iz tabele razvidno, da se večina prisilnih poravnav rešuje bistveno hitreje kot pa stečajni postopki. Kljub temu, da je več kot polovica stečajnih postopkov rešenih v roku do 6 mesecev, pa vendar veliko teh postopkov traja v povprečju dve leti. Medtem pa približno 4 % vseh postopkov prisilnih poravnav trajajo od enega do dveh let.

V Sloveniji insolventni postopki oziroma postopki prenehanja delovanja podjetij v povprečju trajajo dve leti, enako kot v Afganistanu, Albaniji, Nigeriji in Uzbekistanu, pa tudi na Švedskem in v Luksemburgu. Insolventne postopke pa izvajamo hitreje kot na Švedskem. Najkrajše insolventne postopke na svetu imajo na Irskem (5 mesecev), najdaljše pa v Mavretaniji (8 let). V državah OECD stečajni povprečno trajajo leto in osem mesecev. V državah OECD insolventni postopki v povprečju stanejo devet odstotkov vrednosti podjetij, v Sloveniji pa je ta vrednost pri štirih odstotkih (Kolednik, 2013).

Tabela 3: Število insolventnih podjetij v Sloveniji od leta 2009 do 2013

Leto	2009	2010	2011	2012	2013
Insolventna podjetja skupaj	414	510	675	595	941

Vir: Creditreform (2012, 2014)

Stalen porast insolventnih podjetij je razviden iz zgornje tabele. Leta 2010 se je število insolventnih podjetij povečalo za 23,2 %, in sicer na 510, glede na prejšnje leto (leto 2009: 414). Prav tako se je močno povečalo število insolventnih podjetij v letu 2011, za kar 32,4 % od leta poprej (leto 2010: 510). V letu 2012 je bil padec števila insolventnih podjetij na 595, vendar pa se je v letu 2013 to število strmo povečalo, in sicer na kar 941

insolventnih podjetij. Eden glavnih razlogov je gotovo kriza. Veliko plačilno nesposobnih podjetij povzroča, da je čedalje več ljudi brezposelnih, kar je pri nas trenutno zelo velik problem, saj je število brezposelnih iz meseca v mesec večje. Slovenija je v letu 2013 registrirala bistveno višje število insolventnih podjetij kot leto poprej (plus 58,2 odstotka). Škodljivi vplivi so visoka brezposelnost in šibka zasebna potrošnja, ki proizvajajo negativno gospodarsko rast, ali v najboljšem primeru stagnacijo.

4.4 PREDNOSTI IN POMANJKLJIVOSTI INSOLVENČNIH POSTOPKOV

ZFPPIP je odpravil vprašanja pojma nelikvidnosti, insolventnosti in kapitalske neustreznosti podjetja, ki so podlaga za uvedbo prisilne poravnave in stečaja. ZFPPIP strmi k uresničevanju novih idej, ki so se oblikovale v insolvenčnem pravu zadnjih petindvajset let v zahodni Evropi in želi, za razliko od stečajnega prava, ohraniti zdrava jedra z dobrimi programi in kadri, ki predstavljajo temelje za nov podjetniški začetek. Na področju postopkov zaradi insolventnosti je uveljavljen ZFPPIP, ki naj bi še bolj zaščitil upnike in preprečil zlorabe na tem področju. Ta zakon namreč v večji meri omejuje pogostost postopka prisilne poravnave kot pa prejšnji Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL). Pri postopku prisilne poravnave je tudi problem odgovornosti, če podjetje ne uspe rešiti finančnih problemov (Šuštar, 2009, str. 76). Zato je videti, kot da nihče ne nosi odgovornosti, če podjetje ne uspe doseči ciljev, ki so zapisani v načrtu finančnega prestrukturiranja.

V nadaljevanju so predstavljene določene prednosti in slabosti stečaja in prisilne poravnave. Na podlagi podanih prednosti in slabosti prvega in drugega postopka, se izvede odločitev, kateri postopek bi bil najbolj primeren za podjetje za izhod iz krize.

Tabela 4: Prednosti stečaja in prisilne poravnave.

PREDNOSTI STEČAJA:	PREDNOSTI PRISILNE PORAVNAVE:
<ul style="list-style-type: none"> - Je postopek za reševanje insolventnosti in prezadolženosti. - Predstavlja izhod iz krize, v smislu ohranjanja zdravih jeder¹². - Osnovni namen stečaja je čim hitreje in v čim večjem številu poplačati terjatve upnikov do preveč zadolženega in insolventnega podjetja; - Stečaj podjetja je smiseln, ko je podjetje, ki ga ukinemo, vredno več, kot če bi to 	<ul style="list-style-type: none"> - Je postopek za reševanje insolventnosti in prezadolženosti. - Je hitrejši postopek, strokovno uglednejši in ohranja delovanje družbe. - Je ena od možnih poti iz krize. V tem primeru načrt finančne reorganizacije vsebuje prepisane vsebine (Mayr, 2009, str. 24-25). - Je smiselna, v kolikor je

¹² Prednost novonastalih podjetij na pogorišču starega, tako imenovanega »feniksa« je, da sredstva za poslovanje pridobijo s propadom starega podjetja. Gre za nadzorovano vodenje stečaja, ki ohrani del podjetniško organiziranega premoženja, katerega je vredno rešiti.

podjetje nadaljevalo svoje poslovanje. - Prednosti udeležencev: dolžniki, managerji, lastniki, upniki, delavci.	predvidena večja vrednost reorganiziranega podjetja v primerjavi z likvidacijsko vrednostjo. - Prednosti udeležencev: lastniki podjetja, upniki, dolžniki, delavci.
--	--

Vir: lasten

Stečaj za dolžnika lahko včasih predstavlja tudi edino rešitev. Dolžniki v postopku stečaja navadno plačajo manj, kot pa v primeru, da se dogovorijo za kakšno drugo poravnavo dolgov. Veliko dolgov se v času stečaja tudi odpiše, upniki pa kasneje ne morejo zahtevati poplačila. Koristi stečajnega postopka imajo tudi managerji in lastniki. Lastnik podjetja razpolaga z notranjimi informacijami o podjetju, medtem ko jih upniki in drugi udeleženci nimajo. Na podlagi tega lahko lastnik predvideva, da bo zaradi insolventnosti za njegovo podjetje uveden stečajni postopek ali kakšen drug postopek. Lastnik lahko zmanjša ali umakne svoja sredstva iz podjetja, zavaruje svoje terjatve oziroma se poplača v celoti v večjem obsegu, kot je obseg dejanskih terjatev ter izkazuje prednosti določenim upnikom, zaradi posebnih interesov (Žnidaršič Kranjc, 1993, str. 71). Upniki z zavarovanimi terjatvami imajo določeno prednost, saj so terjatve, ki so bolj zavarovane, izplačljive pred drugimi terjatvami, kar pa povzroča škodo vsem ostalim upnikom. Delavci imajo kljub prenehanju pogodbe o zaposlitvi določene prednosti oziroma varnost glede izplačila plač. Delavci podjetja, ki je v krizi, navadno ne dobijo plač za opravljeno delo. Jamstveni Sklad Republike Slovenije pa jim z začetkom stečaja omogoča, da so njihove terjatve prednostno poplačane, in sicer se v celoti poplačajo plače in nadomestila plač za zadnje tri mesece pred začetkom postopka zaradi insolventnosti, odškodnine za poškodbe pri delu in poklicne bolezni, nadomestila, nadomestilo za neizrabljen letni dopust za tekoče koledarsko leto ter neizplačane odpravnine za prenehanje delovnega razmerja pred začetkom stečajnega postopka do višine, določene za presežne delavce (ZFPPIPP, 21. člen).

Prisilna poravnava najbolj koristi lastnikom podjetja, ker v podjetje vložijo kapital, da se ta kapital širi, kljub temu da je treba včasih prebroditi insolventno krizo. Velik interes imajo tudi upniki, če bodo v prisilni poravnavi bolje poplačani, v kar pa jih morajo lastniki šele prepričati. Dolžnik lahko pokrije večino svoje izgube ali vso izgubo ter si lahko pridela tudi izredne prihodke, in sicer z zmanjšanjem in odložitvijo plačila obveznosti (Kacjan, 2010). Upniki v prisilni poravnavi odločajo o sprejetju le-te, saj lahko s prijavljenimi terjatvami glasujejo o sprejetju. Njihova prednost pa je tudi ta, da kljub neprijavljenim terjatvam te ne prenehajo. Upniki lahko svoje terjatve zavarujejo in morajo biti enako obravnavani in poplačani na najboljši možni način. Prisilna poravnava ne vpliva na pravni položaj ločitvenih upnikov, glede na to, da načrt finančne reorganizacije predvideva znižanje terjatev, lahko ti upniki svoje terjatve uveljavljajo v polni višini, ki pa se lahko poplačajo iz premoženja, na katerem imajo ločitveno pravico. Pogoji prenehanja delovnega razmerja zaradi prisilne poravnave (finančnega prestrukturiranja) so za dolžnika veliko bolj ugodni,

saj tako vsaj nekateri delavci obdržijo delovno mesto oziroma se število delavcev le zmanjša. Kljub temu, da je za delavce negativna posledica izguba službe, pa imajo delavci hkrati prednostni položaj, ker se jim v celoti poplačajo plače in nadomestila plač za zadnje tri mesece pred začetkom postopka prisilne poravnave, odškodnine za poškodbe pri delu in poklicne bolezni, neizplačane odpravnine do višine, določene za presežne delavce in nadomestila plač za neizrabljen letni dopust za tekoče leto.

Tabela 5: Slabosti stečaja in prisilne poravnave

SLABOSTI STEČAJA:	SLABOSTI PRISILNE PORAVNAVE:
<ul style="list-style-type: none"> - Pomeni smrt prezadolženega ali insolventnega gospodarskega subjekta, ki po končanem stečajnem postopku preneha obstajati. - Je družbeno nezaželen pojav, saj povzroča škodo v gospodarstvu, kadar posledica stečaja ni prerazporeditev ekonomskih dejavnikov iz manj v bolj produktivne dejavnosti, na primer iz proizvodne dejavnosti v storitvene v zadnjem času, temveč pomeni prenehanje poslovnega subjekta. - Ni namenjen reševanju podjetja iz finančne krize. - Je najdražja oblika, saj uvedba tega postopka povzroča dodatne stroške. - Je dolgotrajen postopek, ki v povprečju traja dve leti. - Veliko slabost v stečaju predstavlja izguba premoženja insolventnega dolžnika, saj se to premoženje z začetkom stečaja pretvori v stečajno maso, iz katere so poplačani vsi upniki. - Stečaj predstavlja najslabšo obliko poplačila terjatev upnikov, saj ZFPPIPP določa, da morajo biti vse terjatve upnikov poplačane v enakem odstotku, vendar pa to vedno ne drži. - Upniki morajo v stečajnem postopku svoje 	<ul style="list-style-type: none"> - Podjetje izgubi ugled ter posledično izgubi posle, ki pa so ključnega pomena za njegov obstoj. - Odpuščanje zaposlenih ter prodaja premoženja zaradi finančnega prestrukturiranja. - Načrt finančne reorganizacije pogosto predvideva odpuščanje presežnih delavcev, odprodajo nepotrebne premoženja, ali prenos dela poslov na drugo pravno osebo. - Za upnike pa prisilna poravnava lahko pomeni tudi le prelaganje poplačila njihovih terjatev in s tem izgubo velikega dela terjatev. - Terjatve, ki so nastale po začetku postopka, predstavljajo praviloma stroške postopka. - Pogosta slabost načrtov finančne reorganizacije je, da pri oceni najugodnejšega poplačila zanemarijo vrednost mehkih sestavin premoženja (na primer zaščitene blagovne znamke, industrijska lastnina) in možnost odprodaje zdravih jeder¹³.

¹³ Pogosto imajo družbe v krizi zdrava jedra, ki so zašla v težave zaradi slabosti pri drugih podjetjih družbe v krizi.

terjatve prijaviti, saj v nasprotnem primeru njihova terjatev preneha.

Vir: Lasten

Upniki so v slabem položaju, ko se stečaj konča brez razdelitve. Do tega pride, kadar je stečajna masa insolventnega dolžnika neznatna oziroma zadošča le za pokritje stroškov (Žnidaršič Kranjc, 1993, str. 73). Zaposleni so največje žrtve stečaja, saj z začetkom stečaja prenehajo pogodbe o zaposlitvi vsem zaposlenim. Podjetje, ki je v postopku stečaja, lahko sklene pogodbe za določen čas z delavci, ki so potrebni za dokončanje nujnih poslov. Plače teh delavcev se štejejo kot stroški postopka in so poplačani prednostno in v celoti (ZFPPIPP, 356. člen).

Zaposleni, ki dalj časa ne dobivajo plačila, velikokrat odločajo o usodi podjetja. Za zaposlene in za lastnike je stečaj prava katastrofa, ne nazadnje pa tudi za državo. Ne samo zato, ker plačuje nadomestila brezposelnim, temveč je vsak brezposelni tudi izgubljen davkoplačevalec za državno blagajno, pa tudi podjetje zanj ne plačuje več prispevkov za zdravstvo, zaposlovanje, pokojninsko zavarovanje in vse drugo. Kaj to pomeni, najbolje pove podatek, da je bilo leta 2009 zasedenih povprečno malo več kot 819.000 delovnih mest, zdaj jih je povprečno okoli 676.000. V letu 2009 je bilo začetih 332 stečajnih postopkov, iz Poslovnega registra Slovenije pa je bilo izbrisanih 269 poslovnih subjektov. V naslednjem letu je bilo 510 začetih stečajnih postopkov in 291 subjektov izbrisanih iz registra zaradi stečajev. V letu 2011 je bilo 675 začetih stečajnih postopkov (398 izbrisanih subjektov iz registra), leta 2012 je bil manjši padec začetih stečajnih postopkov, in sicer na 595 (453 izbrisanih subjektov iz registra). Velik porast se vidi v letu 2013, kar 941 začetih stečajnih postopkov (541 izbrisanih subjektov iz registra) (AJPES, 2013). Statistika za leto 2011 kaže, da ureditev poplačil 50% v štirih letih ne rešuje zdravih jeter. Menim, da je potrebno, kolikor se le da pri bolnih gospodarskih subjektih, reševati zdrava jedra. Včasih je bila to prisilna poravnava, a zdaj ni več tako. Potrebno bo strmeti k spremembi samih stečajnih postopkov, torej govorimo o nekih hitrejših stečajih za reševanje zdravih jeter. Kljub temu, da zakon postavlja kratke roke, stečajni postopki trajajo predolgo, saj poleg stečajnega postopka poteka še vrsta pravnih postopkov (na primer dolžnik terja premoženje stečajnega dolžnika, terja svoje upnike, zato vloga tožbe), od katerih je odvisno, kako dolgo traja stečaj nekega podjetja. Problem zakonodaje je, da ni pravilno definirano, kdaj pravočasno sprožiti postopek stečaja. Stečaji so velikokrat sproženi prepozno, morajo biti sproženi pravočasno. Spremembe ZFPPIPP naj bi doprinesle k povečanju učinkovitosti postopkov zaradi insolventnosti ter zagotovile boljše poplačilo upnikov v postopkih.

Velik porast stečajev in prisilnih poravnav vpliva na celotno gospodarstvo, saj to pomeni katastrofo za državo ter za vse udeležence, ki tu sodelujejo. Država se v takem primeru odpoveduje bistvenemu delu prihodkov v proračun, hkrati pa povečuje odhodke za nadomestila za brezposelnost.

V primeru stečaja lastniki izgubijo premoženje, upniki svoje terjatve, delavci izgubijo zaposlitev in davkoplačevalci, ki preko države izgubijo podjetje, ki plačuje DDV in dobiček, morajo, namesto, da bi prejeli sredstva, le-ta vlagati v podjetje (na primer odpravnine zaposlenih). Takšni situaciji se je treba izogibati. Stečajni imajo velik vpliv na slovensko gospodarstvo, in sicer: povečuje se število brezposelnih; indirektno se povzročajo novi stečaji oziroma se povzroča nelikvidnost in kapitalska neustreznost tistih podjetij, ki so sodelovala s stečajem dolžnika; pojavljajo se socialni problemi zaradi brezposelnosti (brezposelni bremenijo državo s svojimi pravicami, ki jih uveljavljajo preko zavodov za zaposlovanje - socialna pomoč); zmanjšuje se bruto domači proizvod (BDP) (zaradi stečaja podjetja se zmanjšuje družbeni proizvod v državi, kar vpliva na zmanjševanje BDP); stečajni povzročajo ekološko problematiko (zaradi pomanjkanja denarja podjetja ne morejo rešiti ekološke težave, na primer izvoza odpadkov), zaradi tega zmanjšajo poplačila upnikom); če ni denarja v stečaju, trpi državni proračun; uničenje neprodanega in ekološko občutljivega premoženja v stečaju vpliva na stroške (na primer, če se avto kot del premoženja podjetja ne proda, gre na uničenje, kar prinese dodatne stroške); nezaposleni delavci stečaja se lahko zaposlijo in dobijo državno subvencijo, ki gre zopet iz državnega proračuna (z njimi so sklenjene le pogodbe, zato bi država morala imeti določeno varovalko, da bi nadzirala upravljanje tega denarja).

Alternativa stečaju je prisilna poravnava in pomeni skoraj enako katastrofo. Podjetje, ki je v postopku prisilne poravnave, je obremenjeno z odplačilom obveznosti, ekonomsko gledano tako kot v stečaju zmanjšuje število zaposlenih, zmanjšuje davke, ki jih plačuje državi in davkoplačevalcem. Mora se dezinvestirati. Ekonomska situacija ni bistveno drugačna od situacije v stečaju, le breme omenjenih je razporejeno drugače. Vpliv prisilnih poravnav na gospodarstvo je sledeče: zaradi prisilne poravnave se zmanjšajo terjatve na 50%; opredeli se število delavcev oziroma prerazporeditev zaposlenih; prisilna poravnava se velikokrat zlorablja, ker skušajo vsi zakriti dejanja, ki so izpodbojna (z zakonom skušajo to rešiti, in sicer, da se izpodbojnost lahko uveljavlja eno leto od predloga); najbolj nevarna opcija za zakritje dejanj je končana prisilna poravnava in nato sledi stečaj, ki povečuje število brezposelnih. V kolikor bi se število prisilnih poravnav pri nas povečalo, s tem ko bi se število stečajev zmanjšalo, bi to pomenilo uspeh za naše gospodarstvo; pogostejše finančno prestrukturiranje je pomembno za ohranjanje zdravih jeder podjetij in zato je s tega vidika institut poenostavljene prisilne poravnave željen ter nujno potreben, zato je uzakonitev tega instituta pozitivna za naše gospodarstvo.

Veliko stečajev, prisilnih poravnav in slabo urejena zakonodaja, skupaj gledano pomeni približno minus 3% letne gospodarske rasti. Vlada mora zato veliko narediti, da bi to situacijo izboljšala oziroma, da pride do nule (RTVSLO, 2012).

4.5 IZBIRA MED STEČAJEM IN PRISILNO PORAVNAVO

V zadnjem času sta besedi stečaj in prisilna poravnava že kar stalnica medijskih poročil, saj smo priča hudim finančnim težavam nekdanjih velikih in bogatih poslovnih sistemov, ki so razglasili prisilno poravnavo ali stečaj. Ali podjetje ukiniti v postopku stečaja ali ga ohraniti

s postopkom prisilne poravnave, je pogosto vprašanje, ki se postavlja, ko podjetje postane insolventno. Vsaka odločitev nosi posledice in odgovornosti. Odločitev bi naj temeljila na določitvi vrednosti saniranega podjetja v primerjavi z vrednostjo odprodanega premoženja tega podjetja.

Odločitev med prisilno poravnavo in stečajem je velikokrat zapletena in odvisna od različnih dejavnikov. Ker so interesi upnikov lahko različni, pride do konflikta interesov, saj bodo tisti upniki, ki bi v primeru stečaja dobili več kot v primeru prisilne poravnave, nasprotovali prisilni poravnavi in zahtevali stečaj ali pa 100-odstotno poplačilo terjatev. Dolžnik lahko edini predlaga začetek prisilne poravnave, vendar mora pripraviti načrt finančne reorganizacije. Gre za skupek interesov, ki bi lahko pripomogli k rešitvi njegovega finančnega položaja. V praksi je najpogostejši predlagani ukrep znižanje in odlog plačila obstoječih obveznosti. Dolžnik ima tako možnost, da predlaga znižanje obveznosti na 20 odstotkov in poplačilo v enem letu, ali pa manjše znižanje in poplačilo v nekoliko daljšem času, tudi do pet let. Če upniki ocenijo, da bodo za podjetje iztržili več, če dejavnosti podjetja ohranijo pri življenju in jih finančno ter poslovno prestrukturirajo, potem je postopek prisilne poravnave pravilna odločitev. V kolikor pa upniki ocenijo, da podjetje v celoti, niti njegovi posamezni deli oziroma dejavnosti, ne morejo preživeti na trgu in je za upnike bolje, da dejavnosti podjetja ugasnejo ter se njegovo premoženje proda po najvišji možni ceni, potem je stečaj pravilna izbira. Upniki so torej tisti, ki največkrat izbirajo oziroma odločajo med eno in drugo možnostjo (Kacjan, 2010).

Ne glede na odločitev za stečaj ali prisilno poravnavo, je v vsakem primeru narejena škoda v podjetju in v gospodarstvu nasploh, saj vsi udeleženci doživljajo koristi in škodo enega in drugega postopka. Stroški posamezne oblike poravnave obveznosti dolžnika, ki je doživel poslovni neuspeh, so različni. Najdražja oblika je prav gotovo stečaj, saj sama uvedba tega postopka povzroča dodatne stroške, ki se jim je mogoče izogniti, če je možna druga oblika razreševanja dolžniško upniških razmerij v konkretnem primeru in ta omogoča doseganje istih ciljev. Zelo pomemben je torej interes udeležencev. Upniki najprej preverijo, ali bi bili bolje poplačani v postopku prisilne poravnave in bi se poslovanje podjetja nadaljevalo. Če pa ugotovijo, da je ta odločitev slaba, pa je stečaj zadnja možnost, da dobijo od dolžnika kakršnokoli plačilo za svoje terjatve.

Za potrebno presojo, ali bodo upnikom s potrditvijo prisilne poravnave, ki jo predlaga dolžnik, zagotovljeni boljši pogoji poplačila njihovih terjatev, kot če bi bil nad dolžnikom začet stečajni postopek, je treba oceniti (Kržan, 2009, str. 37):

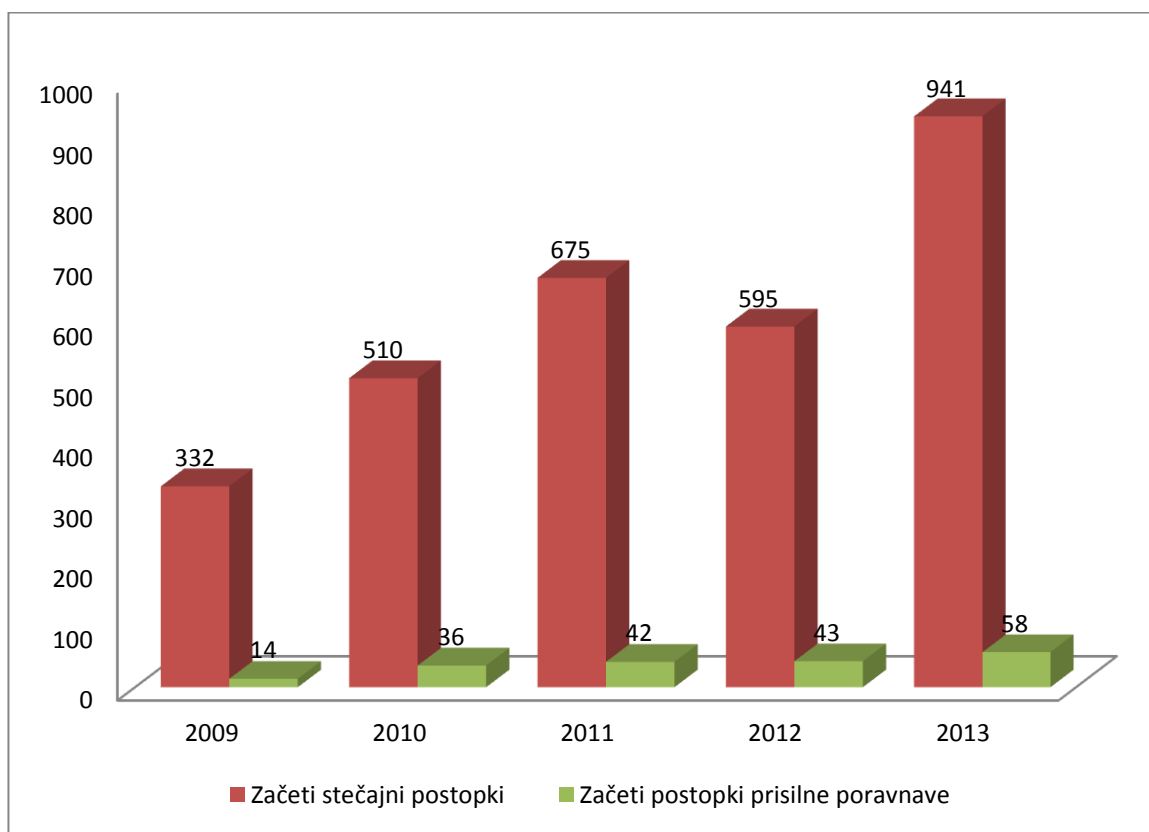
- vrednost vseh poplačil upnikom po predlaganem načrtu finančnega prestrukturiranja na dan, ki je enak zadnjemu dnevju zadnjega koledarskega trimesečja, ki se je končalo pred uvedbo postopka prisilne poravnave.
- tržne vrednosti sredstev in obveznosti ob predpostavki likvidacije. Pri oceni tržne vrednosti premoženja in obveznosti ob predpostavki stečaja je potrebno upoštevati stroške stečajnega postopka, stroške odpravnin zaposlenim ter čas, v katerem bodo stečajni dolžniki prejeli poplačila iz stečajne mase, kar je odvisno od časa izvedbe prodaje premoženja.

Pooblaščenec ocenjevalec vrednosti podjetja ugotovi diskontiran znesek plačil upnikom v postopku prisilne poravnave in diskontiran znesek plačil (po odbitku vseh stroškov) v primeru stečaja. Oba zneska plačil se primerjata s stanjem obveznosti do upnikov na dan, ki je enak zadnjemu dnevu zadnjega koledarskega trimesečja, ki se je končalo pred uvedbo postopka prisilne poravnave, da se ugotovi odstotni delež poplačila terjatev upnikov. Deleža se primerjata in višji delež poplačila terjatev upnikov pomeni bolj ugoden način poplačila (Kržan, 2009, str. 38).

Postopek prisilne poravnave se vedno izvede na predlog podjetja oziroma insolventa, za razliko od stečaja, kjer postopek sprožijo drugi. Stečaj kot prisilna poravnava se lahko konča s prenehanjem delovanja podjetja. V kolikor do prisilne poravnave ne pride, se po zakonu začne stečajni postopek. Stečaj je zelo zahteven postopek zdravljenja krize v podjetju, kjer samo nekaterim podjetjem dejansko uspe izhod iz nastale krize. Če podjetje nima veliko »zdravih« delov, da bi se lahko s tujo pomočjo rešilo iz krizne situacije, potem tudi vrhunski management nima možnosti s svojim znanjem spraviti podjetje na začrtano poslovno pot. Prisilna poravnava je optimistični postopek, ki zahteva veliko energije in volje vseh vpletenih, predvsem pa vodstva in upnikov, ki žrtvujejo del svojih prihodkov v upanju na delno povračilo svojih terjatev. Predstavljeni so načini finančnega prestrukturiranja, ki so uresničljivi le v primeru izglasovane prisilne poravnave in ki se jih lahko poslužuje katerokoli podjetje, ne glede na stanje, v katerem se nahaja. Posebej pomembni so načini finančnega prestrukturiranja, s pomočjo katerih podjetje odpravi kapitalsko neustreznost in insolventnost. Način odložitve oziroma zmanjšanja terjatev vpliva neposredno na zmanjšanje obveznosti ali podaljšanje zapadlosti le-teh. Drug način finančnega prestrukturiranja je konverzija terjatev v poslovne deleže, kjer se zmanjšajo obveznosti podjetja na račun povečanja kapitala. Ostali načini so poslovne metode, ki pomagajo podjetju dolgoročno preživeti in se nanašajo na poslovanje podjetja (Šuštar, 2009, str. 46-47).

V nadaljevanju je prikazan graf, ki prikazuje število začelih stečajnih postopkov in postopkov prisilnih poravnav od 2009 do 2013.

Graf 1: Število začelih stečajnih postopkov in postopkov prisilnih poravnav od 2009 do 2013

Vir: AJPES (2014)

Iz grafa je razvidno, da je razlika med stečajem in prisilno poravnavo velika. Predvsem je to vidno v bistveno večjem številu začelih stečajnih postopkov od prisilne poravnave. Število začelih stečajnih postopkov kot postopkov prisilnih poravnav se iz leta v leto povečuje. V letu 2009 je bilo začelih 332 stečajnih postopkov, iz Poslovnega registra Slovenije¹⁴ pa je bilo izbrisanih 269 poslovnih subjektov. V naslednjem letu je bilo 510 začelih stečajnih postopkov in 291 subjektov izbrisanih iz registra zaradi stečajev. V letu 2011 je bilo 675 začelih stečajnih postopkov (398 izbrisanih subjektov iz registra), leta 2012 je bil manjši padec začelih stečajnih postopkov, in sicer na 595 (453 izbrisanih subjektov iz registra). Velik porast se vidi v letu 2013, kar 941 začelih stečajnih postopkov (541 izbrisanih subjektov iz registra) (AJPES, 2013). V tem letu je naraslo tudi število postopkov prisilnih poravnav (leta 2013 kar 58 in od tega je bilo 10 postopkov poenostavljenih prisilnih poravnav¹⁵). Graf nam prikazuje, da je največ podjetij, ki zaključujejo svoje delovanje s stečajem, ki je najbolj uveljavljena oblika prenehanja poslovanja podjetja. Slabo stoječa podjetja so svoje stanje najprej skušala izboljšati s

¹⁴ Poslovni register Slovenije (PRS) je osrednja javna baza podatkov o vseh poslovnih subjektih s sedežem na območju Republike Slovenije, ki opravljajo pridobitno ali nepridobitno dejavnost ter o njihovih podružnicah in drugih delih poslovnih subjektov.

¹⁵ ZFPPIPP je uvedel možnost, da tudi manjša podjetja in podjetniki izvedejo prisilno poravnavo in tako poskušajo rešiti svoje podjetje. Postopek je precej enostavnejši in cenejši od navadne prisilne poravnave, namenjen pa je mikro podjetjem in malim podjetnikom (s.p.-jem).

prisilno poravnavo, s tem so zlorabljali funkcijo postopka prisilne poravnave. Spremembe ZFPPIPP naj bi doprinesle k povečanju učinkovitosti postopkov zaradi insolventnosti ter zagotovile boljše poplačilo upnikov v postopkih.

Največ je podjetij, ki zaključujejo svoje delovanje s stečajem, ki je najbolj uveljavljena oblika prenehanja poslovanja podjetja. Slabo stoječa podjetja so svoje stanje najprej skušala izboljšati s prisilno poravnavo, s tem so zlorabljali funkcijo postopka prisilne poravnave. Odločitev o izpeljavi postopka prisilne poravnave se zdi racionalna in enostavna, vendar pa ni tako. Prisilne poravnave včasih delujejo le kot daljše agonije, s katerimi se samo pridobiva čas in se ne ukrepa tako, da bi se iz njih rešili. Za mnogo podjetij je prisilna poravnava le izhod v sili, namesto stečaja. Razlika je tudi v trajanju postopkov v stečajnih zadevah in prisilni poravnavi, saj se večina prisilnih poravnav rešuje bistveno hitreje kot pa stečajni postopki. Prisilna poravnava je krajša od stečajnega postopka in sledi zakonskim rokom. Do glasovanja o prisilni poravnavi poteče do okoli šest mesecev, vendar se lahko podaljša zaradi ugovorov in popravkov načrtov finančnega prestrukturiranja, ki so v bolj zapletenih postopkih pogosti, o njih pa na koncu odloča sodišče. Iz različnih primerov vidimo, da je pri stečajih situacija drugačna kot pri prisilnih poravnava. Spremembe Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP) naj bi doprinesle k povečanju učinkovitosti postopkov zaradi insolventnosti ter zagotovile boljše poplačilo upnikov v postopkih.

Pred predlogom za uvedbo stečaja je vseeno vredno poskusiti s prisilno poravnavo, saj se podjetje s prisilno poravnavo znebi bremen, ki so se v obliki plačilne nesposobnosti in prezadolženosti nabrali v obdobju krize. Prisilna poravnava je strategija reaktivnega kriznega managementa, s katerim skuša management ublažiti katastrofalne posledice krize in postaviti temelje za ponovni razvoj in oživljanje podjetja. Podjetje se predlaga v stečajni postopek, kadar krizni management ugotovi, da je bilo pri preprečevanju krize neuspešno in ni zaznalo simptomov krize. Običajno managementu primanjkuje določenih znanj ali pa zaradi prepoznega zaznavanja simptomov ni več sposobno izvesti potrebnih aktivnosti za preprečitev krize pri takšnem zaporedju dogodkov. V tem primeru je najbolj primerno aktivirati zunanjega svetovalca. Podjetju je dodeljen stečajni upravitelj. Z uspešno zaključenim stečajnim postopkom se podjetje izbriše iz registra gospodarskih družb, podjetje torej preneha obstajati.

5 INSOLVENČNI POSTOPKI V IZBRANIH DRŽAVAH

V Sloveniji poznamo stečajni postopek in prisilno poravnavo, kot dva najpomembnejša insolvenčna postopka. Vse več držav v primerjalnem pravu pa pozna še en insolvenčni postopek, ki se lahko – glede na konkretne okoliščine primera – konča s prodajo in unovčenjem dolžnikovega premoženja ter njegovim prenehanjem, ali pa z delno ali popolno ohranitvijo podjetja. Take države so na primer Nemčija, Avstrija, Madžarska, Češka. Nekatere države pa poznajo tudi več kot tri insolvenčne postopke. Tipičen primer je angleško pravo, ki pozna vrsto različnih insolvenčnih postopkov. Združene države Amerike, kot velika država, so vzor nekaterim manjšim državam, kot je na primer Nemčija. Ravno zaradi teh raznolikosti (velikosti držav, število insolvenčnih postopkov in podobnega), ki jih imajo države, sem se odločila za primerjavo le-teh. Nacionalne zakonodaje v izbranih državah se glede na odziv danih kriz razlikujejo po insolvenčnih postopkih. Namen preučevanja številnih sistemov v primeru insolventnosti znotraj izbranih držav je, da se dokažejo nekatere nepravilnosti v insolvenčnih postopkih. S proučevanjem zakonitosti v ujemanju insolvenčnih postopkov izbranih držav se lahko ugotovijo okvirne skupine, ki temeljijo na predstavljenih lastnostih, kot je prikazano v nadaljevanju magistrskega dela.

5.1 NEMČIJA

Nemčija ima insolvenčne postopke urejene v zakonu o insolvenčnih postopkih (Insolvenzordnung – InsO). Nova nemška ureditev je začela veljati s 1. januarjem 1999 (MP, 2013). Cilj InsO je čim boljše ali enako zadovoljstvo upnikov.

Pogoj za začetek postopka insolventnosti je obstoj insolventnega razloga, ki je lahko (Smid, 2004, str. 135):

- plačilna nesposobnost,
- grozeča plačilna nesposobnost (če uvedbo tega postopka predlaga dolžnik) (ko dolžnik svojih plačilnih obveznosti predvidoma ne bo zmožel izpolnjevati ob njihovi dospelosti),
- pri pravni osebi tudi prezadolženost.

Nemški Insolvenzordnung (InsO) pozna dve vrsti postopkov zaradi insolventnosti, in sicer (Smid, 2004, str. 146):

- Klasični stečajni postopek, v katerem dolžnik preneha poslovati, upravitelj izvede unovčenje (prodajo oziroma izterjavo) vsega njegovega premoženja in poplačilo upnikov (razdelitev).
- Postopek finančnega prestrukturiranja (Insolvenzplanverfahren).

Temeljne značilnosti nemškega postopka finančnega prestrukturiranja so (MP, 2013):

- dolžnik lahko predlaga izvedbo tega postopka, če predlogu za začetek postopka priloži načrt finančnega prestrukturiranja
- v načrtu finančnega prestrukturiranja mora dolžnik opisati ukrepe, ki jih bo izvedel in predlog zmanjšanja oz. odložitve dospelosti terjatev za posamezne skupine. Dolžnik mora načrtu priložiti poročilo o svojem finančnem položaju in poslovanju.

Nemško insolventno pravo izrecno dovoljuje, da lahko dolžnik v sanacijskem načrtu razvrsti upnike v različne razrede. Pri tem pa mora dolžnik, upnike istega razreda obravnavati enako. Pogoji, da sodišče potrdi dolžnikov sanacijski načrt, je, da zanj glasuje večina vseh upnikov posameznega razreda in da ga hkrati potrdijo upniki, katerih terjatve dosegajo več kot polovico skupnega zneska terjatev upnikov tega razreda. Sodišče preveri izvedljivost načrta pred njegovo predložitvijo na glasovanje. V primeru sprejetja načrta s strani vsakega razreda upnikov, ta ne potrebuje nadaljnje preučitve. V kolikor posamezen razred zavrne sanacijski načrt, ga lahko sodišče vseeno potrdi pod določenimi pogoji, od katerih je bistvenega pomena ta, da položaj upnikov tega razreda pod pogoji iz sanacijskega načrta ne bo očitno slabši, kot bi bil v primeru stečaja (Dejure, 2014).

V nemškem sistemu je vpeljana tudi grozeča plačilna nesposobnost, ki daje dolžniku možnost, da poda predlog, če ocenjuje, da bo v prihodnosti postal plačilno nesposoben. Pomembno je tudi, da je zagotovljeno financiranje postopkov zaradi insolventnosti. Zahteva za uvedbo postopka zaradi insolventnosti se zavrne v primeru, če dolžnikovo premoženje ne zadostuje za kritje stroškov postopka. Če so izpolnjeni vsi pogoji, sodišče sprejme sklep o začetku postopka, ki se javno objavi (Europäische Kommission, 2005).

Podjetniki se morda lahko izognejo stečaju, če bodo pozorno spremljali finančno stanje svojega poslovanja. Nemško insolventno pravo, kot je zapisano v Zakonu o insolventnosti (Insolvency Code), podpira in spodbuja prestrukturiranje. Cilj nemških postopkov zaradi insolventnosti je:

- zadovoljiti upnike z likvidacijo dolžnikovega premoženja in distribucijo premoženjske koristi ali
- doseči dogovor med upniki in dolžniki (kjer ima glavno vlogo načrt finančnega prestrukturiranja) z namenom ohranitve podjetja in njegovega nadaljnjega delovanja (Europa.eu, 2014).

Nemški Zakon o insolventnosti (Insolvency Code) razlikuje med (Europa.eu, 2014):

- Običajni oziroma redni insolventni postopek je dopustno izvesti nad vsemi kategorijami dolžnikov. Bistvena značilnost tega postopka je unovčevanje premoženja dolžnika (le tolikšen del premoženja, ki je potreben za izpolnitev obveznosti) in uporaba doseženega izkupička za hkratno in sorazmerno poplačilo terjatev upnikov. Pri izbiri kupca premoženja imajo prednost tisti kupci, ki so sposobni nadaljevati dejavnost dolžnika.
- Postopek po insolventnem načrtu se opravi le nad tistimi dolžniki, ki opravljajo gospodarsko dejavnost. Gre za postopek, ki ne pomeni propada podjetja, ampak ga namesto tega skuša prestrukturirati in ohraniti.

- Posebni insolventni postopki, med katere spada insolventni postopek nad posebno kategorijo dolžnikov, in sicer nad fizično osebo, ki ima položaj potrošnika, in postopek nad posebnim premoženjem, kamor spadata stečaj zapuščine in stečaj nad skupnim premoženjem.

V Nemčiji se je število stečajev podjetij leta 2013 znižalo na najnižjo raven po letu 1996. Podjetjem je koristila tako močna konjunktura doma kot tudi gospodarsko okrevanje drugih članic območja z evrom. V letu 2013 je v Nemčiji končalo 25.995 podjetij v stečaju. To je 8,1 odstotka manj kot v letu prej. Kljub padcu celotnega števila pa je še vedno šlo v stečaj več znanih in uveljavljenih podjetij. V nemški zvezi stečajnih upraviteljev sicer opozarjajo, da se v splošnem tveganje za stečaj podjetij v Nemčiji zmanjšuje, vendar pa to ne velja za vse sektorje. Kritična na primer ostaja trgovina na drobno in živilska industrija. Številna podjetja se bodo morala za svoje preživetje še vedno boriti (STA, 2014).

Tabela 6: Število insolventnih podjetij v Nemčiji od 2009 do 2013

Leto	2009	2010	2011	2012	2013
Insolventna podjetja skupaj	32,930	32,060	30,200	28,720	26,120

Vir: Creditreform (2013a, 2014)

Tabela 6 prikazuje statistične podatke, ki kažejo število insolventnih podjetij v Nemčiji od leta 2009 do 2013. Število insolventnih podjetij v Nemčiji od leta 2009 upada, kar je pozitivno za njihovo gospodarstvo.

Raziskave, ki jih Creditreform Economic Research Unit naredi letno na ravni insolventnosti v Evropi, so pokazale, da je Nemčija igrala »gospodarsko kolo« za evropski preobrat v letu 2010. To dejstvo se izraža predvsem v nemški insolvenčni statistiki, saj je število insolventnih podjetij v letu 2010 v celoti padlo za 2,6 % oziroma na 32,060. Nemško poslovno in gospodarsko področje, zlasti mala in srednja podjetja, potrebujejo določen čas, da si opomorejo od krize (Creditreform, 2011). Leta 2011 se je nemško gospodarstvo še enkrat močno razvilo, saj je Nemčija z rastjo v višini treh odstotkov, delovala enkrat več kot pa »gospodarsko kolo« Evrope. V to rast so prispevali izdatki zasebnih potrošnikov in velik obseg investicij. Ta gospodarska situacija je dobro vplivala na število insolvenčnih postopkov. Število insolvenčnih postopkov pravnih oseb je v letu 2011 znašalo 30,200 (padeč v višini 5,8 odstotkov v primerjavi z letom 2010: 32,060) in je tretja najnižja stopnja od leta 2001. Iz zgornje tabele je razvidno, da je Nemčija zabeležila iz leta v leto nižje število insolventnih podjetij. Pomembnejši padec je bil v letu 2013 (kar 9,1 odstotka manj kot leto poprej).

5.2 ZDRUŽENO KRALJESTVO

Za Združeno kraljestvo je značilno, da ne obstaja samo en sam zakon o insolvenčnih postopkih. Pravila in postopki se med nacionalnimi regijami nekoliko razlikujejo. Izraz »stečaj«, ki se uporablja v Angliji in Walesu, je na Škotskem znan kot »sekvestracija« oziroma sodna zaplemba (stečaj fizične osebe). Posamezniki lahko z upraviteljem postopka v primeru insolventnosti sklenejo tudi zasebni dogovor. Organizacija, odgovorna za upravljanje teh procesov je računovodja v stečaju. Zakoni, ki se nanašajo na insolvenčne postopke v Združenem kraljestvu so (Europa.eu, 2014):

- Companies Act 2006,
- Insolvency Act 2000,
- Bankruptcy and Diligence etc. (Scotland) Act 2007,
- Insolvency (Northern Ireland) Order 2005 (Minor and Consequential Amendments) Order (Northern Ireland) 2006.

Za insolventna podjetja v Združenem kraljestvu se uporablja insolvenčno pravo, namenjeno podjetjem, ki ne morejo odplačati svojih dolgov oziroma so plačilno nesposobna. Stečajno pravo Združenega kraljestva pa se nanaša na pravila za fizične osebe in izraz insolventnost se splošno uporablja za družbe, ustanovljene v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah iz leta 2006 (Companies Act 2006) (Europa.eu, 2014). Po celem Združenem kraljestvu se stečaj nanaša le na plačilno nesposobne posameznike in družbe. Ostali insolvenčni postopki, kot na primer likvidacija, pa se uporabljajo za insolventna podjetja (Europa.eu, 2014).

V Združenem kraljestvu obstajajo postopki pred plačilno nesposobnostjo. Gre za postopke, katerih cilj je reševanje podjetja ali vsaj njenega poslovanja, da bi se izognili stečaju. Tak postopek je tako imenovana poravnava (ang. Company voluntary arrangement). Za postopek poravnave je značilno naslednje (Slaughter and May, 2013, str. 4-5):

- Gospodarske družbe in posamezniki lahko s svojimi upniki sklenejo formalne dogovore, da sprejmejo znesek, ki je nižji od celotnega dolgovanega zneska, takšni dogovori pa so zavezujoči za vse upnike, ki so o takšnih dogovorih seznanjeni.
- Gospodarske družbe in posamezniki lahko s svojimi upniki sklenejo neformalne dogovore, da sprejmejo znesek, ki je nižji od celotnega dolgovanega zneska, takšni dogovori pa niso zavezujoči.

Za rešitev podjetja je namenjen tudi sanacijski postopek, imenovan upravljanje (ang. Administration), ki se uporablja predvsem za zagotovitev preživetja podjetja. Je postopek za rešitev podjetja ali dosego boljšega rezultata za upnike, kot bi ga lahko dosegli pri likvidaciji. Prisilni upravitelj mora v celoti delovati v interesu upnikov. Ta sanacijski postopek je bolj temeljito zasnovana alternativa, ki dopušča ukrepe različnih vrst za to, da se po možnosti ohrani dolžnikovo podjetje ali vsaj njegov pomemben del (Slaughter and May, 2013, str. 1).

V Združenem kraljestvu obstaja več postopkov v primeru insolventnosti. Insolventnost pomeni: da dolžnik nima dovolj sredstev za plačilo vseh terjatev ali da ne more plačati zapadla plačila. Eden izmed postopkov je prisilna uprava in je eden najbolj pogostih postopkov v Združenem kraljestvu. Ta postopek ni klasičen insolvenčni postopek, saj je v prvi vrsti namenjen poplačilu konkretnega upnika. Zato se kaže kot sporno, ali je ta postopek mogoče uvrstiti med insolvenčne postopke. Izvajalec v primeru plačilne nesposobnosti je izvajalec, ki ga imenuje imetnik jamstva v okviru pravice do obremenitve osnovnih sredstev družbe. Obremenitev osnovnih sredstev je obremenitev, ki imetniku ne daje neposredne pravice nad sredstvi, ki jih obremenitev zajema. Podjetje lahko prosto upravlja z obremenjenimi sredstvi, dokler obremenitev ni določena. Vloga prisilnega upravitelja je prodati osnovna sredstva v imenu imetnika in je odgovoren samo imetniku obremenitve osnovnih sredstev, ki ga je imenoval. Upniki imajo pravico, da sredstva družbe vodi stečajni upravitelj kot upravni sprejemnik ali na Škotskem "sprejemnik", ki so ga izbrali po lastni izbiri. Naloga upravnega sprejemnika je unovčenje premoženja v imenu zavarovane osebe. Ta proces je znan kot prisilna uprava ali na Škotskem, kot prisilna poravnava, ki obstaja že več let in pogosto privede do uspešnega reševanja poslov družbe preko prodaje, ne pa tudi podjetja samega. V postopkih upravljanja, likvidacijah in stečajih je treba upoštevati interese vseh upnikov. V postopku prisilne uprave je dolžnost nosilca funkcije predvsem delovati v interesu imetnika obremenitve osnovnih sredstev (Slaughter and May, 2013, str. 1-6).

Podjetje, ki je plačilno nesposobno, je lahko dano v likvidacijo. Likvidacija vključuje prodajo in razdelitev osnovnih sredstev in običajno tudi prenehanje oziroma zaprtje podjetja. Direktorji in delničarji lahko likvidacijski postopek sprožijo brez sodelovanja sodišča, z resolucijo delničarjev in imenovanjem licenčnega stečajnega upravitelja. Vendar likvidacija ne bo pravno učinkovita brez sklica sestanka upnikov, ki imajo možnost za imenovanje upravitelja po lastni izbiri. V Združenem kraljestvu razlikujemo tri vrste likvidacije, in sicer (Europäische Kommission, 2007):

- prisilna likvidacija – sodišče izda sklep o likvidaciji, običajno na zahtevo upnika. Upnik poda zahtevek na sodišču za "winding up", če je garantirano, da bo sodišče postavilo podjetje v to, kar se imenuje prisilna likvidacija ali "winding up". Likvidacijski upravitelj spozna premoženje podjetja in razporeja sredstva upnikom na podlagi njihovih prioritete, vendar šele po odbitku stroškov.
- prostovoljna likvidacija v korist upnikov (ang. creditors voluntary liquidation) – ko je podjetje plačilno nesposobno in se odloči za likvidacijo. Podjetje se bo odločilo za prostovoljno likvidacijo v korist upnikom z izrednim sklepom o tem, da ne more nadaljevati svojega poslovanja zaradi svojih obveznosti in da je podjetje priporočljivo likvidirati. V roku 14 dni od sklepa mora podjetje objaviti podrobnosti v Uradnem listu Londona.
- prostovoljno prenehanje na pobudo delničarjev (ang. members voluntary liquidation) – ko je podjetje plačilno sposobno in se odloči za likvidacijo.

Postopek v primeru plačilne nesposobnosti posameznika je stečaj. Vsakdo lahko gre v stečaj, vključno s posameznimi člani partnerstva. Obstajajo različni insolvenčni postopki za ravnanje s podjetji in partneri. V Združenem kraljestvu je izraz stečaj rezerviran za posameznike, ne za družbe ali druge pravne osebe. Stečaj vključuje prodajo in razdelitev osnovnih sredstev posameznika in običajno zaprtje morebitnega podjetja. Stečaj posameznika razglasi sodišče po tem, ko je upnik ali posameznik sam vložil vlogo. Upnik ali upniki lahko vložijo tudi vlogo za stečajni postopek zoper posameznega dolžnika. Stečajna masa vključuje vse premoženje družbe ali dolžnika, ki se lahko uporabi za plačilo obveznosti. Stečajna masa se samodejno prenese na stečajnega upravitelja (Europäische Kommission, 2007).

Osebni stečaj in stečaj pravnih oseb urejata dva zakona, in sicer: The insolvency Act in Insolvency Rules (oba v veljavi o leta 1986). Odpusta obveznosti v Združenem kraljestvu ne poznajo, saj se obveznosti dolžnika, od uvedbe sprememb v stečajni zakonodaji 2004, avtomatično odpišejo po poteku 12. mesecev od začetka stečajnega postopka. Zanimivo je, da ni potrebne nobene nadaljnje odločitve sodnika, ko je preteklo 12 mesecev. Odpis dolga je lahko izdan celo prej, če uradnik sodišča poda sodišču zaključek svojih preiskav (Gerhardt, 2009, str. 6-7).

Tabela 7: Število insolventnih podjetij v Združenem kraljestvu od 2009 do 2013

Leto	2009	2010	2011	2012	2013
Insolventna podjetja skupaj	19,908	17,468	18,571	17,765	16,013

Vir: Creditreform (2012, 2014)

Število insolventnih podjetij v Združenem kraljestvu je padlo v primerjavi z letom 2009, in sicer iz 19,908 na 17,468 (leta 2010), kar pomeni zmanjšanje za 12,2 %. Skupno število insolventnih pravnih oseb v letu 2009 je drugo najvišje v zadnjih desetih letih. Število insolvenčnih postopkov pravnih oseb se je leta 2011 povečalo za 6,3 %, in sicer na 18,571, glede na leto poprej (2010: 17,468). Obseg zadolževanja v Združenem kraljestvu je kljub padcu insolvenčnih postopkov v letu 2011 še vedno visok in to situacijo bo verjetno poslabšalo še počasno gospodarstvo. Od leta 2011 do leta 2013 je Združeno kraljestvo iz leta v leto beležilo upad števila insolventnih podjetij, kar kaže na umiritev krize v tej državi. Pomembnejši padec insolventnih podjetij je Združeno kraljestvo imelo v letu 2013 (kar 9,9 odstotka manj kot leto poprej) (Creditreform, 2012).

5.3 ZDA

Insolvenčni postopki so v Združenih državah Amerike urejeni v njihovem stečajnem zakonu, imenovanem Bankruptcy Code (Stečajni zakon). Ta zakon je usmerjen predvsem

na dolžnike, saj so ti zaščiteni na več načinov v insolvenčnih postopkih, na primer z visokimi pravili o oprostitvi, ki jim omogočajo, da obdržijo velik delež ali vso njihovo lastnino. Glavni namen Bankruptcy Code je, da se poštenemu dolžniku omogoči »nov začetek« in šele nato omogočiti sorazmerno poplačilo njegovih upnikov (Gerhardt, 2009, str. 2-4).

Združene države Amerike poznajo dva tipa insolvenčnih postopkov, ki jih ureja ameriška zakonodaja v več poglavjih, in sicer v poglavjih 7, 11 in 13. Ta dva insolvenčna postopka sta (Marshall, 2004, str. 28-35):

- postopek stečaja (ang. winding-up proceedings). Ta izraz je povezan s 7. poglavjem Stečajnega zakona (Chapter VII - Liquidation). Z izrazom winding-up so opredeljeni postopki, pri katerih gre za prodajo celotnega podjetja, poplačilo upnikov in prenehanje poslovanja.
- postopek reorganizacije (ang. reorganisation proceedings). Ta postopek je povezan z 11. poglavjem ameriškega Stečajnega zakona (Chapter XI - Reorganization). Poglavje 11 je namenjeno gospodarskim družbam, podjetnikom in posameznikom ter gospodarskim družbam, ki so organizirane kot pravne osebe.

Postopek reorganizacije (11. poglavje Bankruptcy Code) pomeni možnost za dolžnika, da reorganizira svoje finančno stanje in se lahko uporablja tudi za likvidacijo podjetja preko unovčitve terjatev in premoženja. Cilj enajstega poglavja ameriškega stečajnega zakona je ohraniti dolžnika in vrednost njegovega delujočega podjetja ter povečati vrednost premoženja dolžnika. Dolžnik lahko v ta namen reorganizira strukturo kapitala s pridobitvijo novih finančnih sredstev, proda neproduktivna sredstva, se osvobodi obremenjujočih partnerskih pogodb ter izvede spremembe v upravljanju. Pravila pogajanj glede načrta finančne reorganizacije so opredeljena v 11. poglavju. Potrebno je preveriti, kakšni so interesi za sprejem načrta finančne reorganizacije in ali bi njegov sprejem ogrožal dolžnika. Za sprejem oziroma potrditev načrta finančne reorganizacije je potrebna določena večina upnikov. Poleg tega pa je načrt lahko sprejet ne glede na vse, če je ta pošten in pravičen. S tem insolvenčnim postopkom se torej upnikom zagotovi več dividend, kot bi jih dobili v primeru, če bi bil dolžnik likvidiran v skladu s 7. poglavjem. Insolventnost dolžnika ni pogoj za začetek postopka reorganizacije, poleg tega pa v primeru tega postopka poslovni ugled v večji meri ne trpi in to zaradi drugačne kulture kot je evropska, zato je postopek reorganizacije v praksi pogost. Dolžniki imajo lahko v nekaterih primerih od uspešne izvedbe tega postopka občutno korist (Marshall, 2004, str. 28-35).

Po poglavju 7 lahko posameznik izvede postopek stečaja (winding-up) ne glede na znesek dolga. Dolžnik mora na začetku stečajnega postopka izročiti upravitelju vse premoženje, ki ni izvzeto. Kako veliko bo izvzeto premoženje iz stečajne mase je odvisno od zakonodaje posameznih zveznih držav oziroma zvezne ureditve. Določene zvezne države niti ne določajo vsote izvzetega imetja, kar pomeni, da se stečajna masa v stečajnem postopku sploh ne oblikuje. Po unovčitvi in razdelitvi premoženja upnikom se ostale obveznosti dolžnika v večini primerov odpišejo (Keresteš, 2010, str. 458). Po poglavju

sedem je postopek zelo hiter, saj traja manj kot štiri mesece in v več kot devetindevetdeset odstotkih primerov dolžniki dobijo tudi odpust obveznosti. Po poglavju 13 pa vodenje stečajnega postopka traja do pet let in dolžnik ima po tem poglavju možnost rešiti večji del svojega premoženja, vendar pa ne more doseči takoj odpusta obveznosti. Bistvena naloga stečajnega dolžnika je, da z upniki sklene poravnalni načrt in da skladno z njim odplača svoje dolgove, v naslednjih treh do petih letih. Stečaj po poglavju 7 se lahko vloži enkrat na vsakih šest let, zato mora dolžnik izbrati pravi trenutek, ko bo odpust določenih obveznosti najbolj ugoden. Po katerem poglavju začeti postopek stečaja je odvisno od mesečnih prihodkov dolžnika, saj dolžnik z visokimi dohodki v večini predlaga stečaj po poglavju 13 (Gerhardt, 2009, str. 2-4).

Tabela 8: Število insolventnih podjetij v Združenih državah Amerike od 2009 do 2013

Leto	2009	2010	2011	2012	2013
Insolventna podjetja skupaj	60,837	56,282	47,806	40,075	33,212

Vir: Creditreform (2012, 2014)

Število insolventnih podjetij v ZDA od leta 2009 naprej upada. Eden izmed razlogov je, da so ZDA zelo povečale svoj dolg za sanacijske ukrepe v času finančne krize. Ena izmed večjih posledic krize je velika brezposelnost, kar je povzročilo tudi velik porast na področju osebnih stečajev. V letu 2009 se je število osebnih stečajev povečalo na več kot 1,4 milijona, v letu 2010 pa se je to število povečalo za dodatnih 11,3 odstotkov, ker je bilo skoraj 1,6 milijona Američanov prisiljenih razglasiti osebni stečaj. Vzrok za tako visoko število insolvenčnih postopkov v ZDA so problemi financiranja, s katerimi se soočajo podjetja (Creditreform, 2011).

5.4 AVSTRIJA

Za področje insolvenčnih postopkov v Avstriji ne obstaja enotna ureditev. V njihovem Stečajnem zakonu (Konkursordnung) in v Zakonu o poravnavi (Ausgleichsordnung) so urejeni insolvenčni postopki, ki se delijo na stečajni postopek in postopek poravnave. Avstrijsko pravo se osredotoča na varovanje interesov upnikov (Winkler, 2014).

V avstrijskem pravu je bistvo stečaja unovčenje vsega dolžnikovega premoženja in posledično hkratno in sorazmerno poplačilo upnikov. Na podlagi tega avstrijsko pravo razume stečaj kot obliko generalne izvršbe nad premoženjem dolžnika. Stečaj v Avstriji je klasičen stečaj in se zato v svojem postopku ne razlikuje od nemškega rednega insolvenčnega postopka. Kljub temu, da se avstrijsko pravo osredotoča na varovanje

interesov upnikov, pa klasični stečaj vsebuje zaščito dolžnika, saj določa pravila za nadaljevanje podjetniških aktivnosti (Winkler, 2014).

Poleg tega pa se v avstrijskem pravu uporablja prisilna poravnava (v stečaju) (nem. Zwangsausgleich) in poravnava (izven stečaja) (nem. Ausgleich). Za prisilno poravnavo v stečaju je značilno, da se prvotno začne kot stečajni postopek, med potekanjem pa se preoblikuje v postopek reorganizacije. Dolžnik mora biti sposoben izpolniti svoje obveznosti v vsaj najmanjšem znesku, ki je zakonsko predpisan. Dolžnik mora upnikom ponuditi plačilo vsaj 20 % terjatev v obdobju, ki ne sme biti daljše od dveh let (Haberfellner, 2007).

V avstrijski ureditvi so poravnalni postopki urejeni tudi izven stečaja oziroma izven njihovega Stečajnega zakona. Zakon o poravnavi ureja postopek poravnave, ki implicira sodno poravnavo. Ta po vsebini predstavlja reorganizacijo dolžnika od uvedbe samega postopka, ki jo nadzoruje sodišče. Bistvo tega postopka oziroma cilj je rešiti dejavnost dolžnika tako, da se mu omogoči nadaljevanje poslovanja in odpusti del obveznosti. Bistvena razlika od prejšnjega postopka je, da se ta postopek na začetku in na koncu opravi neodvisno od stečaja. Ta postopek je primerljiv z našim postopkom prisilne poravnave, ki se začne pred stečajem oziroma izven njega. Pogoji za poplačilo v poravnalnem postopku so strožji za dolžnika, ki mora biti sposoben ponuditi plačilo vsaj 40 % terjatev v obdobju, ki ne sme biti daljše od dveh let. Poravnava, ki je potrjena in izglasovana, ima enake posledice kot izglasovana in potrjena prisilna poravnava (Haberfellner, 2007).

Tabela 9: Število insolventnih podjetij v Avstriji od 2009 do 2013

Leto	2009	2010	2011	2012	2013
Insolventna podjetja skupaj	7,076	6,657	6,194	6,266	5,747

Vir: Creditreform (2013, 2014)

Avstrija je ena izmed tistih držav, ki beleži nižje število insolventnih podjetij iz leta v leto, kar kaže na umiritev krize v tej državi. Število insolventnih podjetij v Avstriji je od leta 2009 do 2013 močno upadlo, in sicer iz 7,076 insolventnih podjetij na 5,747 insolventnih podjetij v letu 2013. V letu 2010 je bilo za 5,9 % manj insolventnih podjetij kot leto poprej in 7,0 % upad insolventnih podjetij leto kasneje (2011). V letu 2012 je število insolventnih podjetij rahlo naraslo (za +1,2 %) glede na leto poprej, vendar se je to število znatno zmanjšalo v letu 2013 (za -8,3 %).

5.5 MADŽARSKA

Na Madžarskem so pomembne določbe o insolvenčnih postopkih, ki se uporabljajo v primeru, ko je podjetje plačilno nesposobno ali je v finančnih težavah. Le-to je urejeno z Zakonom XLIL iz leta 1991 (»Zakon o stečaju«), ki je bil nato večkrat noveliran (Đorđević, 2009, str. 51.). Leta 2009 so bile sprejete določene spremembe oziroma določbe v Zakonu o stečaju, ki je začel veljati s 1. septembrom 2009. Cilj zadnje novele je boljša zaščita upnikov. Z madžarskim pravom sta urejena dva postopka, in sicer stečajni postopek (reorganizacija) in likvidacijski postopek.

V skladu z madžarskim pravom je postopek likvidacije postopek, ki ga kreditor podjetja ali dolžnik podjetja začne sam v situaciji, ko je podjetje plačilno nesposobno ali tako meni njegov upnik in ne more več opravljati svojih finančnih obveznosti. Postopek likvidacije se konča z razpadom dolžnikovega podjetja in s prodajo njegovega premoženja, ki se razdeli med upnike v skladu z Zakonom o stečaju. Likvidacijski postopki so običajno dolgotrajni (likvidacija družbe lahko traja do dve leti), formalni in dragi, z negotovim izidom za upnike, saj pogosto večina od njih ne prejme nič. Negotovosti izhajajo tudi iz različnih praks upraviteljev. V skladu z Zakonom o stečaju, je postopek likvidacije treba začeti, če pristojno sodišče ugotovi, da je družba, zoper katero je bila vložena prošnja za likvidacijo, plačilno nesposobna. Po madžarski zakonodaji o insolventnosti se uporablja preizkus denarnih tokov za ugotavljanje, ali je družba insolventna (Clifford Chance LLP, 2010). Kot je navedeno zgoraj so začele nove določbe Zakona o stečaju veljati manj kot pred letom dni, zato je še vedno negotovo, ali bodo rešili težave v likvidacijskem postopku ter zagotovili, da bo nov sistem deloval bolj učinkovito in bolj prijazno upnikom.

V stečajnem postopku (reorganizacija) dolžnik zahteva začasni odlog svojih finančnih obveznosti, da bi se lahko dogovoril s svojimi upniki. Cilj stečajnega postopka je reorganizacija dolžnikovega podjetja, kar bi mu omogočilo, da nadaljuje svoje poslovanje. Ta postopek je na Madžarskem malokrat prijavljen, predvsem zaradi precej kratkega obdobja moratorija, ki ne zadošča za reorganizacijo podjetja. V stečajnem postopku lahko upniki sklenejo kompromis s svojimi pravicami (na primer: podaljša se rok za odplačilo, odpiše se del terjatev). Stečajni postopek je zasnovan tako, da poskrbi za reorganizacijo insolventnega podjetja s soglasjem večine upnikov z odobritvijo moratorija (posledica katerega je začasna prekinitve plačilnih obveznosti z namenom reorganizacije dolga na način, ki jim bo omogočil, da nadaljujejo svoje poslovanje kot delujoče podjetje) (Clifford Chance LLP, 2010).

Tabela 10: Število insolventnih podjetij na Madžarskem od 2009 do 2013

Leto	2009	2010	2011	2012	2013
------	------	------	------	------	------

Insolventna podjetja skupaj	14,832	17,487	30,757	50,224	47,347
------------------------------------	--------	--------	--------	--------	--------

Vir: Creditreform (2012, 2014)

Madžarska beleži strm porast insolventnih podjetij od leta 2009 do 2012. Iz leta 2012 pa predstavlja rahel padec (-5,7 %), kar pa je verjetno posledica predvolilnega obdobja. Madžarska je ena tistih držav, ki sodi med absolutne države po številu poslovnih neuspehov (leta 2013 : 47.347 insolventnih podjetij). Število plačilno nesposobnih podjetij na Madžarskem je očitno veliko.

5.6 ČEŠKA

Na Češkem so s 1. januarjem 2008 popolnoma prenovili njeno insolvenčno pravo, saj so nadomestili prejšnji insolvenčni zakon (Stečajni zakon) z novim, le-ta se imenuje Zakon o insolventnosti. S tem novim zakonom so uvedli določene spremembe, ki bi pomagale olajšati vpliv krize na podjetja in gospodinjstva. Češko insolvenčno pravo ureja dve glavni vrsti postopkov: stečaj in reorganizacijo (le-ta temelji na načrtu reorganizacije). Stečajni postopek vključuje postopno prodajo premoženja stečajnega dolžnika, in delitev ustvarjenega med upnike. Novejše oblike upravljanja v primeru insolventnosti pa sta reorganizacija in odpust dolga (Clifford Chance LLP, 2010).

Stečaj je najpogostejša metoda na Češkem, pri katerem se dolžnikovo premoženje proda in se izkupiček razdeli med upnike na podlagi pogojev, določenih z zakonom. Sodišče lahko odloči tudi manjše stečaje, kjer gre za skrajšano in poenostavljeno različico stečaja, v primerih, ko: dolžnik je fizična oseba; dolžnik ni podjetnik; letni promet dolžnika ne presega 2 milijonov CZK (češka krona) in dolžnik nima več kot 50 upnikov (Europa.eu, 2014).

Plačilno nesposobnost je mogoče uravnavati tudi s postopkom reorganizacije, ki omogoča izpolnitev terjatev upnikov ter ohranja poslovanje dolžnika. Za ta postopek je potrebno soglasje večine upnikov. Reorganizacija je dovoljena samo za podjetnike, in če ima dolžnik v zadnjem obračunskem obdobju dosežen promet v višini 100 milijonov CZK ali zaposluje najmanj 100 ljudi. Če ni tako, je reorganizacija dovoljena le, kadar dolžnik vloži sodišču zahtevek za insolventnost z načrtom reorganizacije, ki je odobren s strani vsaj polovice upnikov. Zaradi teh razlogov je na Češkem stečaj najpogostejša izbira (Clifford Chance LLP, 2010).

Fizične osebe, ki niso registrirane kot podjetniki lahko uporabijo odpust dolga kot alternativo metodo za reševanje insolventnosti. Če sodišče dopušča odpust dolga, zadošča za dolžnika vsaj 30 % obveznosti za poplačilo upnikov. Po končanem odpustu dolga lahko sodišče odloči, da dolžniku ni treba odplačati preostalih obveznosti. Zahtevek za odpust dolga lahko vloži samo dolžnik, ki ga sodišče omogoči le, če dolžnik izpolnjuje osnovne pogoje: dolžnik jamči vsaj 30 % obveznosti za poplačilo upnikov, dolžnik ima

častne namene; zahtevak mora biti pravilno izpolnjen. Odpust dolga se obravnava na dva načina, in sicer bodisi realizacija finančnega premoženja ali izpolnitve plačila koledarja (Europa.eu, 2014).

Tabela 11: Število insolventnih podjetij v Češki od 2009 do 2013

Leto	2009	2010	2011	2012	2013
Insolventna podjetja skupaj	4,570	5,559	5,880	7,723	10,325

Vir: Creditreform (2012, 2014)

Na podlagi zgornje tabele je razvidno, da število insolventnih podjetij na Češkem iz leta v leto narašča. V letu 2010 je število insolventnih podjetij naraslo za 6,2 % glede na leto poprej. Najmanjši porast insolventnih podjetij je bil v letu 2011 (za 321 insolventnih podjetij več glede na leto poprej). Od leta 2012 (21,5 % več kot leto prej) je Češka registrirala velik porast. V letu 2013 je zopet mogoče opaziti bistveno višje število insolventnih podjetij kot leto poprej, in sicer za 33,7 %. Škodljivi vplivi so visoka brezposelnost in šibka zasebna potrošnja, ki proizvajata negativno gospodarsko rast, ali v najboljšem primeru stagnacijo. Kljub velikemu porastu insolventnih podjetij se gospodarstvo na Češkem počasi dviga.

5.7 PREDNOSTI IN POMANJKLJIVOSTI INSOLVENČNIH POSTOPKOV V IZBRANIH DRŽAVAH

Gospodarstva držav, ki so najbolj prizadeta, so najslabša v statistiki insolventnih podjetij. Poslabšanje stanja insolventnosti v Evropi je vplivalo na brezposelnost, ki je povezana z insolventnimi podjetji. V ZDA je število insolvenčnih postopkov v času krize zelo močno naraslo, praviloma zaradi posledic gospodarske krize. Zato se pojavlja vprašanje, kateri insolvenčni postopki so najprimernejši za reševanje podjetij iz krize.

Nemčija

V Nemčiji ima prestrukturiranje izven sodišča določene prednosti za poslovanje dolžnika. V nasprotju s formalnimi postopki v primeru insolventnosti, izvensodno prestrukturiranje ni javno objavljeno, s čimer se dolžnik izogne težavam, s katerimi se srečuje, ko poskuša skleniti pogodbe z dobavitelji in kupci. Če se prestrukturiranje začne prepozno, potem leto ni uspešno. V kolikor so obvezni roki za prijavo insolventnega postopka kršeni, lahko dolžnika kazensko preganjajo. Zato se morajo pogajanja začeti čim bolj zgodaj, alternativni plan pa se mora oblikovati tudi v primeru negativnih pogajanj. Z vidika upnika je prestrukturiranje izven sodišča hitrejše in cenejše od formalnih postopkov v primeru insolventnosti, saj ni treba plačati sodnih stroškov in drugih pristojbin. Upniki imajo

pravico tudi sodelovati pri pomembnih odločitvah, kot na primer: ali je treba obstoječi management ohraniti ali nadomestiti, kljub temu pa imajo končno odločitev delničarji (DLA Piper, 2012).

V nemškem pravu se postavlja vprašanje smiselnosti in nesmiselnosti uvedbe stečajnega postopka zoper delodajalca. Mnogi delavci imajo pri stečajnem postopku veliko upanja, da bodo njihove terjatve v celoti poplačane. Vendar ti upi niso realni, saj se stečajni postopki lahko vlečejo več let in na koncu prejmejo delavci le majhen odstotek poplačila. Ta stopnja je smešno nizka, saj se večina stečajne mase porabi praviloma za prejeme upravitelja in drugih stroškov stečajnega postopka. Prav tako pa stečaj pomeni za delavce prenehanje delovnih razmerij. Zato je stečaj včasih za delavce nesmiseln (Dr. Kuzmann & Partner, 2014).

Nemčija je novembra 2011 sprejela zakon o nadaljnji poenostavitvi prestrukturiranja podjetij (novela se je začela uporabljati 1. januarja 2013), s čimer je bilo insolventnemu dolžniku omogočeno, da v načrt finančnega prestrukturiranja kot enega od ukrepov vključi tudi konverzijo terjatev v deleže (debt to equity swap) za tiste upnike, ki soglašajo, da bodo svoje terjatve vložili kot stvarni vložek v postopku povečanja osnovnega kapitala dolžnika (MP, 2013).

Menim, da daje nemško insolvenčno pravo veliko moč upnikom, zlasti zavarovanim upnikom, ki imajo prvo pravico nad sredstvi, saj so privilegirani. Njihov prvi akt ni imel učinka za preprečevanje stečaja od začetka postopka v primeru insolventnosti in je celo pospešil podjetja v stečaj. Nova zakonodaja iz leta 1999 naj bi omejila moč teh upnikov ter je usmerjena k reševanju podjetja pred insolventnostjo. Torej na nek način nemški zakon omogoča, da je za upnike lažje, da dajo podjetja v stečaj, namesto da bi jih sanirali. Nemški zakon daje velik pomen na dolžnika dobre vere in dobrega vedenja in mu daje možnost, da si opomore.

Združeno kraljestvo

Postopki v primeru insolventnosti v Združenem kraljestvu, večinoma potekajo zunaj sodišča, vendar so močno regulirani. V Združenem kraljestvu so licencirani stečajni upravitelji imenovani za vodenje postopka zaradi insolventnosti.

Obstaja nekaj pomembnih pomanjkljivosti pri uporabi angleškega postopka »upravljanje« (ang. Administration). Tipični rezultat oziroma posledica postopka "Administration" v Združenem kraljestvu je prodaja podjetja ali likvidacija podjetja, namesto prestrukturiranja (reševanje družbe kot delujočega podjetja, ali doseganje boljše realizacije sredstev družbe, kot bi bilo v likvidaciji). Skrbniki zato raje podjetje prodajo kot pa prestrukturirajo (Kelly, Levy & Salerno, 2014).

Izvedba stečajnega postopka po angleški ureditvi je za dolžnika precej bolj neugodna kot pa po ameriški. Odpusta obveznosti v Združenem kraljestvu ne poznajo, saj se obveznosti

dolžnika, od uvedbe sprememb v stečajni zakonodaji 2004, avtomatično odpišejo po poteku 12. mesecev od začetka stečajnega postopka. Zanimivo je, da ni potrebna nobena nadaljnja odločitev sodnika, ko je preteklo 12 mesecev. Odpis dolga je lahko izdan celo prej, če uradnik sodišča poda sodišču zaključek svojih preiskav (Gerhardt, 2009, str. 6-7).

Stečajni postopek je rešitev pri odplačevanju dolga, saj omogoča nov začetek za podjetnika, v skladu z določenimi omejitvami ter poskrbi, da je premoženje dolžnika pravično razdeljeno med upnike. Kljub temu pa obstajajo določene slabosti v zvezi z dolžniškimi obveznostmi, in sicer se lahko pojavijo morebitni vplivi na zaposlovanje (brezposelnost) in profesionalno prakso (Slaughter and May, 2013, str. 1).

Nedavne reforme, zlasti precejšnja omejitev pravice upnikov, da v postopku upravljanja (ang. Administration) imenujejo prisilnega upravitelja, so izredno močan položaj zavarovanih upnikov zunaj stečaja, oslabile. Kljub temu pa angleška ureditev ostaja razmeroma prijazna do zavarovanih upnikov. Upravljanje (ang. Administration) in poravnava (ang. Company voluntary arrangement) so podjetja do nedavnega predlagala hkrati, ker so tako lahko združili prednosti obeh. Prednost poravnave je bolj enostaven in manj formalne narave. Prednost sanacijskega postopka «upravljanje» je, da je njegov začetek avtomatično pomenil nastop moratorija, ki je mogoč tudi v postopku poravnave. Ko podjetje začne postopek ali predlaga začetek upravljanja, nastopi moratorij, ki med drugim upnikom prepreči ukrepanje proti podjetju. Če je nad dolžnikom začet sanacijski postopek upravljanje, je zavarovani upnik v manj ugodnem položaju, pri majhnih podjetjih tudi v primeru poravnave. V teh primerih z vložitvijo predloga z začetkom postopka nastopi moratorij na vse postopke upnikov proti dolžniku, vključno z unovčevanjem zavarovanja s strani zavarovanih upnikov (Rodin, 2005, str. 194-197.)

Prisilna likvidacija je najresnejši ukrep proti podjetju, saj vključuje izterjavo dolgov ali ustavitev podjetja. Prisilna likvidacija je vse prej kot prijetna, saj sodišče ustavi trgovanje in direktorji izgubijo popoln nadzor nad poslovanjem podjetja. Vendar se je temu mogoče izogniti, če se hitro poišče način za reševanje podjetja iz nastale situacije. Postopek lahko traja več mesecev, saj je odvisen od sodnega procesa. Prostovoljna likvidacija pod nadzorom upnikov je idealna za podjetja, ki so plačilno nesposobna in ne morejo plačati računov in imajo le malo upanja, da bi dosegli preobrat. Gre za zapiranje določenih stvari na urejen, profesionalen in neboleč način. Prostovoljno likvidacija na pobudo delničarjev je najboljša izbira za podjetja, ki niso insolventna, vendar potrebujejo okrevanje. Celoten postopek je zelo intenziven, saj je veliko zakonskih zahtev, ki se morajo izpolnjevati (Kelly, Levy & Salerno, 2014).

Donosna podjetja, ki zaidejo v finančne težave, si lahko pomagajo z upravljanjem ali s prostovoljnim sporazumom, ki ga sklene podjetje (ang. Company voluntary arrangements). Ta rešitev je dobra za podjetja, ki doživljajo recesijo in imajo občutek, da jim bo z reorganizacijo uspelo (priložnost za preobrat) (Europäische Kommission, 2007).

Združeno kraljestvo si prizadeva za zmanjšanje neuspeha in spodbuja rešitve. Vlada se zaveda, da finančni neuspeh ni samodejno krivda dolžnika. Njihov namen je zagotoviti individualno obravnavo oseb v stečaju in se oddaljiti od pristopa »enake obravnave za vse«. Združeno kraljestvo strmi k temu, da bi postopki upravljanja bili hitrejši, bolj poštene in osredotočeni na rešitev. Njihov cilj je tudi, da spodbudijo podjetja, ki se znajdejo v finančnih težavah, da poiščejo pomoč bolj zgodaj, ko je več možnosti za rešitev, kot da stopijo v postopek likvidacije (Rodin, 2005, str. 197.)

ZDA

V nadaljevanju so predstavljene prednosti in slabosti 7., 11., in 13. poglavja Stečajnega zakona v ZDA. Čeprav stečaj ostane zapisan za več let, pa je čas za dokončanje stečajnega postopka v skladu s poglavjem 7; od vložitve do oprostitve dolga traja le okoli 3-6 mesecev. Torej je ta čas vredno potrpeti, da se osvobodimo dolga, kot pa da bi dolgove še poglobljali. V kolikor je podjetje šlo skozi stečajni postopek v zadnjih šestih letih, ne more več vložiti postopek stečaja po poglavju 7 in 13. V kolikor pa podjetje dobi razrešnico poglavja 13 po plačilu 70 % nezavarovanih dolgov, pa šestletno obdobje ne velja. Tudi potem, ko se zaključi stečajni postopek po poglavju 7, je podjetje še vedno dolžno plačati nekaj svojih dolgov. Če podjetje ne dolguje denarja za dolgove, ki preživijo stečaj, potem stečajno sodišče razbremeni podjetje zneska in števila dolgov od plačila (velja za 7. in 13. poglavje) (Gerhardt, 2009, str. 2-5).

Poglavje 11 Stečajnega zakona, ki je znan tudi kot postopek reorganizacije, je predvsem primerno za srednje velika in velika podjetja. Ta postopek ni praktičen za posameznike ali celo mala podjetja, saj je zelo zapleten, drag in časovno zahteven. Vendar, če so finančne težave posameznika posebej zapletene in/ali znesek dolga presega omejitve, ki jih določa poglavje 13, potem je poglavje 11 primerno. Poglavje 11 pogosto daje podjetju čas, ki ga potrebuje, da reorganizira svoj dolg in da pride nazaj na pot zdravega finančnega stanja. Dolgovi se lahko zmanjšajo, ali v nekaterih primerih v celoti odpravijo. Vendar pa poglavje 11 zahteva, da vsi upniki odobrijo načrt reorganizacije (Dorward, 2014).

Avstrija

Tako kot pri ostalih državah se tudi avstrijsko pravo osredotoča na varovanje interesa upnikov. Poleg tega pa klasični stečaj v Avstriji vsebuje zaščito dolžnika, saj določa pravila za nadaljevanje podjetniških aktivnosti. Menim, da je ena izmed prednosti v avstrijski ureditvi ta, da postavlja minimalni pogoj plačila, in sicer mora biti dolžnik sposoben izpolniti svoje obveznosti vsaj v najmanjšem znesku, ki je zakonsko predpisan. Pogoji za plačilo v postopku prisilne poravnave v stečaju so, da mora dolžnik upnikom ponuditi plačilo vsaj 20 % terjatev v obdobju, ki ne sme biti daljše od dveh let. Pogoji za poplačilo v poravnalnem postopku so strožji za dolžnika, ki mora biti sposoben ponuditi plačilo vsaj 40 % terjatev v obdobju, ki ne sme biti daljše od dveh let.

V avstrijski ureditvi so poravnalni postopki urejeni tudi izven stečaja oziroma izven njihovega Stečajnega zakona. Gre za postopek poravnave, ki po vsebini predstavlja reorganizacijo dolžnika od uvedbe samega postopka, ki jo nadzoruje sodišče. Bistvo tega postopka oziroma cilj je rešiti dejavnost dolžnika tako, da se mu omogoči nadaljevanje poslovanja in odpusti del obveznosti.

Madžarska

Cilj Zakona o stečaju na Madžarskem je boljša zaščita upnikov, kar lahko štejemo kot eno izmed prednosti. Z madžarskim pravom sta urejena dva postopka, in sicer stečajni postopek (reorganizacija) in likvidacijski postopek. Slabosti likvidacijskih postopkov so, da so običajno dolgotrajni (likvidacija družbe lahko traja do dve leti), formalni in dragi, z negotovim izidom za upnike, saj pogosto večina njih ne prejme nič. V madžarskem pravu se pojavljajo težave v likvidacijskem postopku predvsem zaradi negotovosti v postopku. Madžari skušajo te težave odpraviti, da bi bil sistem bolj učinkovit in upnikom bolj prijazen.

V stečajnem postopku (reorganizacija) lahko dolžnik zahteva začasni odlog svojih finančnih obveznosti, da bi se lahko dogovoril s svojimi upniki (na primer, da se podaljša rok za odplačilo, se odpiše del terjatev). Cilj stečajnega postopka je reorganizacija dolžnikovega podjetja, kar bi mu omogočilo, da nadaljuje svoje poslovanje. Slabost tega postopka je, da je na Madžarskem malokrat prijavljen zaradi precej kratkega obdobja moratorija, ki ne zadošča za reorganizacijo podjetja. To je tudi eden izmed razlogov, zakaj se številna insolventna podjetja ne odločajo za reorganizacijo. Madžarska je ena tistih držav, ki sodi med absolutne države po številu poslovnih neuspehov (leta 2013 : 47. 347 insolventnih podjetij). Število plačilno nesposobnih podjetij na Madžarskem je očitno veliko.

Češka

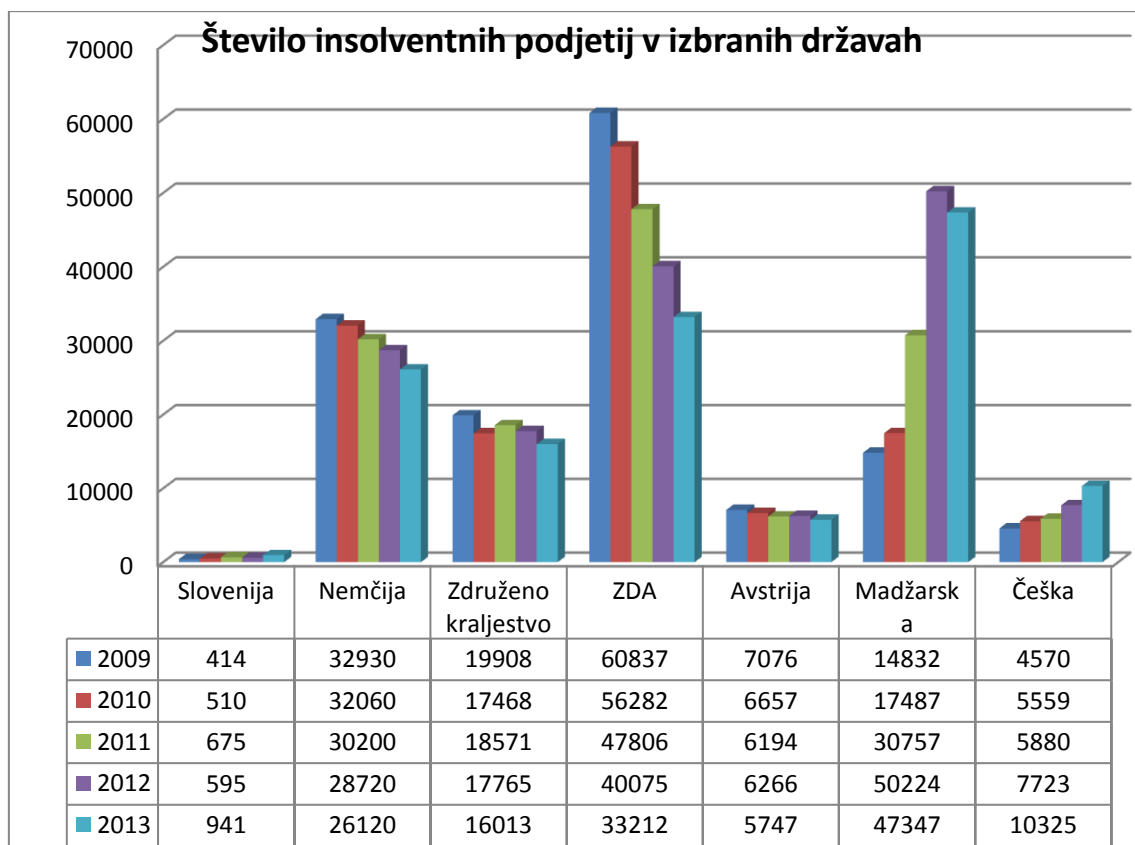
Stečaj je najpogostejša metoda na Češkem, ker je reorganizacija dovoljena le pod določenimi pogoji, in sicer le za podjetnike in če ima dolžnik v zadnjem obračunskem obdobju dosežen promet v višini 100 milijonov CZK ali zaposluje najmanj 100 ljudi. Škodljivi vplivi so tudi visoka brezposelnost in šibka zasebna potrošnja, ki proizvajajo negativno gospodarsko rast, ali v najboljšem primeru stagnacije. Ena izmed prednosti v češki insolvenčni ureditvi je ta, da lahko fizične osebe, ki niso registrirane kot podjetniki, uporabijo odpust dolga kot alternativo metodo za reševanje insolventnosti. Če sodišče dopušča odpust dolga, zadošča za dolžnika vsaj 30 % obveznosti za poplačilo upnikov. Po končanem odpustu dolga lahko sodišče odloči, da dolžniku ni treba odplačati preostalih obveznosti.

6 SKUPNE ZNAČILNOSTI INSOLVENČNIH POSTOPKOV

Primerjave držav naj bi bile zanimive zaradi številnih razlogov. Najpomembnejši je ta, da je visoka raven insolventnosti, zaradi krize v zahodni Evropi v zgodnjih 1990-ih, povzročila nadaljnji pregled postopkov zaradi insolventnosti s strani regulatorjev, da ugotovijo, ali posebne določbe zagotavljajo ustrezne spodbude za likvidacijo ali ohranitev insolventne družbe kot delujočega podjetja.

Insolventnost je tema, ki je pridobila veliko prepoznavnost v okviru finančne krize na obeh straneh Atlantika. Število insolvenčnih postopkov v izbranih državah je v času krize zelo močno naraslo. Kot fenomen lahko omenim Irsko in Španijo, saj kljub temu, da ju je kriza močno prizadela, je število insolvenčnih postopkov še vedno nizko, zaradi strogih uredb o insolventnosti, ki so v teh državah. Velik porast insolvenčnih postopkov je praviloma zaradi posledic gospodarske krize. Zato se pojavlja vprašanje, kateri insolvenčni postopki so najprimernejši za reševanje podjetij iz krize. Dejavnik, ki ima velik pomen za plačilno nesposobnost, je brezposelnost, kot eno od najpomembnejših razlogov, da podjetja vlagajo zahtevo za plačilno nesposobnost oziroma za insolvenčne postopke. Izguba delovnega mesta je eden od najvidnejših razlogov za finančne stiske v ZDA (Gerhardt, 2009, str. 1).

Graf 2: Število insolventnih izbranih držav od 2009 do 2013

Vir: lasten

Gospodarska kriza, recesija in propad podjetij označuje današnje gospodarstvo. Nelikvidnost in finančna nedisciplina je problematika današnjega slovenskega gospodarstva. Ker je število insolventnih podjetij v zadnjih letih močno naraslo, je Slovenija ena izmed članic EU iz Srednje in Vzhodne Evrope (skupaj z Madžarsko in Češko) na vrhu lestvice po povečanju insolventnih podjetij in s tem posledično povečanju stečajev in prisilnih poravnav. Medtem, ko v Sloveniji število insolventnih podjetij narašča, kot tudi na Češkem in Madžarskem, pa pri ostalih izbranih državah upada. Dober primer je Združeno kraljestvo, kjer je število insolventnih podjetij veliko manjše kot pa v Nemčiji in ZDA. V nemški zvezi stečajnih upraviteljev sicer opozarjajo, da se v splošnem tveganje za stečaj podjetij v Nemčiji zmanjšuje, vendar pa to ne velja za vse sektorje. Številna podjetja se bodo morala za svoje preživetje še vedno boriti. Kljub splošnemu porastu so Nemčija, Avstrija, Združeno kraljestvo in ZDA iz leta v leto zabeležile nižje število insolventnih podjetij, kar kaže na umiritev krize v teh državah.

Država, ki registrira v letu 2013 bistveno višje število insolventnih podjetij kot leto poprej, je Slovenija (+58,2 %) in Češka (+33,7 %). Škodljivi vplivi so visoka brezposelnost in šibka zasebna potrošnja, ki proizvajajo negativno gospodarsko rast, ali v najboljšem primeru, stagnacije. V letu 2013 se gospodarstvo na Češkem počasi nagiba zopet navzgor, Slovenija pa je še vedno v globoki krizi. Kljub temu, da se je število insolventnih podjetij v letu 2013 v srednji in vzhodni Evropi podvojilo, v primerjavi z letom 2010, pa je Madžarska ena tistih držav, ki sodi med absolutne države po številu poslovnih neuspehov (leta 2013 : 47.347 insolventnih podjetij). Leto 2012 sicer predstavlja rahel padec (-5,7 %), kar je verjetno posledica predvolilnega obdobja. Medtem ko je vzhodna Evropa v insolventnih podjetjih zabeležila strm porast, za 13,6 odstotka, so se razmere v ZDA zelo izboljšale. Pravna praksa ZDA je bila navdih v številnih pogledih za nemške insolvenčne postopke. Okoli 95 % ameriških insolventnih primerov je stečajev.

Tabela 12: Skupne značilnosti insolvenčnih postopkov v izbranih državah

Namen insolvenčne zakonodaje	Prizadevanje za zadovoljstvo upnikovih terjatev, varovanje upnikov (insolvenčna zakonodaja Združenega kraljestva je potrošniku najbolj prijazna). Poleg varovanja interesov upnikov se avstrijska insolvenčna zakonodaja osredotoča tudi na varstvo dolžnika (nadaljevanje podjetniških aktivnosti pri stečaju). ZDA se osredotoča na nov začetek dolžnikov, najbolj zaščiteno premoženje potrošnika.
Cilj	Cilja, ki sta skupna večini sistemov: razporeditev tveganja med udeleženci tržnega gospodarstva na predvidljiv, pravičen in pregleden način ter zaščititi in povečati vrednost v korist vseh zainteresiranih in v gospodarstvu na splošno (ta cilj se najbolj očitno opravlja v času rehabilitacije, kjer se vrednost največje možne mere poveča z nadaljevanjem ekonomsko uspešnega podjetja) (International Monetary Fund, 2014).

Razlog za začetek insolvenčnih postopkov	Insolventnost in prezadolženost.
Možnosti rešitev insolvenčnega podjetja	Ko je podjetje plačilno nesposobno, prideva zakon dve možnosti (Europäische Kommission, 2004): podjetje je še vedno mogoče ohraniti (insolventnosti načrt usmerjen v reševanje podjetja, kontinuiteto poslovanja, varovanje delovnih mest in poplačilo dolga). V kolikor je situacija zelo resna, je uničenje podjetja upravičena (stečaj).

Vir: lasten

Zakoni izbranih držav, ki pokrivajo insolvenčne postopke, so zelo usmerjeni k dolžnikom in upnikom. Pomembna razlika med zakoni izbranih držav je razporeditev kontrolnih pravic. Na primer, poglavje 11 v ZDA, omogoča dolžniku, da ohrani nadzor nad podjetjem in mu zagotavlja izključno pravico, vsaj za omejeno obdobje, da predlaga načrt reorganizacije. V nasprotju s tem pa v Združenem kraljestvu, daje prisilna poravnava nadzorne pravice določenem zavarovanem upniku, ki ni dolžen upoštevati interese drugih podrejenih upnikov. V okviru sedanjega nemškega zakonika, so močne nadzorne pravice dane zavarovanim upnikom, kar ima za posledico dajanje prednosti likvidaciji podjetja, namesto njegovemu vzdrževanju in reševanju kot delujoče podjetje (Granfield O'Neal & Mehok, 2014). Vse tri oznake so bile predmet hudih kritik, ki so prispevale k novi načrtovani zakonodaji. Vsi trije zakoni imajo nekaj pomembnih napak. Ameriška zakonodaja je dolgotrajna in draga ter spodbuja kompleksna pogajanja, ki vodijo do sprememb v prednosti zahtevkov in s tem pomanjkanje spoštovanja do prvotnih pogojev dolžniških pogodb. Postopek prisilne poravnave v Združenem kraljestvu pa je običajno hiter. Upniki pridobijo nadzor nad podjetjem in zato obstaja tudi večja zavezanost k dolžniški pogodbi. Nemška zakonodaja bo zmanjšala pojavnost neučinkovitih likvidacij z omejevanjem pravic zavarovanih upnikov in odpravo prednostnih upnikov. Reorganizacija, ki jo ureja češko insolvenčno pravo se močno zgleduje po ameriškem 11. poglavju Stečajnega zakona, vendar z določenimi odstopanji od tega modela glede začetka reorganizacije.

Poslovni avtorji v klasični literaturi govorijo o poslovnem neuspehu tako, da najprej obstaja grožnja poslovnega neuspeha, potem sledi "prva pomoč" podjetju, iz nje pa sta dve poti, ena vodi v podjetniški preobrat in druga v stečaj. Ker v praksi takšna stanja nastajajo zelo na hitro, moramo podjetju nuditi "prvo pomoč", za pripravo poslovnega načrta za preobrat. Če ga ni mogoče narediti na papirju, je treba izbrati stečaj, po katerem pridejo na vrsto "feniksi" oziroma tako imenovana zdrava jedra, če so možna. Pri nas zakon ne pozna prve pomoči, preobrat pa veže na prostovoljno ali prisilno poravnavo. Ameriška poglavja 7 in 11 sta bolj šolska. Škoda, da smo tu tako zelo sledili germanski praksi. Angleški pristop je, da podjetja v trenutku objave informacije o finančnih težavah ne smejo hiteti s stečajem, ampak izkazati načelno podporo podjetju, odobriti časovno omejeni moratorij in sprožiti skrbni pregled poslovanja. Le na ta način se lahko ohrani zaupanje dobaviteljev in kupcev, brez katerega ni mogoče ohraniti podjetja pri življenju

do trenutka, ko bodo rezultati pregleda poslovanja pokazali ali je podjetje treba zapreti (stečaj) ali prestrukturirati (prostovoljna ali prisilna poravnava).

Tabela 13: Skupne značilnosti izbranih držav s Slovenijo

	Skupne značilnosti izbranih držav s Slovenijo
ZDA	<ul style="list-style-type: none"> - Insolventnost dolžnikov in podjetij je v ZDA urejeno z Bankruptcy Code, ki ureja isto področje kot slovenski ZFPPIPP. - Prisilno poravnavo in stečaj v ZFPPIPP, lahko enačimo s pojmom »bankruptcy« v ameriški zakonodaji. - Insolvenčni posopek urejen v poglavju 7 Bankruptcy Code vsebinsko ustreza stečaju po našem ZFPPIPP ter izraz reorganisation proceedings (enajsto poglavje) lahko primerjamo z institutom prisilne poravnave po ZFPPIPP. - Tudi naši teoretiki zavzemajo tako stališče kot ameriška zakonodaja, in sicer, da se insolvenčni postopki delijo na dve skupini: likvidacijski postopki in reorganizacijski (rehabilitacijski) postopki (Gale Robežnik & Kruhar Puc, 2005, str. 39).
NEMČIJA	<ul style="list-style-type: none"> - Finančno prestrukturiranje v nemški zakonodaji je postopek, ki je urejen na podlagi načrta za izvedbo finančnega prestrukturiranja in je postopek, ki je pri nas označen kot prisilna poravnava. Na podlagi tega postopka naj bi dolžnik postal kratkoročno in dolgoročno plačilno sposoben in zato lahko ta dva instituta med seboj primerjamo.
AVSTRIJA	<ul style="list-style-type: none"> - Med slovensko in avstrijsko zakonodajo o postopkih zaradi insolventnosti ni velikih razlik, saj je ZFPPIPP ustvarjen na podlagi nemške zakonodaje, ki pa je zelo podobna avstrijski. Stečaj v Avstriji je klasičen stečaj in se zato v svojem postopku ne razlikuje od nemškega rednega insolvenčnega postopka in našega stečajnega postopka. - V avstrijskem pravu se uporablja prisilna poravnava (v stečaju) in poravnava (izven stečaja). Za prisilno poravnavo v stečaju je značilno, da se prvotno začne kot stečajni postopek, med potekanjem pa se preoblikuje v postopek reorganizacije. Tu je podobnost z našim postopkom prisilne poravnave, ki vsebuje finančno reorganizacijo podjetja. - V avstrijski ureditvi so poravnalni postopki urejeni tudi izven stečaja oziroma izven njihovega Stečajnega zakona. Ta postopek je primerljiv z našim postopkom prisilne poravnave, ki se začne pred stečajem oziroma izven njega.

MADŽARSKA	<ul style="list-style-type: none"> - V skladu z madžarskim pravom je postopek likvidacije postopek, ki se konča z razpadom dolžnikovega podjetja in s prodajo njegovega premoženja in ga lahko ga lahko enačimo z našim stečajnim postopkom. - Stečajni postopek na Madžarskem je reorganizacija dolžnikovega podjetja. Ta postopek ima določene podobnosti z našim postopkom prisilne poravnave, ki je tako kot pri nas kot na Madžarskem malokrat prijavljen. Zato se tako veliko insolventnih podjetij na koncu odloči za postopek, ki pomeni prenehanje obstoja podjetja.
ČEŠKA	<ul style="list-style-type: none"> - Češko insolvenčno pravo ureja dve glavni vrsti postopkov: stečaj in reorganizacija, ki le-ta temelji na načrtu reorganizacije. V teh dveh postopkih vidimo podobnost našim stečajnim postopkom in postopkom prisilne poravnave. - Poleg tega pa na Češkem poznajo novejšo obliko upravljanja v primeru insolventnosti, in sicer odpust dolga, ki pri nas ni uveljavljen.

Vir: lasten

Po primerjalnem pregledu ugotavljam, da je v osnovi ZFPPIPP zelo podoben nemški ureditvi, ki po mojem mnenju velja, kot zgled pravične ureditve insolvenčnih postopkov, saj so interesi udeležencev (upnik, dolžnik, sodišče) zastopani enakovredno. Prav tako je nemški insolventni sistem podoben našemu v posledicah, ki doletijo dolžnika po začetku postopka. Po začetku postopka se namreč omejijo pravice glede upravljanja premoženja in preidejo na insolventnega upravitelja. Po zgledu germanske ureditve bi bilo koristno, da se v našo pravno ureditev vključi zakonsko urejena izvensodna poravnava za večja podjetja. S tem bi bili dolžnik in njegovi upniki primorani v sklepanje dogovorov o poravnavanju dolga, stroškov stečaja ne bi bilo ter razbremenitev sodišča z vodenjem dodatnega postopka.

Nekatere evropske države pa so si kljub razlikam v vodenju stečajnih postopkov enotne v namenu vodenja stečajnega postopka, in sicer hkratno poplačilo upnikov in šele potem morebitni odpust obveznosti. Nasprotno pa urejajo stečajni postopki v Združenih državah Amerike, s povsem drugačnim namenom. Bistveni namen izvajanja postopka stečaja v ZDA navajajo razbremenitev dolgov dolžnika in omogočanje ponovnega začetka, šele nato morebitno poplačilo upnikov. Da je ZDA edina na svetu, ki ima relativno najvišje število vodenja stečajnih postopkov ni čudno, saj so izvzeta iz stečajne mase v večini primerov velika, odpust obveznosti pa dolžniki zelo hitro dosežejo. Velika pozornost je namenjena stečajnim dolžnikom, zato se celotno prebivalstvo brezskrbno zadolžuje preko svojih zmožnosti, upniki pa še naprej ostajajo v nemogočih položajih (Gerhardt, 2009, str. 6). Insolvenčna zakonodaja Združenega kraljestva je najbližje pristopu, ki ga ima ZDA, in sicer o varstvu dolžnikov zaradi insolventnosti, vendar je kljub temu še vedno strožji od ameriških določb. Izvedba stečajnega postopka po angleški ureditvi je za dolžnika precej bolj neugodna kot pa po ameriški. Za razliko od ZDA, postopki v primeru insolventnosti v Združenem kraljestvu večinoma potekajo zunaj sodišča, vendar so močno regulirani.

7 PREDLOGI SPREMEMB IN DOPOLNITEV INSOLVENČNIH POSTOPKOV ZA REŠEVANJE PODJETIJ V FINANČNI KRIZI

Ugotavljam, da je ureditev insolvenčne zakonodaje ena izmed najpomembnejših ureditev v državi, ker ta vpliva na razvoj celotnega gospodarstva in posledično na finančno stabilnost države. Učinkovita ureditev insolvenčnih postopkov je izjemnega pomena za ohranjanje zdravega finančnega trga in gospodarstva vsake države, saj insolvenčno pravo opravlja kar nekaj nalog, ki so pomembna za tržno gospodarstvo, in sicer: varujejo se pravice upnikov in s tem znižujejo stroški dolžniškega kapitala (posojil), deluje kot »podpora« tržnemu sistemu (konkurenci), da izloča neučinkovita podjetja, in s spodbudami managementu, lastnikom in upnikom se omogoča učinkovita prerazporeditev sredstev plačilno nesposobnih dolžnikov in s tem delovanje finančnega trga (Cepec, 2013, str. 165-167).

Ker so spremembe insolvenčne zakonodaje so prehitre in se zakon ne more niti dobro uveljaviti menim, da je potrebno sprejeti sistemski zakon na področju insolvenčnega prava, le-ta bi uveljavil takšne rešitve, ki jih poznajo v tujini. Na podlagi opravljene primerjave med državami, je razvidno, da se je zakonodaja ponekod v tujini izkazala za uspešno. Zato bi bilo potrebno našo zakonodajo urediti tako, kot je urejena zakonodaja države, ki se lahko pohvali z uspešno sodno prakso. Posledica ureditve bi terjala tudi manjše spremembe v drugih zakonih. Tak urejen insolvenčni zakon bi tako lahko uporabljali več let, namesto da ga spreminjamo vsake pol leta.

Dobro urejeno insolvenčno pravo potrebujemo iz naslednjih razlogov: zaradi podpore tržnemu sistemu (konkurenci) za poplačilo terjatev večjega števila upnikov, s katerim preprečimo neučinkovito tekmovanje za poplačilo terjatev; da bodo povečala skupno družbeno blaginjo, ki jo opredelimo z ekonomskim konceptom učinkovitosti; da bodo poslovodstva dolžnika pravočasno predlagala začetek postopka ter tako omogočila, da lahko instituti insolvenčnega prava zaživijo; da se postopki končajo čim hitreje in da sami postopki ustvarijo čim manj izgub v obliki stroškov postopka ter zmanjšanja premoženja, ki bo na voljo upnikom za poplačilo njihovih terjatev.

K problematiki saniranja gospodarskih subjektov je potrebno pristopiti na bistveno novejših temeljnih izhodiščih. Pri tem bi bil lahko podlaga nemški zakon o insolvenčnih postopkih, ki je najsodobnejši zakon na področju odpravljanja podjetniških kriz v gospodarstvu. Nekaj predlogov na podlagi obravnavanih izbranih držav:

1. Postopki zaradi insolventnosti morajo biti zasnovani na način, da izpolnjujejo sledeče cilje: postopek mora biti izpeljan v čim krajšem možnem času, stroški postopkov morajo biti čim nižji in odstotek poplačila upnikov v postopku mora biti čim višji.
2. Poslovodstva se morajo predvsem hitreje odločati za stečaje, prisilne poravnave in finančne reorganizacije. Čeprav je ureditev insolvenčne zakonodaje pri nas jasna o tem, kdaj nastane insolventnost in mora družba začeti postopke zaradi insolventnosti,

je kljub temu vedno več podjetij, ki se v praksi dolgo upirajo insolvenčnim postopkom ter se zanje odločijo, ko je že prepozno (prepozno v smislu s plačili upnikom in delavcem zamujajo že več mesecev). Problem je torej v prepoznom odločanju dolžnikov za insolvenčne postopke.

3. Zaradi preigravanja prisilne poravnave (podjetja vlagajo vloge za predlog prisilne poravnave, ker ima prednost pred stečajem, v bistvu pa njihove bilance razkrivajo, da so pravzaprav že v stečaju), bi morali predlog za prisilno poravnavo vložiti eno ali dve leti prej, namesto tega da se grejo v tem času nekakšno finančno prestrukturiraje, ki se na koncu konča s stečajem. Določila prisilne poravnave omogočijo lastnikom insolventnega podjetja število dodatnih zavračevalnih manevrov, s katerimi si pridobijo še vsaj pol leta. V kolikor jim uspe prepričati upnike o potrditvi poravnave, pa tudi štiri leta in več. Vsak poskus, da bi insolvenčno zakonodajo izboljšali, sproži močan odpor nekaterih piscev insolvenčne zakonodaje, ki pogosto hkrati nastopajo tudi v vlogi odlično plačanih svetovalcev tistih insolventnih družb oziroma njihovih lastnikov, ki so jim te luknje najbolj v korist. Le nekatere izboljšave, ki so bile doslej zaradi očitnih zlorab prisilne poravnave uveljavljene, so bile kmalu zatem pod pritiski omenjenih piscev spet ukinjene (Kotnik, 2014).
4. Treba bi bilo organizirati posebno institucijo, ki bi se ukvarjala s problematiko stečajev, prisilnih poravn in z odpravljanjem vzrokov podjetniških kriz oziroma njihovih posledic. Strokovno telo, ki bi se ukvarjalo s problematiko podjetniške krize in ki bi bilo sposobno ocenjevati, ali se spleča določeni gospodarski subjekt, ki kaže simptome podjetniške krize, sanirati oziroma ali ga je zaradi širših družbenih razlogov vredno sanirati ter tako presojo upnikom še olajšati. Slovenija je verjetno ena redkih držav, ki nima institucije, ki bi se neposredno strokovno in raziskovalno ukvarjala s problematiko sanacije gospodarskih subjektov.
5. Mediji bi po mnenju izvajalca morali obravnavati stečajne postopke kot normalen tržni pojav, ne pa v stečaju iskati znake kaznivega dejanja ali pa zlorab tudi tam, kjer jih ni;
6. Sindikalne organizacije bi morale opredeliti strategijo do stečajev, prisilnih poravn in podobno v smeri ohranjanja zdravih programov in vsaj dela delovnih mest, če že ni mogoče ohraniti celotne družbe.
7. Z razliko od Nemčije, naša zakonodaja ZFPPIPP ne ureja grozeče plačilne nesposobnosti. Insolventnost nastopi pri nas takrat, ko postane dolžnik trajneje nelikviden ali dolgoročno plačilno nesposoben. Ko pride do tega, pa je največkrat že prepozno za uspešno finančno sanacijo podjetij. Iz tega razloga menim, da bi bilo potrebno uvesti grozečo plačilno nesposobnost v našo zakonodajo. Poslovodstva bi tako bila dolžna ukrepati veliko prej, kot je urejeno to sedaj ter sanacije bi bile veliko bolj uspešne, ker bi se začele pravočasno.
8. Iz ameriške zakonodaje lahko vzamemo, da podjetje ne more več vložiti za postopek stečaja v kolikor je le-to šlo skozi stečajni postopek v zadnjih šestih letih. Menim, da bi se z tako uvedbo tega predloga v našo insolvenčno zakonodajo, zmanjšalo število stečajev v Sloveniji.
9. Postopki pred insolventnostjo. Nekatere države so sprejele postopke pred insolventnostjo, ki so v bistvu postopki saniranja izven sodišča in formalni postopki saniranja. Škoda, da smo tako zelo sledili germanski praksi. Dober primer za to sta

ameriška poglavja 7 in 11, ki sta bolj šolska ter Londonski pristop. Nekatere države so sprejele postopki pred insolventnostjo, ki so v bistvu postopki saniranja izven sodišča in formalni postopki saniranja. Poslovni avtorji v klasični literaturi govorijo o poslovnem neuspehu tako, da najprej obstaja grožnja poslovnega neuspeha, potem sledi "prva pomoč" podjetju, iz nje pa sta dve poti, ena vodi v podjetniški preobrat in druga v stečaj. Ker v praksi takšna stanja nastajajo zelo na hitro, moramo podjetju nuditi "prvo pomoč", za pripravo poslovnega načrta za preobrat. Če ga ni mogoče narediti na papirju, je treba izbrati stečaj, po katerem pridejo na vrsto "feniksi" oziroma tako imenovana zdrava jedra, če so možna. Pri nas zakon ne pozna prve pomoči, preobrat pa veže na prostovoljno ali prisilno poravnavo.

10. Glede na to, da so upniki ključni upravičenci v insolvenčnih postopkih, bi bilo zakon treba oblikovati in izvajati na način, ki jim omogoča, da igrajo aktivno vlogo v teh procesih. Torej večja vključenost upnikov v postopku. Upniki bi morali biti nosilci odločanja na številnih ključnih področjih. Na primer, v stečajnem postopku, bi bilo priporočljivo, da bi imel upnik pooblastilo, da odpusti stečajnega upravitelja, odobritev začasnega nadaljevanje poslovanja s strani stečajnega upravitelja in odobritev zasebne prodaje. V postopkih saniranja, bi praviloma morali upniki imeti pooblastilo, da odpusti skrbnika in predlaga in odobri projekt sanacije. Poleg tega bi jim morala zakonodaja dati vlogo za zahtevanje ali priporočanje tožb na sodišču, vključno tudi priporočilo, da se postopek za sanacijo pretvori v stečaj. Upniki bodo izgubili zaupanje v proces, če so vse ključne odločitve sprejemajo posamezniki, ki se štejejo, da imajo omejeno znanje ali neodvisnost. Zakon naj bi omogočil upnikom, da igrajo aktivno vlogo v postopku insolventnosti.
11. Stečajni upravitelj g. Brako Đorđević je mnenja, da bi eden izmed predlogov dopolnitve oziroma sprememb ZFPPIPP bila konverzija terjatve v stečaju. Sedanja slovenska zakonodaja ne dopušča možnosti konverzije terjatev (dolg se spremeni v lastniške deleže) v stečaju, ampak omenja samo končanje in nadaljevanje poslovanja v stečaju. Če bi tako obliko stečaja uvedli v zakonodajo, bi mogoče rešili večji del zaposlenih delavcev, ohranili vrednost premoženja in z uspešnim poslovanjem poplačali v celoti ali delno upnike oziroma nove lastnike. Ta oblika stečaja bi bila možna predvsem za večja podjetja, ki so zaradi izčrpanja ali nesposobnosti vodilnih končali v stečaju in bi morala imeti urejeno poslovno-proizvodno funkcijo že pred stečajem.
12. Tako kot je urejeno v avstrijskem pravu, bi morali postaviti minimalni pogoj plačila (dolžnik mora biti sposoben izpolniti svoje obveznosti v vsaj najmanjšem znesku, ki je zakonsko predpisan).
13. Cilj slovenske zakonodaje mora v prihodnosti strmeti, k boljši zaščiti upnikov, kot si to prizadeva Madžarska ter ostale države.
14. Kot alternativo metodo za reševanje insolventnosti bi lahko uvedli odpust dolga za fizične osebe, ki niso registrirani kot podjetniki (kot je to urejeno v češkem insolvenčnem pravu).

Insolvenčni postopki so pomembni pojavi, ki vplivajo na slovensko gospodarstvo. Potrebno je opozoriti tudi na škodljiv, nestrokovni populistični pristop k reševanju

gospodarskih težav. Na podlagi opravljene primerjalne analize in s tem ugotovljenimi možnimi izboljšavami k sanaciji gospodarskih družb, menim, da pravna ureditev omogoča sodobne strokovne pristope k odpravljanju nelikvidnosti in prezadolženosti gospodarskih subjektov na sodobnih izhodiščih insolvenčnih postopkov.

8 PREVERITEV HIPOTEZ TER PRISPEVEK DELA K ZNANOSTI IN STROKI

V magistrski nalogi sem se osredotočila predvsem na stečaj in prisilno poravnavo kot načina reševanja finančnih težav v podjetjih, ki so se znašla v krizi iz različnih razlogov. S pomočjo deskriptivne ter komparativne metode sem primerjala insolvenčne postopke v Sloveniji z drugimi izbranimi državami, ugotavljala enake in podobne značilnosti ter razlike med njimi, s pomočjo katerih sem podala opis rešitev, ki bodo pomagale k saniranju slovenskega gospodarstva in k razumevanju insolvenčnih postopkov kot normalen tržni pojav v gospodarstvu. Rezultati raziskovanja so pripeljali do oblikovanja potrditev, delnih potrditev ali zavrnitev postavljenih hipotez.

Hipoteza 1: »Na temelju študije že obstoječe literature je mogoče domnevati, da je prisilna poravnava primernejša rešitev za nastalo finančno krizo v podjetju od stečaja.«

Na podlagi pregleda in primerjalne analize insolvenčnih postopkov v Sloveniji, sem ugotovila, da veliko podjetij, ki so se znašla v krizi in jih loči le korak do stečaja, imajo lahko tudi zdrava jedra, zaradi katerih je podjetje vredno ohraniti. Zato se vse več pozornosti namenja postopku prisilne poravnave kot rešitvi podjetja iz nastale finančne krize. Postopki, s katerimi se ukvarjajo ekonomski, organizacijski in finančni strokovnjaki, katerih cilj je poplačilo upnikov z oživitvijo podjetniške ideje, ki je bila zaradi slabega vodenja ogrožena, se imenujejo postopki prisilne poravnave. S temi postopki, naj bi podjetje pod nadzorom sodišča s finančno reorganizacijo in sanacijo poslovanja, zopet začelo poslovati normalno. V nekaterih primerih je možna tudi sanacija, za kar so potrebna zdrava jedra podjetja, preko katerega podjetje lahko ohrani prisotnost na trgu. V postopku stečaja, si podjetje v najboljšem primeru s svojim poslovanjem toliko opomore, da je bolje postopek stečaja zaključiti in pričeti s postopkom prisilne poravnave. S postopkom prisilne poravnave se lahko prepreči stečaj, saj s samim postopkom omogoči podjetju odplačilo različnih terjatev na različne načine. To pripomore k sanaciji krize v podjetju. Stečajni postopek ne pomeni vedno prenehanje poslovanja podjetja, ampak predstavlja izhod podjetja iz krize, v smislu možnosti ohranjanja zdravih jeder in ne v smislu ozdravitve celotnega stečajnega dolžnika. Predvsem pomembno je, da stečaj z razliko od prisilne poravnave ni namenjen reševanju podjetja iz finančne krize, ampak je njegov osnovni namen čim hitreje in v čim večjem številu poplačati terjatve upnikov do preveč zadolženega in insolventnega podjetja. Prisilna poravnava je primernejša rešitev podjetja iz finančne krize, kar potrjuje mojo prvo hipotezo. Na podlagi ugotovitev lahko **prvo hipotezo potrdimo.**

Hipoteza 2: »Na temelju študije že obstoječe literature je mogoče domnevati, da insolvenčni postopki prinesejo več koristi kot škode za podjetje kot za gospodarstvo.«

Ali podjetje ukiniti v postopku stečaja ali ga ohraniti s postopkom prisilne poravnave je pogosto vprašanje, ki se postavlja, ko podjetje postane insolventno. Vsaka odločitev nosi posledice in odgovornosti. Ali je odločitev stečaj ali prisilna poravnava, je v vsakem primeru narejena škoda v podjetju kot v gospodarstvu nasploh, saj vsi udeleženci doživljajo tako koristi kot škodo enega in drugega postopka. Upniki so torej tisti, ki največkrat izbirajo oziroma odločajo med eno in drugo možnostjo. Če upniki ocenijo, da bodo za podjetje iztržili več, če dejavnosti podjetja ohranijo pri življenju in jih finančno ter poslovno prestrukturirajo, potem je postopek prisilne poravnave pravilna odločitev. V kolikor pa upniki ocenijo, da podjetje v celoti niti njegovi posamezni deli oziroma dejavnosti ne morejo preživeti na trgu in je za upnike bolje, da dejavnosti podjetja ugasnejo ter se njegovo premoženje proda po najvišji možni ceni, je potem stečaj pravilna izbira. Stroški posamezne oblike poravnave obveznosti dolžnika, ki je doživel poslovni neuspeh, so različni. Najdražja oblika je prav gotovo stečaj, saj sama uvedba tega postopka povzroča dodatne stroške, ki se jim je mogoče izogniti, če je možna druga oblika razreševanja dolžniško upniških razmerij v konkretnem primeru in ta omogoča doseganje istih ciljev. Razlika je tudi v trajanju postopkov v stečajnih zadevah in prisilni poravnavi. Prisilna poravnava je krajša od stečajnega postopka in sledi zakonskim rokom. Do glasovanja o prisilni poravnavi poteče do okoli šest mesecev, vendar se lahko podaljša zaradi ugovorov in popravkov načrtov finančnega prestrukturiranja, ki so v bolj zapletenih postopkih lahko velikokrat pogosti, o njih pa na koncu odloča sodišče. Iz različnih primerov vidimo, da je pri stečajih situacija drugačna kot pri prisilnih poravnava. Na podlagi ugotovljenih prednosti in pomanjkljivosti insolvenčnih postopkov v Sloveniji, menim, da insolvenčni postopki prinašajo tako koristi kot škodo za podjetje kot za gospodarstvo. Ali bo insolvenčni postopek prinesel več koristi kot škode, pa je odvisno od pravilne izbire insolvenčnega postopka (stečaj ali prisilna poravnava) oziroma od interesa udeležencev. Zato lahko **drugo hipotezo delno potrdimo**. Odločitev med stečajem in prisilno poravnavo je tako lahko precej zapletena. Bistveno je, da mora podjetje težiti k pravočasni poravnavi obveznosti in k dolgoročni rasti ter doseganju optimalne rasti tržne vrednosti lastniškega kapitala.

Hipoteza 3: »Na temelju študije že obstoječe literature je mogoče domnevati, da so načini reševanja podjetij v izbranih državah učinkovitejši od slovenskih.«

Katera država ima učinkovitejši način reševanja podjetja iz krize se kaže predvsem v številu insolventnih podjetij. Kljub splošnemu porastu (v času gospodarske krize) so Nemčija, Avstrija, Združeno kraljestvo, ZDA zabeležila nižje število insolventni podjetij iz leta v leto, kar kaže na umiritev krize v teh državah. Pomembnejši padci v letu 2013 so bile ugotovljeni v Združenem kraljestvu (minus 9,9 odstotka) in v Nemčiji (minus 9,1 odstotka). Na splošno je število insolventnih podjetij padlo tudi v Avstriji. Na podlagi tega lahko razvrstimo Nemčijo, Avstrijo, Združeno kraljestvo in ZDA med države z učinkovitejšimi načini reševanja podjetij iz krize. Države, ki registrirajo v letu 2013 bistveno višje število insolventnih podjetij kot leto poprej je Slovenija (+58,2 %) in Češka (+33,7 %). Kljub temu, da se je število insolventnih podjetij v letu 2013, v srednji in vzhodni Evropi podvojilo, v primerjavi z letom 2010, pa je Madžarska ena tistih držav, ki

sodi med absolutne države po številu poslovnih neuspehov (leta 2013 : 47.347 insolventnih podjetij). Sicer iz leta 2012 predstavlja rahel padec (-5,7 %), kar je verjetno posledica predvolilnega obdobja na domačih tleh. Slovenijo lahko tako uvrstimo v skupino skupaj z Madžarsko in Češko, ki imajo manj učinkovite načine reševanja podjetij iz krize. Kljub temu naj opozorim, da je število stečajev in prisilnih poravnav v Sloveniji manjše od povprečja v srednji Evropi. Medtem ko je vzhodna Evropa v insolventnih podjetij zabeležila strm porast za 13,6 odstotka, so se razmere v ZDA dramatično izboljšale. Pravna praksa ZDA je bila navdih v številnih pogledih za nemške insolvenčne postopke.

Na podlagi pregleda insolvenčnih postopkov v Sloveniji, Nemčiji, Združenem kraljestvu, ZDA, Avstriji, Madžarski in Češki ter ugotovljenih skupnih značilnostih v izbranih državah, sem ugotovila, da so načini reševanja podjetij v izbranih državah od slovenskih učinkovitejši le v določenih segmentih. Vsak insolvenčni postopek v izbranih državah pa ima tako prednosti kot slabosti, zato lahko **tretjo hipotezo delno potrdimo**.

Hipoteza 4: »Na temelju študije že obstoječe literature je mogoče domnevati, da bodo insolvenčni postopki z bolj urejeno insolventno zakonodajo, dosegli hitrejšo in bolj ekonomično vodenje postopkov zaradi insolventnosti ter s tem boljši položaj za upnike.«

Insolvenčna zakonodaja v Sloveniji ni nikoli slovela po učinkovitosti in po pravičnosti, saj dolžniškem podjetju omogoča, da več mesecev ali celo let prikrivajo insolventnost družbe in jo tako neovirano izčrpavajo, ko upniki dokončno izgubijo upanje in poskusijo svoje zapadle terjatve izterjati z izvršbo ali vložijo predloga za začetek stečaja, pa uprava vложи predlog za začetek prisilne poravnave, s čimer doseže sprostitev blokiranih transakcijskih računov in zadrži obravnavo vseh predlogov za začetek stečaja (Kotnik, 2014). Na podlagi tega, lahko sklepam, da je insolvenčna zakonodaja ena izmed najpomembnejših ureditev v državi, saj ta vpliva na razvoj celotnega gospodarstva in posledično na finančno stabilnost države. Zato bi bilo potrebno našo zakonodajo urediti tako, kot je urejena zakonodaja države, ki se lahko pohvali z uspešno sodno prakso. Tak urejen insolvenčni zakon bi tako lahko uporabljali več let, namesto da ga spreminjamo vsake pol leta.

Bistvena naloga insolvenčnega prava v slovenski ureditvi predvsem stečajnih upraviteljev ter sodnikov, da naredijo vse, kar je v njihovi moči, da se postopki končajo čim hitreje in da sami postopki ustvarijo čim manj izgub v obliki stroškov postopka ter zmanjšanja premoženja, ki bo na voljo upnikom za poplačilo njihovih terjatev. Menim, da je potrebno kolikor se le da pri bolnih gospodarskih subjektih reševati zdrava jedra. Včasih je bila to prisilna poravnava, a zdaj temu ni več tako. Potrebno bo strmeti k spremembi samih stečajnih postopkov, torej govorimo o nekaterih hitrejših stečajih o reševanju zdravih jeder, v samih stečajih zadevo spremeniti. Problem zakonodaje je, da ni pravilno definirano kdaj pravočasno sprožiti postopek stečaja. Stečajni so velikokrat sproženi prepozno, morali bi biti sproženi pravočasno. K problematiki saniranja gospodarskih subjektov je potrebno pristopiti na bistveno novejših temeljnih izhodiščih. Pri tem bi bil lahko podlaga nemški zakon o insolvenčnih postopkih, ki je najsodobnejši zakon na področju odpravljanja

podjetniških kriz v gospodarstvu in angleško insolvenčno pravo, ki si prizadeva, da bi bili insolvenčni postopki hitrejši, bolj pošteni in osredotočeni na rešitev. Menim, da bi se na podlagi podanih predlogov, insolvenčna zakonodaja izboljšala tako, da bi bili insolvenčni postopki hitrejši, cenejši in boljši za upnike.

Spremembe ZFPPIPP naj bi doprinesle k povečanju učinkovitosti postopkov zaradi insolventnosti ter zagotovile boljše poplačilo upnikov v postopkih. Na podlagi tega ter ugotovljenih predlogov sprememb in dopolnitev insolvenčnih postopkov za reševanje podjetij v krizi, lahko **potrdimo četrto hipotezo**.

Hipoteza 5: » Na temelju študije že obstoječe literature je mogoče domnevati, da imajo insolvenčni postopki velik vpliv na stanje gospodarstva.«

Zaradi vse težjih razmer v gospodarstvu, se insolventnost gospodarskih družb iz leta v leto povečuje. Slovensko gospodarstvo je eno izmed tistih, ki se velikokrat srečuje s stečajnimi postopki gospodarskih družb. Trenutna gospodarska situacija v senci zadolžene krize je ogledalo, ki predstavlja situacijo insolventnosti v ZDA, Nemčiji, Združenem kraljestvu, Češki, Madžarski in Sloveniji. To je vplivalo na brezposelnost, ki je največji gospodarski problem v vseh izbranih državah. Veliko plačilno nesposobnih podjetij povzroča, da je čedalje več ljudi brezposelnih, kar je pri nas trenutno zelo velik problem. BDP in brezposelnost je trenutno največji gospodarski problem v Sloveniji, ki vplivata na njeno gospodarsko razvitost. Velik vpliv na brezposelnost imajo insolvenčni postopki, saj z njimi insolventna podjetja povzročajo, da je vedno več ljudi brezposelnih. Ker brezposelni bremenijo državo s svojimi pravicami, ki jih uveljavljajo preko zavoda za zaposlovanje, se država oziroma njene institucije postavljajo v dilemo, ali naj pomagajo podjetju, da še naprej posluje ali pa bodo morale povečati sredstva za transfere na socialnem področju. Kriza je v letu 2009 povzročila velika odpuščanja, predvsem trajno preseženih delavcev in stečajnikov, brezposelnost je močno porasla. V času krize je porasel delež novo prijavljenih, zaradi trajno preseženih delavcev in stečajnikov, vendar ta delež iz leto v leto precej niha. V letu 2013 se je delež novo prijavljenih trajno preseženih delavcev in stečajnikov znižal na pred krizno raven.

Pomembno je, da se odločimo, ali je podjetje smiselno reševati s preobratom ali pa je smiselno sprožiti stečaj. Problem v slovenskem gospodarstvu je, da tako management kot lastniki zdaleč prepozno sprevidijo nevarnost nastanka poslovnega neuspeha in zato tudi prepozno reagirajo na težave v podjetjih in se pogosto znajdejo v razmerah, ko ni mogoče niti na papirju pripraviti prepričljivega programa preobrata oziroma prisilne poravnave. V kolikor bi se število prisilnih poravnav pri nas povečalo, s tem ko bi se število stečajev zmanjšalo, bi to pomenilo uspeh za naše gospodarstvo (manj brezposelnih, saj prisilna poravnava zaposlene prerazporedi z razliko od stečaja, ki povzroča prenehanje delovnih razmerij vsem zaposlenim). Stečaj pa ne pomeni vedno slaba rešitev finančnih težav, kljub temu, da je največkrat družbeno nezaželen pojav, ker povzroča gospodarsko škodo, kadar je posledica stečaja prenehanje poslovanja podjetja in ni razporeditev ekonomskih dejavnikov iz manj v bolj produktivne namene. S stečajem se lahko doseže čim prejšnja

ustavitev podjetja, ki prinaša veliko izgubo, ko nastopi nezmožnost pokrivanja finančnih obveznosti, ko ključni zaposleni zapustijo podjetje in se zaradi tega znajde v razvojnih težavah in ko podjetje izgubi glavne kupce, ki jih ni mogoče nadomestiti. Stečaj prinaša pozitivnost gospodarstvu s tem, ko izloča neuspešna podjetja in s tem omogoča nastanek novih uspešnejših podjetij na pogorišču starega.

Pomembno je tesnejše sodelovanje ekonomske in pravne stroke pri iskanju odgovorov, kako na primeren način sanirati slovensko gospodarstvo in ga pripraviti na prisilne poravnave in stečaje kot normalen tržni pojav v gospodarstvu. Na podlagi ugotovljenih vplivov stečaja in prisilne poravnave na gospodarstvo, lahko **potrdimo peto hipotezo**.

Magistrsko delo s podanimi predlogi prispeva k področju insolvenčnega prava in gospodarstva v smislu predstavitve obstoječe problematike, s katerima se ukvarja tako pravna kot ekonomska stroka. Prikazuje prednosti in slabosti insolvenčnih postopkov s Slovenijo primerljivih držav (Nemčija, Združeno kraljestvo, ZDA, Avstrija, Češka, Madžarska), njihove možne rešitve, ki bi vplivale na izboljšanje stanja slovenskega gospodarstva, pridobljenih na podlagi različnih raziskovalnih metod. V nalogi podajam dejansko sliko primerjave teoretičnih izhodišč z realnim stanjem delovanja insolvenčnih postopkov v obravnavanih državah. Poudarek pri proučevanju insolvenčnih postopkov sem namenila pomembnosti pravilne izbire ukrepov sanacije in pomen finančnega prestrukturiranja za samo sanacijo podjetja. Pomembna je pravočasna ugotovitev pretečenega stečaja in ocena, ali je podjetje vredno reševati. Če ni mogoče rešiti vsega podjetja, je treba ugotoviti ali je mogoče rešiti posamezen del. Obravnavana tematika je izredno aktualna, tako doma kot po svetu, zato vsako delo s tega področja prinese delček k boljši zakonski ureditvi in predvsem k njegovemu boljšemu izvajanju v praksi.

Pomembno vrednost dajejo raziskovalnemu delu primerjalne analize in s tem ugotovitve, ki temeljijo na svežih in aktualnih podatkih (statističnih uradov posameznih držav, svetovnih finančnih organizacij in institucij).

Magistrska naloga je osnova strokovni javnosti pri dokončnem oblikovanju konkretnih predlogov ureditve slovenske insolvenčne zakonodaje, saj vsebuje tako dobre prakse kot pomanjkljivosti posamezne insolvenčne ureditve v obravnavanih državah, z namenom do boljšega razumevanja in nujnosti dobro urejenih insolvenčnih postopkov, da bodo pozitivno vplivali stanje gospodarstva v Sloveniji. Delo predstavlja tudi izhodišča za nadaljnje raziskovanje.

9 ZAKLJUČEK

Namen magistrskega dela je bil z uporabo opisne in primerjalne metode ugotoviti oziroma odgovoriti na vprašanje, zakaj se neko podjetje znajde v krizi in kateri insolvenčni postopek podjetje izbere kot najprimernejši način reševanja podjetja iz krize in za gospodarstvo. Osredotočila sem se na izvedbo primerjave načinov reševanja podjetij iz krize v Sloveniji z izbranimi državami, in sicer z Nemčijo, Združenim kraljestvom, ZDA, Avstrijo, Madžarsko in Češko ter na podlagi tega podala predloge za reševanje podjetij ter opisane rešitve, ki jim bodo pomagale prebroditi obdobje gospodarske krize. Zaradi obsežnosti teme in pomembnosti je delo obravnavalo le postopek prisilne poravnave in postopek stečaja, ki je usmerjeno predvsem na možnosti izboljšav načinov reševanja podjetja v krizi.

Med bistvene ugotovitve sodi spoznanje, da je dobra ureditev insolvenčne zakonodaje pomembna za uspešno gospodarstvo in je ena izmed najpomembnejših ureditev v državi, saj ta vpliva na razvoj celotnega gospodarstva in posledično na finančno stabilnost države. Učinkovita ureditev insolvenčnih postopkov je izjemnega pomena za ohranjanje zdravega finančnega trga in gospodarstva vsake države, saj insolvenčno pravo opravlja kar nekaj nalog, ki so pomembne za tržno gospodarstvo. Zdi se mi, da se naš insolvenčni zakon nima možnosti pokazati v pravi luči, saj so spremembe prehitre in se zakon ne more dobro uveljaviti. Te spremembe so rešile sicer zelo ozek konkreten problem, hkrati pa so povzročile večje negativne posledice na drugih področjih, ki jih zakonodajalec ni predvidel. Da zakonodajalec ne bi sprejemal spet hitre, nepremišljene spremembe, bi bilo potrebno sprejeti sistemski zakon na področju insolvenčnega prava, ki bi uveljavil takšne rešitve, ki jih poznajo v tujini. Vsak insolvenčni postopek v izbranih državah ima prednosti in slabosti. Ugotovljene prednosti oziroma podane predloge izboljšav načinov reševanja podjetja iz krize, ki sem jih pridobila s primerjavo, bi morali vključiti v našo zakonodajo, kar bi pripomoglo k zmanjšanju števila insolvenčnih postopkov in s tem izboljšanje gospodarskega položaja v Sloveniji. Našo zakonodajo bi bilo treba urediti tako, kot je urejena zakonodaja države, ki se lahko pohvali z uspešno sodno prakso (Združeno kraljestvo in Nemčija) (nemški zakon o insolvenčnih postopkih je najsodobnejši zakon na področju odpravljanja podjetniških kriz v gospodarstvu). Če bi se število prisilnih poravnav pri nas povečalo, s tem ko bi se število stečajev zmanjšalo, bi to pomenilo uspeh za naše gospodarstvo (manj brezposelnih). Sprememba veljavnih pravnih predpisov je smiselna le, če bi bili novi predpisi boljši oziroma bolj utemeljeni ali prilagojeni spremenjenim razmeram. Kljub temu, da bi taka ureditev zahtevala tudi manjše spremembe v drugih zakonih, bi lahko tak urejen insolvenčni zakon uporabljali več let.

Očitno je tudi zgrešeno mnenje, da je stečaj za vsakogar vedno najslabša možnost. Stečaj prinaša pozitivnost gospodarstvu s tem, ko izloča neuspešna podjetja in tako omogoča nastanek novih uspešnejših podjetij na pogorišču starega. Večina prisilnih poravnav se na koncu prav tako izteče v stečaj, a šele po več letih dodatnega zavlčevanja in izčrpavanja

ter posledično s precej bolj obubožano stečajno maso za poplačilo upnikov. S postopkom prisilne poravnave je vredno poskusiti še pred vložitvijo predloga stečaja, saj predstavlja eno od stopenj v zdravljenju podjetja in jo je potrebno izpeljati, da bi lahko izpeljali druge stopnje reševanja krize. Ugotovljeno je bilo, da je za pravilno odločitev podjetja pri izbiri ustreznega insolvenčnega postopka, odvisno ali bo ta prinesel več koristi kot škode. Odločitev med stečajem in prisilno poravnavo je lahko precej zapletena in odvisna od interesa upnikov. Upniki ocenijo, ali s prisilno poravnavo iztržijo več, kot če bi izbrali stečaj ali obratno. Problem v slovenskem gospodarstvu je, da tako management kot lastniki daleč prepozno sprevidijo nevarnost nastanka poslovnega neuspeha in zato tudi prepozno reagirajo na težave v podjetjih in se pogosto znajdejo v razmerah, ko ni mogoče niti na papirju pripraviti prepričljivega programa preobrata oziroma prisilne poravnave. Zato je pomembna pravočasna ugotovitev pretečenega stečaja in ocena, ali je podjetje vredno reševati. Sklepam, da mora insolvenčno pravo v prvi vrsti poskrbeti za ustrezne spodbude, da bodo poslovodstva dolžnika pravočasno predlagala začetek postopka ter tako omogočila, da lahko instituti insolvenčnega prava zaživijo. Bistveno je, da mora podjetje težiti k pravočasni poravnavi obveznosti in k dolgoročni rasti ter doseganju optimalne rasti tržne vrednosti lastniškega kapitala. Glavni cilj je spodbuditi več donosnih podjetij, ki se znajdejo v finančnih težavah, da poiščejo pomoč bolj zgodaj, ko je več možnosti za rešitev, kot da stopijo v stečaj.

S predlaganimi spremembami in dopolnitvami insolvenčnih postopkov, bi omogočili izločitev zdravih jeder iz večjih gospodarskih družb, in sicer že v času pred uvedbo insolvenčnega postopka. Tako bi lahko zadržali delovna mesta ter omogočili ohranjanje delov podjetja, ki ustvarjajo določeno vrednost in povečujejo konkurenčnost gospodarstva. Ohranitev zdravih jeder družbe bi pomenila tudi prenos dela obveznosti na novoustanovljene ali obstoječe družbe prevzemnice, kar bi posledično vplivalo na zmanjšanje obveznosti stečajnega dolžnika in povečanje možnosti za poplačilo upnikov, ki so s prenosom zdravih jeder soglašali. Z vidika ohranjanja delovnih mest to ni slabo, saj trenutna gospodarska situacija v senci zadolžene krize zelo vpliva na brezposelnost, ki je največji problem v vseh izbranih državah. Tako kot izbrane države si je treba prizadevati za zmanjšanje neuspeha in spodbujanje rešitev. Treba je strmeti predvsem k temu, da bi bili insolvenčni postopki hitrejši, bolj pošteni in osredotočeni na rešitev.

Magistrsko delo lahko zaključim z ugotovitvijo, da idealnega insolvenčnega postopka za reševanje podjetij iz krize ni, vendar je potrebno težiti k temu, da se insolvenčna zakonodaja izboljša do te mere, da bo Slovenija učinkovitejša ali vsaj primerljiva z državami kot sta Nemčija in Združeno kraljestvo. Pomembno je še omeniti, da je tudi v prihodnje pričakovati negativen vpliv na gospodarstvo, dokler se pomanjkljivosti insolvenčnih postopkov ne bodo izboljšale.

Opravljen primerjalna analiza je temelj za nadaljnje delo na normativni ureditvi tega področja. Obravnavana tematika je izredno aktualna, tako doma kot po svetu, zato vsako delo s tega področja prinese delček k boljši zakonski ureditvi in predvsem k njeni boljši izvedbi v praksi.

LITERATURA IN VIRI

LITERATURA

1. Altman, E. (1993). *Bankruptcy and distressed restructurings: Analytical issues and investment opportunities*. Homewood, Illinois: Business one Irwin.
2. Balažič, V. (2008). Novosti stečajnega postopka. V Planet GV, poslovno izobraževanje d.o.o. (ured.), *Dnevi insolvenčnega prava (17. in 18. marca 2008 v Portorožu) (73-80)*. Ljubljana: Planet GV.
3. Balažič, V. (2011). Neusklajenost določb Zakona o pravdnem postopku z določbami Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (v zvezi z osebnim stečajem). V Dnevi insolvenčnega prava (ured.), *4. Dnevi insolvenčnega prava (4-10)*. Ljubljana: Planet GV.
4. Bergant, Ž. (2000). Znaki podjetniške krize. *Podjetje in delo*, 6(7), str. 1496-1507, Ljubljana.
5. Boeckenfoerde, B. (1993). Kriza podjetja. *Pristop*, 2(2), str. 33-40.
6. Bratina, B., Jovanovič, D., Podgorelec, P., Primec, A. (2008). *Pravo družb z osnovami gospodarskega pogodbenega prava*. Maribor: De vesta.
7. Bratina, B., Jovanovič, D., Podgorelec, P., Primec, A. (2007). *Gospodarsko statusno pravo*. Ljubljana: Planet GV.
8. Brigham, E. F., Gapenski L. C. (1996): *Financial management (Theory and practise) – seventh edition*. Orlando: The Dryden press.
9. Cepec, J. (2013). Zakaj potrebujemo insolvenčno pravo? – perspektiva ekonomske analize prava. *LeXonomica - Revija za pravo in ekonomijo*, V(2), str. 163-178.
10. Dorward, L. (24. 4. 2014). *Pros & Cons of Chapter 11 Bankruptcy*. Pridobljeno iz http://www.ehow.com/list_6676743_pros-cons-chapter-11-bankruptcy.html
11. Dubrovski, D. (2000). *Krizni management*. Koper: Visoka šola za management.
12. Dubrovski, D.(2004). *Krizni management in prenova podjetij*. Koper: Fakulteta za management.
13. Dubrovski, D. (2006). Insolvenčni postopki kot oblika uspešnega ali neuspešnega razreševanja kriz v podjetjih. *Podjetje in delo*, 32(8), str. 1795-1829.
14. Dubrovski, D. (2010). Pomembnost ugotavljanja pravih vzrokov za nastanek podjetniške krize. *Management*, 5(1), str. 37-52.
15. Gale Robežnik, S., Kruhar Puc, R. (2005). *Reševanje insolventnih postopkov v praksi*. Lesce: Legat.
16. Gerhardt, M. (27. 7. 2009). *Consumer Bankruptcy Regimes in the US and Europe. A comparative study. CEPS Working Document No. 318*. Pridobljeno iz <http://aei.pitt.edu/11336/1/1887.pdf>
17. Granfield, L. P., O'Neal, S. A., Mehok, T. S. (31. 4. 2014). *International Insolvency and Bankruptcy*. Pridobljeno iz <http://www.cgsh.com/files/Publication/a0a16588-98fb-44b1-be6e-1144b38967c6/Presentation/PublicationAttachment/d36713eb-52ce-422d-86bd-12360d4ca284/Intl%20Insolvency-Bankruptcy%20Article.pdf>

18. Greganovič, B. (30. 8. 2010). Ob objavi stečaja je najbolj nevarna reakcija dobaviteljev. Pridobljeno iz <http://www.finance.si/287854/Greganovi%C4%8D-Ob-objavi-ste%C4%8Daja-je-najbolj-nevarna-reakcija-dobaviteljev>
19. Greganovič, B. (1. 9. 2010). Če v podjetju v težavah obstajajo zdrava jedra, je stečaj napačna izbira. Pridobljeno iz <http://www.finance.si/287857/Greganovi%C4%8D-%C4%8Ce-v-podjetju-v-te%C5%BEavah-obstajajo-zdrava-jedra-je-ste%C4%8Daj-napa%C4%8Dna-izbira>
20. Haberfellner, R. (22. 1. 2007). *Der Zwangsausgleich - ein freiwilliges Sanierungsverfahren*. Pridobljeno iz http://www.unternehmer-in-not.at/art_3_8_101_0_der-zwangsausgleich-ein-freiwilliges-sanierungsverfahren.php
21. Hieng, R. (2008). Finančno poslovanje, postopki zaradi insolventnosti in (prisilno ali prostovoljno) prenehanje družb. *IKS*, 35(8), str. 13-50.
22. Hramec, R. (2009). Maksimiranje vrednosti pri upravljanju in unovčevanju premoženja stečajnega dolžnika. V Strokovno srečanje Aktualna vprašanja insolvenčnega prava (ured.), *Zbornik 2009 / 1. Strokovno srečanje Aktualna vprašanja insolvenčnega prava (111-117)*. Ljubljana: GV Založba.
23. Ivanjko, Š. (1997). Kriza podjetja. *Podjetje in delo*, 1997, str. 961-978.
24. Ivanjko, Š., Kocbek, M. (2001). *Pravo družb. Statusno gospodarsko pravo*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
25. Ivanjko, Š. (2002). Namesto stečajev : insolvenčni postopki. *Glas gospodarstva*, Št. junij (2002), str. 24-26.
26. Ivanjko, Š. (2007). Insolvenčno pravo in osebni stečaj : de lege ferenda. *Podjetje*, 2007, str. 1164-1175.
27. Ivanjko, Š., Kocbek, M., Prelič, S. (2009). *Korporacijsko pravo. Pravni položaj gospodarskih subjektov*. Ljubljana: GV Založba.
28. Ivanjko, Š. (2012). Uvodno predavanje - Ohranitev zdravih jeder in stečaj. V Dnevi insolvenčnega prava (ured.), *5. Dnevi insolvenčnega prava (69-76)*. Ljubljana: Planet GV.
29. Jovanovič, D. (2010). Pristojnosti, dolžnosti in odgovornosti organov vodenja in nadzora pri nastopu insolventnosti. V Dnevi insolvenčnega prava (ured.), *3. Dnevi insolvenčnega prava (25-36)*. Portorož: Planet GV.
30. Kacjan, J. (29. 08. 2010). *Ko se podjetje bori z dolgovi*. Pridobljeno iz <http://www.revijakapital.com/kapital/poslovnefinance.php?idclanka=7564&oznaci=prisilna+poravnava>
31. Kelly, S., Levy, G., Salerno, T., J. (25. 7. 2014). *A practical guide to UK insolvency proceedings. Global Insolvency & Restructuring Review*. Squire Sanders Hammonds. Pridobljeno iz <http://www.squiresanders.com/files/Publication/b7493fd0-f2a7-497f-8539-4ef06e684c7f/Presentation/PublicationAttachment/7ab6a8c5-6efa-4e0f-9ce2-512094c959bf/EUR6182%20GIRR%20-%20Squire%20Sanders.pdf>
32. Keresteš, T. (2010). Osebni stečaj potrošnika in ekonomska analiza spodbud. *Podjetje in delo: revija za gospodarsko, delovno in socialno pravo*, 36(3/4), str. 446-474.
33. Končina, M., Mirtič, K. (1999). *Kako rešiti podjetje iz krize*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.

34. Kolednik, A. (9. 10. 2013). *V Sloveniji izvajamo insolventne postopke slabše kot v Bocvani in boljše kot v Švici*. Pridobljeno iz http://www.siol.net/novice/gospodarstvo/2013/10/insolventni_postopki.aspx
35. Kotnik, T. (9. 4. 2014). *Polomije prisilnih poravnav*. Pridobljeno iz <http://www.finance.si/8800163/Polomije-prisilnih-poravnav>
36. Kržan, N. (2009). Ocenjevanje boljših pogojev za poplačilo upnikov v postopku prisilne poravnave. V *Strokovno srečanje Aktualna vprašanja insolvenčnega prava* (ured.), *Zbornik 2009 / 1. Strokovno srečanje Aktualna vprašanja insolvenčnega prava (30-44)*. Ljubljana: GV Založba.
37. Marshall, J. (2004). *European cross border insolvency*. London: Sweet & Maxwell.
38. Mayr, B. (2009). Pristop k finančnemu prestrukturiranju in izbira primernih metod. *Zbornik*, 2009, str. 14-29.
39. Novak, B. (2000). *Krizno komuniciranje in upravljanje nevarnosti*. Ljubljana: GV Založba.
40. Plavšak, N. (2000). *Pojem in temeljna načela insolvenčnega prava*. Ljubljana: Nebra.
41. Plavšak, N., Prelič, S., Bergant, Ž. (2000). *Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji s komentarjem, Zakon o finančnem poslovanju podjetij s komentarjem*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
42. Plavšak, N. (2008). *Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju*. Ljubljana: GV Založba.
43. Plavšak, N. (2009). Spravni viri finančnega prestrukturiranja. V *Strokovno srečanje Aktualna vprašanja insolvenčnega prava* (ured.), *Zbornik 2009 / 1. Strokovno srečanje Aktualna vprašanja insolvenčnega prava*. Ljubljana: GV Založba.
44. Repovž, L. (1992). *Finančna sanacija podjetja*. Slovensko podjetje jutri. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
45. Repovž, L. (1993). Finančna sanacija podjetij. *Sanacija podjetniških financ*, 1993, str. 1-27.
46. Prelič, S. (2000). *Oris pravne ureditve prenehanja pravnih subjektov*. Maribor: Pravna fakulteta.
47. Rodin, G. (2005). Corporate Insolvency – Verfahren der Unternehmensinsolvenz in England und Wales. *ZIK – Zeitschrift für Insolvenzenrecht und Kreditschutz*, (11)6, str. 193-197.
48. Slatter, S. (1984). *Corporate recovery-Successful turnaround strategies and their implementation*. Hamondsworth: Penguin books.
49. Smid, S. (2004). *Deutsches und Europäisches Internationales Insolvenzrecht*. W. Stuttgart: Kohlhammer.
50. Šlamberger, M. (2008). Insolventnost po ZFPPIPP. *Pravna praksa*, 27(5), str. 8-9.
51. Štumpfl, B. (2011). Varovanje interesov upnikov v postopku prisilne poravnave. V *Strokovno srečanje Aktualna vprašanja insolvenčnega prava* (ured.), *Zbornik 2011 / 3. strokovno srečanje Aktualna vprašanja insolvenčnega prava (35-46)*. Ljubljana: GV Založba.
52. Šuštar, R. (2009). *Insolvenčni postopki*. Ljubljana: Zavod IRC.
53. Tajnikar, M. (27. 8. 2010). Stečaj in reševanje podjetij. Pridobljeno iz <http://www.finance.si/287843>

54. Tajnikar, M. (31. 8. 2010). V stečaju zaupanja dobaviteljev in drugih deležnikov sploh ne smete iskati. Pridobljeno iz <http://www.finance.si/287856/Tajnikar-V-ste%C4%8Daju-zaupanja-dobaviteljev-in-drugih-dele%C5%BEnikov-sploh-ne-smete-iskati>
55. Žnidaršič Kranjc, A. (1993). *Planirani stečaji? : značilnosti, razlogi, koristi in škoda v stečajih slovenskih podjetij*. Ljubljana: Planprint.
56. Weston, F., Copeland T.(1992). *Managerial Finance*. 9.izdaja. Fort Worth. The Dryden press: 1182.
57. Winkler, H. (24. 6. 2014). *Konkursordnung (KO)*. Pridobljeno iz <http://cdn3.vol.at/2005/06/Konkursordnung.pdf>
58. Đorđević, M. (2009). Reforma stečajne zakonodaje v nekaterih evropskih državah. V *Strokovno srečanje Aktualna vprašanja insolvenčnega prava (ured.)*, *Zbornik 2009 / 1. Strokovno srečanje Aktualna vprašanja insolvenčnega prava (45-57)*. Ljubljana: GV Založba.

VIRI

1. (2007). Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP). Ur.l. RS, št. 126/07, 40/09, 59/09, 52/10, 26/11, 87/2011-ZPUOOD, 23/12, 47/13, 63/13, 100/13, 13/14.
2. AJPES. (3. 5. 2013). *eObjave v postopkih zaradi insolventnosti*. Pridobljeno iz AJPES: http://www.ajpes.si/Uradne_objave/eObjave_v_postopkih_zaradi_insolventnosti/Arhiv
3. Creditreform. (8. 2. 2011). *Insolvencies in Evrope 2010/2011. Verband der Vereine Creditreform e.V., Neuss*. Pridobljeno iz Creditreform: https://www.creditreform.de/fileadmin/user_upload/crefo/download_de/news_termin/wirtschaftsforschung/insolvenzen-europa/Insolvencies_in_Europe_2010-11.pdf
4. Creditreform. (7. 2. 2012). *Insolvencies in Evrope 2011/2012. Verband der Vereine Creditreform e.V., Neuss*. Pridobljeno iz Creditreform: http://www.creditreform.com/fileadmin/user_upload/CR-International/local_documents/Analysen/Insolvencies_in_Europe_2011-12.pdf
5. Creditreform. (28. 11. 2013). *Insolvenzen in Deutschland*. Pridobljeno iz Creditreform: http://www.creditreform.com/fileadmin/user_upload/crefo/download_de/news_termin/wirtschaftsforschung/insolvenzen-deutschland/Insolvenzen_in_Deutschland_2013.pdf
6. Creditreform. (18. 7. 2013). *Corporate insolvencies in Evrope 2012/2013. Verband der Vereine Creditreform e.V., Neuss*. Pridobljeno iz Creditreform: http://www.creditreform.cz/fileadmin/user_upload/CR-International/local_documents/cz/Presseartikel/Corporate_insolvencies_in_Europe_201213.pdf
7. Creditreform. (19. 6. 2014). *Corporate insolvencies in Europe*. Pridobljeno iz Creditreform: http://www.creditreform.com/fileadmin/user_upload/crefo/download_de/news_termin

- e/wirtschaftsforschung/insolvenzen-europa/Analysis_Corporate_insolvencies_in_Europe_2013-14.pdf
8. DEJURE. (24. 3. 2014). *Insolvenzordnung*. Pridobljeno iz DEJURE: <http://dejure.org/gesetze/InsO>
  9. DLA Piper. (20. 4. 2012). *German Insolvency Law*. Pridobljeno iz DLA Piper: http://blog.dlapiper.com/DEstructuring/resource/German_Insolvency_Booklet.pdf%20
  10. Dr. Kuzmann & Partner. (30. 3. 2014). *Insolvenzverfahren - was bringt das den Arbeitnehmern?* Pridobljeno iz Dr. Kuzmann & Partner: <http://www.insolvenz-arbeitsrecht.de/Vorteile%20Nachteile%20Insolvenzantrag.html>
  11. Europa.eu. (1. 5. 2011). *Stečaj in nov začetek*. Pridobljeno iz Europa.eu: http://europa.eu/youreurope/business/exit-strategy/handling-bankruptcy-and-starting-afresh/index_sl.htm
  12. Europa.eu. (25. 3. 2014). *United Kingdom – Bankruptcy*. Pridobljeno iz Europa.eu: http://europa.eu/youreurope/business/start-grow/start-ups/index_en.htm#united-kingdom_en_handling-bankruptcy-and-starting-afresh
  13. Europa.eu. (29. 3. 2014). *Germany – Bankruptcy*. Pridobljeno iz Europa.eu: http://europa.eu/youreurope/business/start-grow/start-ups/index_en.htm#germany_en_handling-bankruptcy-and-starting-afresh
  14. Europa.eu. (25. 4. 2014). *Czech Republic - Bankruptcy*. Pridobljeno iz Europa.eu: http://europa.eu/youreurope/business/start-grow/start-ups/index_en.htm#czech-republic_en_handling-bankruptcy-and-starting-afresh
  15. Europäische Kommission. (29. 7. 2004). *Insolvenz - England und Wales*. Pridobljeno iz Europäische Kommission: http://ec.europa.eu/civiljustice/bankruptcy/bankruptcy_gen_de.htm
  16. Europäische Kommission. (23. 8. 2005). *Insolvenz – Deutschland*. Pridobljeno iz Europäische Kommission: http://ec.europa.eu/civiljustice/bankruptcy/bankruptcy_ger_de.htm
  17. Europäische Kommission. (2. 8. 2007). *Insolvenz - England und Wales*. Pridobljeno iz Europäische Kommission: http://ec.europa.eu/civiljustice/bankruptcy/bankruptcy_eng_de.htm
  18. International Monetary Fund. (30. 4. 2014). *Orderly & Effective Insolvency Procedures*. Pridobljeno iz International Monetary Fund: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/orderly/>
  19. MP. (2009). *Sodna statistika 2009*. Pridobljeno 28. 4. 2014 iz: http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/Sodna_statistika/100525_biltenss2009-12_verzija_16.pdf
  20. MP. (2010). *Sodna statistika 2010*. Pridobljeno 28. 4. 2014 iz http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/Sodna_statistika/110327_BILTEN_SS_2010-12.pdf
  21. MP. (2011). *Sodna statistika 2011*. Pridobljeno 28. 4. 2014 iz http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/Sodna_statistika/120504_BILTEN_SS_2011-12_koncna_verzija_26_Marec_2012.pdf

22. MP. (2012). *Sodna statistika 2012*. Pridobljeno 28. 4. 2014 iz http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/Sodna_statistika/SodnaStatistika_2012.pdf
23. MP. (2013). *Sodna statistika 2013*. Pridobljeno 20. 7. 2014 iz http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/Sodna_statistika/140707_bilten_2013.pdf
24. MPRA. (1. 8. 2007). *Causes of bankruptcy in Europe and Croatia*. Pridobljeno iz MPRA: http://mpr.ub.uni-muenchen.de/5833/1/MPRA_paper_5833.pdf
25. RTVSLO. (4. 4. 2012). *Stečaji*. Pridobljeno iz RTVSLO: <http://ava.rtvsl. si/predvajaj/stecaji/ava2.133144717/>
26. Slaughter and May. (1. 4. 2013). *An Introduction to English Insolvency Law*. Pridobljeno iz Slaughter and May: <http://www.slaughterandmay.com/media/251437/an-introduction-to-english-insolvency-law.pdf>
27. STA. (30. 3. 2014). *V Nemčiji najmanj stečajev po letu 1996*. Pridobljeno iz STA: <http://www.finance.si/8503332/V-Nem%C4%8Diji-najmanj-ste%C4%8Dajev-po-letu-1996>
28. ZRSZ. (1. 11. 2013). *Strokovna izhodišča za leto 2014*. Pridobljeno iz ZRSZ: http://www.ess.gov.si/_files/5175/strokovna_izhodisca_za_leto_%202014.pdf